

11^α x Πασαδόπουλου

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙ ΥΦΗΓΗΣΙΑΙ

ΥΠΟ

ΑΝΔΡΕΟΥ Ν. ΣΚΙΑ Δ. Φ.

(I)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1891

ΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ
ΥΠΟΛΕΩΣ
ΣΕΩΣ 1872

3

211927

ΠΕΡΙ ΤΗΣ

ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

ΥΠΟ

ΑΝΔΡΕΟΥ Ν. ΣΚΙΑ Α. Φ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1891

ΠΙΝΑΞ ΣΥΝΤΕΤΜΙΜΕΝΩΝ

- Bau. JvG. = Die Inschrift von Gortyn bearbeitet von Johannes Baunack und Theodor Baunack. Leipzig 1885.
- » Cret. = Johannes Baunack, Cretica ἐν Berliner philologische Wochenschrift. 1887 ἀρ. 1 εἰ.
  - » Stud. = Jo. — Th. Baunack, Studien auf dem Gebiete des Griechischen und der arischen Sprachen I, 1 Leipzig 1886, I, 2, Leipzig 1888.
- Mus. = Museo Italiano di antichità classica diretto da Domenico Comparetti, Vol. I Firenze 1885, Voll. II 1886, Vol. III 1890.
- Mon. ant. = Monumenti antichi pubblicati per cura della reale Accademia dei lincei, Vol. I, punt. 1, Milano 1890.
- Comp. = Comparetti.
- Ahrens = De Graecae linguae dialectis, scripsit Henr. L. Ahrens. — Liber secundus, de dialecto dorica. Gottingae 1843.
- Brugmann = Griechische Grammatik von Karl Brugmann, II Auflage περιεχομένη ἐν Handbuch der klassischen Altertumswissenschaft von Jwan Müller, II Band. Nördlingen 1889.
- Meyer = Griechische Grammatik von Gustav Meyer, II Auflage, Leipzig 1886
- Kühner--Blass = Ausführliche Grammatik der grie-

- chischen Sprache von Raph. Kühner, III Auflage besorgt von Friedr. Blass. Hannover 1890
- Curtius = Grundzüge der griechischen Etymologie von Georg. Curtius. V Auflage. Leipzig 1879.
- Num = Numismatique de la Crète antique, par J. Svoronos. Macon 1889.
- Bull = Bulletin de Correspondance hellénique.
- Mitth. = Mittheilungen des deutschen archäologischen Instituts zu Athen.
- Cauer = Delectus inscriptionum Graecarum propter dialectum memorabilium; iterum composuit P. Cauer, Lipsiae 1883.
- Collitz = Sammlung der griechischen Dialect-Inschriften, herausgegeben von H. Collitz.
- Γορτ. Δωδ. = Γορτυνική Δωκεκάδελτος.
- Mus. I, Ven. = Iscrizione cretese scoperta in Venezia, in Mus. I σελ. 144 εξ.

Περὶ τῶν συντετημημένων, δι' ὧν δηλοῦνται αἱ ἄλλαι ἐπιγραφαὶ ἴδου ἐν σελ. 8.

Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐπειδὴ πᾶσαι αἱ λέξεις τῆς Γορτ. Δωδ. περιέχονται ἀκριβέστατα ἀναγεγραμμέναι ἐν τῷ πίνακι τοῦ Bau., ἐνομίσαμεν καλὸν κατὰ τὰς εἰς αὐτὴν παραπομπὰς νὰ μὴ ἀναγράφωμεν μῆτις τὴν στήλην μῆτις τὸν στίχον, ἐν ᾧ κείται ἐκάστη, εἰμὴ κατ' ἐξάρισιν.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΟΥ

Ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1884 γενομένης ἀνευρέσεως τῆς περιωνύμου Γορτυνικῆς Δωδεκαδέλτου τόσοσ πολλὰ καὶ τόσοσ σπουδαῖα μνημεῖα τῆς Κρητικῆς διαλέκτου προσετέθησαν εἰς τὰ πρότερον γνωστά, καὶ τοσοῦτον ἀνεπαρκεῖς ἀπεδείχθησαν αἱ περὶ αὐτῆς παλαιότεραι πραγματεῖαι, ὥστε ἡμεῖς καὶ μετὰ τῆς ἐξαιρέτους μελέτης τῶν ἀδελφῶν Baunack οὐδεμίαν ἐλπίδα ἔχομεν νὰ ἐξαντλήσωμεν τὸ ζήτημα. Θὰ θεωρήσωμεν δὲ τὸν σκοπὸν τῆς παρούσης μελέτης ἐπιτευχθέντα, ἐὰν αὕτη προσθεῖσά τι λόγου ἄξιον εἰς τὰ ἤδη ἐγνωσμένα ἢ καὶ διὰ τῶν ἐν αὐτῇ ἡμαρτημένων εἰς τὴν ἀλήθειαν ὀδηγήσασα, καταστήσῃ εἰς ἄλλους εὐχερεστέραν τὴν συγγραφὴν τελειότερας πραγματείας.

Ἐκτὸς τοῦ περὶ διαλέκτων ἀθανάτου συγγράμματος Ahrens καὶ τῶν πολλὰ ζητήματα τῆς Κρητικῆς γραμματικῆς πραγματευομένων νεωτέρων γλωσσολογικῶν συγγραμμάτων, ἰδίως τῶν γραμματικῶν Brugmann καὶ Gustav Meyer τὰ κυριώτατα βοηθήματα ἡμῶν ἦσαν αἱ ἐξῆς μελέται τῶν ἀδελφῶν Baunack.

Die Inschrift von Gortyn. Leipzig 1885.

Cretica ἐν τῇ Berliner philologische Wochenschrift 1887 ἀριθμ. 1 εἰξ.

Studien auf dem Gebiete des Griechischen und der arischen Sprachen I Band, I Leipzig 1886, II αὐτόθι 1888.

Προσέτι δὲ αἱ ἀξιόλογοι γραμματικαὶ παρατηρήσεις τοῦ Comparetti εἰς τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδομένης ἐπιγραφάς.

Ἐκ δὲ τῶν τριῶν ὑπαρχουσῶν εἰδικῶν διατριβῶν de dialecto Cretica μόνον τὴν τοῦ Hey (Dessaviae 1869) εἶχομεν

ολόκληρον. Ἐκ τῆς τοῦ Herfort (Halis Saxorum 1887), ἣν σφόδρα ἀπεδοκίμασεν ὁ Baunack (1), εἶχονεν ὑπ' ὄψιν μόνον τὸ μέρος, ὅπερ ἐξεδόθη ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ, ὅχι δὲ καὶ τὴν ὅλην πραγματείαν, ἥτις ἐξεδόθη ἐν τῷ VIII τόμῳ τῶν Dissertationes Halenses· τὴν δὲ παρὰ πολλῶν ἐπαινουμένην τοῦ Helbig, ἐκδομένην ἐν τῷ προγράμματι τοῦ ἐν Plauen γυμνασίου τῷ 1873 παρὰ πάσας τὰς προσπάθειάς ἡμῶν δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἴδωμεν.

Τὰ παλαιότερα συγγράμματα, ἐν οἷς γίνεται οἰσοδήποτε λόγος περὶ τῆς Κρητικῆς διαλέκτου, ἀνέγραψεν ὁ Hey σελ. 7—8. Τὰ πλείστα τούτων εἶδομεν καὶ ἡμεῖς, ἀλλ' ὀλίγη ὑπῆρξεν ἡ ἐντεῦθεν ὠφέλεια.

Πολὺ πλείονα ὀφείλομεν εἰς τὰς κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν ἐν περιοδικοῖς συγγράμμασι κατακεχωρισμένας καὶ περὶ τῆς γλώσσης ἢ τοῦ περιεχομένου τῶν νεωστὶ εὐρεθεισῶν ἐπιγραφῶν πραγματευομένας διατριβάς, ὧν τὰς εἰς τὴν Γορτυνικὴν Δωδεκάδελτον ἀναφερομένας ἀνέγραψεν ὁ Bau. Stud. I σελ. 173—174 τὰς πλείστας, τινὰς δὲ προσέτι καὶ ὁ Gemoll ἐν τῇ ἐπικεφαλίδι τῆς ἐκδόσεως τῆς Γορτ. Δωδεκάδελτου.

Εἰς ἡμᾶς προσαίται ἐγένοντο μόνον αἱ ἐξῆς.

Dareste. La loi de Gortyne (Bulletin de Corr. hell. 1885 σελ. 301).

Τυπλάδου. Οἱ νόμοι τῶν Γορτυνίων (Δικηγορ. σύλλογ. Ἀθηνῶν τόμ. II, 1886).

Blass. Zu den Gesetztafeln von Gortyn (Neue Jahrbuch. für klass. Philol. 131 σελ. 479—485).

Τοῦ αὐτοῦ. Zu dem zweiten Gesetze von Gortyn (Rhein. Mus. 41 σελ. 313—314).

Τοῦ αὐτοῦ. Ein neues Epigramm aus Kreta (Neue Jahrbuch. für Phil. 1891 σελ. 1—6).

Bücheler—Zitelmann. Bruchstücke eines zweiten Gesetzes von Gortyn (Rhein. Museum 43 σελ. 145).

(1) Ἐν βιβλιοκρισίᾳ δημοσιευθείσῃ ἐν Wehenschrift für klass. Philol. ἀρ. 40.

Schaube. Objekt und Composition der Rechtsaufzeichnung von Gortyn (Hermes, XXI σελ. 213).

Meister. Zu dem Gesetze von Gortyn (Bezenbergers. Beiträge zur Kunde der indogermanischen Sprachen. τόμ. X σελ. 139 ἐξ.).

Dittenberger. Zum Gesetze von Gortyn (Hermes XX σελ. 573 ἐξ.).

Halbherr. Nuove monete di Axos (Mitth. XI).

Svoronos Sur les légendes de Crète et la date de la grande inscription contenant les lois de Gortyn. (Bull. XII σελ. 405).

Τοῦ αὐτοῦ. Sternbilder als Münztypen (Zeitschrift für Numismatik. XVI σελ. 3 ἐξ.).

Τοῦ αὐτοῦ. Ueber einige bis jetzt unbestimmte kretische Münzen. Αὐτόθι XIV σελ. 77 ἐξ.).

Τοῦ αὐτοῦ. The inscription Ἰτίσυροι on coins of Gortyna (Num. Chronicle VII σελ. 126 ἐξ.).

Dümmler. Inschrift aus Itanos Mitth. XVI σελ. 127—129.

Καὶ διὰ μὲν τὴν Γορτυνικὴν Δωδεκάδελτον παραπέμπομεν πάντοτε εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀδελφῶν Baunack (Die Inschrift von Gortyn. Leipzig 1885), καίτοι εἶχονεν πάντοτε προχείρους καὶ τὰς ἐκδόσεις τοῦ Fabricius (Mitth. IX), Compagretti καὶ Halbherr (Mus. I), Bücheler καὶ Zitelmann (Rhein. Museum Ergänzungsheft XL) Lewy (Altes Stadtrecht von Gortyn. Berlin 1885) καὶ Gemoll (Programm des städtischen Progymnasiums zu Striegau 1889). Πάσας τὰς διαφορὰς τῆς ἡμετέρας ἀναγνώσεως πρὸς τὴν τοῦ Bau. θὰ ἀναγράψωμεν κατωτέρω παραλείποντες τὰς περὶ τὸν τονισμόν καὶ ἄλλας ὅχι οὐσιώδεις διαφορὰς, ὡς θὰ πράξωμεν καὶ διὰ τὰς ἄλλας ἐπιγραφὰς, ἐν αἷς ἡ ἡμετέρα ἀνάγνωσις διαφέρει.

Διὰ τὰς λοιπὰς ἀρχαϊκὰς ἐπιγραφὰς παραπέμπομεν πάντοτε εἰς τοὺς τρεῖς τόμους τοῦ Museo italiano καὶ τὸ πρῶτον

τεῦχος τοῦ Α'. τόμου τοῦ Monumenti antichi, διαστέλλοντες τὰς μὲν ἐν τῷ Πυθίῳ εὑρεθείσας διὰ τοῦ Πυθ. I (= πρώτη σειρὰ ἐκδοθεῖσα ἐν Mus. II 181—252) ἢ II (= δευτέρα σειρὰ ἐκδοθεῖσα ἐν Mon. ant. I 77—118), τὰς δὲ ἐν τῷ παρὰ τὸν Ληθαῖον κυκλοτερεῖ οικοδομήματι, ἐν ᾧ καὶ ἡ Γορτυνικὴ Δωδεκάδελτος, διὰ τοῦ Ληθ. (Mus. II 593—668). Τὰς ἐξ ἄλλων πόλεων τῆς Κρήτης προσερχομένας καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ τόμῳ τοῦ Mus. ἐκδεδομένας διεστείλαμεν διὰ τῶν ὀνομάτων τῶν πόλεων, ἐξ ὧν προέρχονται (Λύττ=Λύττος, ἀριθ. 1—2 Mus. II 171—172, ἀριθ. 3 Mus. II 669—670, Ἴτ.=Ἴτανος, Mus. II σελ. 671—672⁽¹⁾, Ὁαξ.=Ὁαξος, ἀριθ. 1—11, Mus. II 129—160, Ἐλευθ.=Ἐλευθέρινα, ἀριθ. 1—8. Mus. II 161 ἐξ., Ὁλ.=Ὁλοῦς, Mus. II 177—178, Κνωσ.=Κνωσός, Mus. II σελ. 175—176. Κνωσ. Δ'.=ἡ ἐκ Κνωσοῦ ἐκ τοῦ Δ'. αἰῶνος ἐπιγραφή Mus. II 677—678)· διὰ δὲ τὰς ὀλίγας ἐν τῷ τρίτῳ τόμῳ τοῦ Mus. ἐκδεδομένας ἐκτὸς τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως προσετέθη καὶ ὁ ἀριθμὸς, ὅφ' ὃν εἶνε ἐν αὐτῷ ἐκδεδομένα. Ἀρχαῖαι καὶ ἐπιγραφαὶ μὴ ἐκδεδομένα· μετὰ τῶν ἤδη μνημονευθεισῶν εἶνε μόνον δύο ἐκ Γόρτυνος ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ Fabricius (Mitth X σελ. 94), ἃς διαστέλλομεν διὰ τοῦ Fabr. μία ἐκ Μάλλας (Ἐρημοπόλεως Spratt. Travels II 421 πίν. I 20, IGA. 474), μία ἐκ Πολυρρηνίου καὶ μία ἐξ ἄλλης πόλεως, ἀμφότεραι ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ Doublet (Bull. XIII σελ. 66 καὶ 75· ἡ τελευταία ἴσως εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ Ἐλευθ. 1, καίτοι ὑπὸ τοῦ Γάλλου ἐκδότου σημειοῦται ὡς προσερχομένη d' Hyrtakina ou Elyros.

Ἐκ δὲ τῶν μεταγενεστέρων ἐπιγραφῶν διὰ μὲν τὰς ἐν τῷ Delectus inscriptionum τοῦ Cauet (ἐκδ. B'. Lipsiae 1883) περιληφθῆσας παραπέμπομεν πάντοτε εἰς αὐτόν, ἐκτὸς τῆς ὑπ' ἀριθ. 121 ἐπιγραφῆς ἐκ Δρήρου, ἥτις ἐξεδόθη ἤδη πολὺ κάλ-

(1) Ἐκτὸς τῆς λέξεως Ἴτανίον ἐν στ. 2 οὐδεμία ἄλλη δύναται νὰ ἀναγνωσθῇ ἀσφαλῶς, ὡς ἐντελῶς ἀποτυχοῦσαι δὲ πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν αἱ πρὸς ἀνάγνωσιν ἀπόπειραι τοῦ Comp. καὶ τοῦ Dümmler ἐν Mitth. XVI σελ. 127—129.

λιον ἐν τῷ Mus. III ἀρ. 73 ὑπὸ Halbherr ἐν τούτοις παρεβλόμεν πάντοτε καὶ τὰς πρώτας ἐκδόσεις αὐτῶν, ἐκτὸς τῶν ἐκ τοῦ CIG. παρεληφθῆσιν. Διὰ δὲ τὰς λοιπὰς παραπέμπομεν εἰς τὸν πρῶτον τόμον τοῦ Monumenti antichi καὶ τὸν τρίτον τοῦ Mus. Εἰς δὲ τὸ CIG καὶ τὸ Bull. παραπέμπομεν μόνον δι' ἐκείνας τὰς ἐπιγραφάς, αἵτινες δὲν εἶνε μετὰ τῶν μνημονευθεισῶν συνεκδεδομένα. Ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν Voyage archéologique τοῦ Lebas καὶ Waddington (Asie Mineure), ἐν ἣ ἐξεδόθησαν κάλλιον μὲν ἢ ἐν τῷ CIG, ἀλλὰ καὶ πάλιν ὄχι μετὰ τῆς ἐφετῆς ἐπιμελείας καὶ ἀκριβείας τὰ ἐν Τέφῳ εὑρεθέντα Κρητικὰ ψηφίσματα⁽¹⁾ καὶ τινὰ τῶν ἐν Μυλάσσις (περὶ ὧν πρὸς Bau. Stud. I, σελ. 7—10, II σελ. 249—250) παραπέμπομεν μόνον διὰ τὰ μὴ περιεχόμενα ἐν τῷ Delectus τοῦ Cauet. Διεκρίναμεν δ' αὐτὰ προσγράφοντες πάντοτε τὸ Τε (Τε Cauet, Τε Lebas) ἢ τὸ Μυ (Μυ Lebas, Μυ Bull. XII).

Δὲν περιέχονται εἰς ταύτας τὰς συλλογὰς μόνον αἱ ἐν Ἀθήναις εὑρεθείσαι, δι' ἃς παραπέμπομεν μόνον εἰς τὸ CIA. II 547—549, ἡ λεγομένη ἐπιγραφή τοῦ Bergmann (De inscriptione Cretensi inedita ἐν τῷ προγράμματι τοῦ ἐν Brandenburg γυμνασίου 1860—1861) καὶ τινες ἐν τῷ Bull. ἐκδεδομένα. Ἄλλαι τινες ἐπιγραφαὶ ἐκ Κρήτης ἐν ἄλλοις βιβλίοις ἐκδεδομένα, (ὡς παρὰ Spratt Travels and researches in Crète) δὲν εἶνε γεγραμμένα ἐν τῇ Κρητικῇ διαλέκτῳ.

Τέλος δὲ τὰς ἐπὶ νομισμάτων ἐπιγραφὰς παρελάβομεν ἐκ τοῦ πάντ' ἀρίστου συγγράμματος Numismatique de la Crète antique τοῦ ἡμετέρου φίλου Ἰωάννου Ν. Σβορώνου, εἰς ὃν ὑφείλομεν καὶ πολλὰς χρησιμωτάτας ἀνακινώσεις.

Χρήσιμος, ἀλλ' ὄχι πλήρης εἶνε ἡ ὑπὸ Kleemann συλλογὴ τῶν παρὰ τοῖς παλαιοῖς γραμματικοῖς καὶ λεξογράφοις, ἰδίως τῷ Ἰησοῦ ἀπαντωσῶν Κρητικῶν λέξεων, ἥτις ἐπιγράφεται Reliquiarum dialecti Creticae pars prior. Glossae Creticae.

(1) Τινὰ κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Naber Mnemosyne I σελ. 119 ἐξ.) γενομένην ἐξ ἀντιγράφου Ἰταλοῦ τινος μοναχοῦ, εὑρεθέντος ἐν Ἰταλίᾳ ὑπὸ Cohet.

Halis Saxonum 1872. Δὲν δύνανται νὰ καταλεθῶσιν εἰς τὰ γνήσια μνημεῖα τῆς Κρητικῆς διαλέκτου τὸ παρ' Ἀθηναίων XV, 695 F σκόλιον Ἰβρίου τοῦ Κρητῆς (Bergk PLG III σελ. 1294) καὶ ἡ πρὸς τὸν Σόλωνα ἐπιστολὴ τοῦ Ψευδεπιμενίδου (παρὰ Διογ. Λαερτ. I, 10).

Ἐκ τῶν καταλεθθέντων μνημείων τῆς Κρητικῆς διαλέκτου ἐπορίσθημεν πάντας τοὺς γλωσσικούς τύπους, οὓς ἐπειράθημεν νὰ ἀναγράψωμεν καὶ κατὰ τὸ δυνατόν ἐρμηνεύσωμεν ἐν τῇ παρουσίᾳ μελέτῃ συμπλήρωσιν δὲ τῶν κενῶν τῆς παραδόσεως τῶν μνημείων τούτων ἐξ ἄλλων συγγενῶν διαλέκτων δὲν ἐπεχειρήσαμεν. Ὅσάκις δὲ πρὸς ἀπόδοσιν ὄρων τῆς νεωτέρας γραμματικῆς ἐπιστήμης δὲν εἶχομεν προχείρους λέξεις καθιερωμένας ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν ἡμετέρων γραμματικῶν, ἠναγκάσθημεν νὰ δημιουργήσωμεν νέους ἑλληνικούς ὄρους, περὶ ὧν ἀπεκδεχόμεθα τὴν κρίσιν τῶν ἡμετέρων ἐπιστημόνων. Πάντες οἱ τοιοῦτοι ὄροι ἐπεξηγοῦνται διὰ τῆς ἀντιστοίχου παρὰ τοῖς Γερμανοῖς γραμματικοῖς κρατούσης λέξεως ἐν παρενθέσει ἀναγεγραμμένης.

Εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας διακρίνονται αἱ Κρητικαὶ ἐπιγραφαί, τὰς διὰ τοῦ ἐπιχωρίου ἀλφαβήτου γεγραμμένας καὶ τὰς διὰ τοῦ κοινοῦ τοῖς Ἑλλησι καταστάντος Ἰωνικοῦ. Μεταξὺ δὲ τῶν ἐπιχωρίῳ Κρητικῷ ἀλφαβήτῳ γεγραμμένων διαπρέπει διὰ τε τὸ μέγεθος καὶ τὴν σπουδαιότητα τοῦ περιεχομένου ἢ περιώνυμος Ἰορτυνικὴ Δωδεκάδελτος, ἣτις ἦτο κεχαραγμένη ἐπὶ τοῦ τοίχου κυκλοτεροῦς τινος δημοσίου οἰκοδομήματος, ἐνετοιχίσθη δὲ πάλιν μετὰ τὴν καταστροφὴν ἐκείνου εἰς ἄλλο οἰκοδόμημα ἐκ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ὁμοιον κατὰ τὸ σχῆμα. Ἐν τούτῳ ἀνευρέθη κατὰ τύχην ἐν ἔτει 1884 ὑπὸ τοῦ Ἰταλοῦ ἀρχαιολόγου Federico Halbherr, καὶ ἐν μέρει μὲν ὑπ' αὐτοῦ ἐν μέρει δὲ ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ Fabricius ἀντιγραφείσα ἐξεδόθη τυχύτῳ χρόνῳ ἐν τε τῷ Mittheilungen d. deutschen arch. Instituts zu Athen καὶ ἐν τῷ Musco Italiano di antichità

classica τόμῳ I σελ. 233 ἐξ. ὑπὸ Comparetti τῷ 1885. Δύο μόνοι λίθοι ἐξ αὐτῆς ἀνευρεθέντες πρότερον ὑπὸ τῶν Γάλλων Thénou καὶ Haussoullier ἦσαν ἐκδεδομένοι ὁ μὲν ἐν τῇ Revue archéologique τῷ 1863, ὁ δὲ ἐν τῷ Bulletin de Corr. Hell. τῷ 1880, ὅθεν καὶ ἐν IGA. 475—476. Ἡ ἀντιγραφὴ τοῦ κατὰ τὸ 1884 ἀνευρεθέντος μέρους ἐγένετο ἐν τῷ αὐτῷ σπουδῇ καὶ ἐν τῶσαύταις δυσχεραῖαις, ὥστε παρὰ τὴν ἀρίστην διατήρησιν τῶν λίθων καὶ τὴν μερίστην ἐπιμέλειαν τῶν ἀντιγραφάντων ἰκανῶν χωρίων ἡ γραφὴ θὰ μεταβληθῇ βεβαίως διὰ τῆς ἔπειτα ὑπὸ Halbherr γενομένης, ἀλλὰ μήπω δημοσιευθείσης νέας ἀντιγραφῆς.

Καταφανῶς ἀρχαιότεραι αὐτῆς εἶνε αἱ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος κατὰ τὴν θέσιν Βίγλης ἐν Ἰόρτυνι εὑρεθείσαι (Πυθ. I καὶ II), ἐκτὸς μόνον τῆς μεγαλύτερας ὑπ' ἀριθμὸν 32 καὶ τῶν ὑπ' ἀριθ. 83—84 τῆς πρώτης σειρᾶς, καὶ τῆς ὑπ' ἀριθ. 65 τῆς δευτέρας, αἵτινες εἶνε γεγραμμένοι ἐν τῷ αὐτῷ ἀλφαβήτῳ, ἐν ᾧ καὶ ἡ Ἰορτ. Δωδ. Πᾶσαι αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται εἶνε γεγραμμένοι αἱ μὲν ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερά, αἱ δὲ βουστροφιδόν, τινὲς δὲ καὶ κατ' ἀμφοτέρους τοὺς τρόπους, ἐνῶ ἡ Ἰορτ. Δωδ. εἶνε γεγραμμένη ἐν ὠραίᾳ καὶ κανονικωτάτῃ βουστροφιδὸν γραφῇ, ὡς καὶ αἱ ἐν τῷ αὐτῷ ἀλφαβήτῳ γεγραμμένοι ἐκ τῶν τοῦ Πυθίου.

Τρίτην κατηγορίαν ἀποτελοῦσιν αἱ πέντε ἐνεπιγραφῶν λίθοι, οἵτινες εὑρέθησαν ἐνετοιχισμένοι ἐν τοίχῳ προσφωκοδομημένῳ τῷ παρὰ τὸν Ἀθηναίων κυκλοτερεῖ οἰκοδομήματι, ἐν ᾧ καὶ ἡ Ἰορτ. Δωδ. Οἱ λίθοι οὗτοι ἀνήκουσιν εἰς τρεῖς διαφόρους ἐπιγραφάς, ὧν ἡ πρώτη ἐπτάστηλος, ἡ δὲ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη δίστηλοι. Ἐκ τῶν ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ εὑρεθεισῶν καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Frammenti sparsi ἐν Mus. II σελ. 645—668 δημοσιευθεισῶν ἐπιγραφῶν αἱ μὲν ὑπ' ἀριθ. 1—8 εἶνε γεγραμμένοι ἐν τῷ αὐτῷ ἀλφαβήτῳ, ὡς καὶ ἡ Ἰορτ. Δωδ., αἱ δὲ ὑπ' ἀριθ. 17—20 ἐν τῷ τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ προσφωκοδομημένου τοίχου (muro settentrionale) περὶ δὲ τῶν ὑπ' ἀρ. 9—16 δὲν δύναται τις νὰ κρίνῃ εἰς τίνα τάξιν ἀνήκουσιν. Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐπι-

γραφῶν τοῦ προσφκοδομημένου τοῦχοῦ ἀνήκει καὶ ἡ ὑπὸ Fabricius ἐν Mitth X σελ. 93 δημοσιευθεῖσα Γορτυνικὴ ἐπιγραφὴ, ἕως δὲ καὶ ἡ ἀκόλουθος ταύτη.

Ἐκ δὲ τῶν νομισμάτων τῆς Κρήτης, ὧν τὰ ἀρχαιότατα κατὰ τοὺς νομισματολόγους δὲν εἶνε πολὺ παλαιότερα τῶν Μηδικῶν¹⁾, οὐδὲν φέρει ἐπιγραφὴν ἐν τῷ ἀρχαιοτέρῳ ἀλφαβήτῳ τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Ηυθίου.

Ὀλίγαι τινὲς καὶ δυστυχῶς λίαν κεκολοθωμέναι ἐπιγραφαὶ ἐκ τῶν Frammenti Sparsi (Ληθ. αρ. 21—26) εἶνε γεγραμμέναι βουστροφηδὸν μὲν, ἀλλ' ἐν ἀλφαβήτῳ ἐν πᾶσιν ὁμοίῳ τῷ Ἰωνικῷ, πλὴν ὅτι ἔχει ἐν χρήσει τὸ F καὶ δὲν διακρίνει τὸ μακρὸν ο ἀπὸ τοῦ βραχέος, ἐν τισὶ δ' ἐπιγραφαῖς οὐδὲ τὸ μακρὸν ε.

Περὶ τῆς χρονικῆς σχέσεως τῶν ἐν τῷ προσφκοδομημένῳ τοῦχοῦ ἐπιγραφῶν πρὸς τὴν Γορτ. Δωδ. θὰ γένη λόγος ἐν τῇ Φθολογίᾳ. Περὶ δὲ τῆς χρονολογίας τῆς Γορτ. Δωδ. καὶ τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Ηυθίου διελάβομεν ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι 1890 σελ. 190 ἐξ.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΑΡΧΑΪΚΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ

Ἐκτὸς τῶν ἐν Ἐφημ. Ἀρχαιολ. 1890 σελ. 173 ἐξ. ὑφ' ἡμῶν διαφόρως ἀναγνωσθέντων χωρίων τῆς Γορτ. Δωδ. σημειωθήτωσαν καὶ αἱ ἐξῆς διαφοραὶ τῆς ἡμετέρας ἀναγνώσεως πρὸς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Bau.

I 13. Ἡ διόρθωσις τριττὰ ἀντὶ τρίτρα ἀπεδείχθη πλημμελής. Πρὸς Ληθ. C, I, 18.

III 29. Νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ μοῖραν, τὰ κ' ἔ[ι], ὡς ὑπέδειξαν ὁ Comp. (μοῖρᾶν τὰ κ' ἔ[ι]) καὶ ὁ Blass (Neue Jahrb. für Phil. 131). Πρὸς τὴν ἀντίρρησην τοῦ Bau,

¹⁾ Id. Warwick Wroth. Catalogue of the Greek coins of Crete σελ. XIV.—Kirchhoff Studien z. Gesch. d. gr. Alphabets⁴ σελ. 78.

(ivG. σελ. 126) ὅτι οὐδέποτε ἀπαντᾷ ἐν τῇ Γορτ. Δωδ. ὁ μετὰ τὸ τύπος τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, θὰ ἀπαντήσωμεν ἐν τῷ Ἰωνικῷ. Ὁ Bücheler καὶ ὁ Lewy διόρθωσαν μοῖραν τακτάν, ὁ δὲ Bau. λακέν.

V, 38 τνατῶν δὲ καὶ καρπῶ— — — — αἱ κα μὲ λείοντι δατέ[θαι . . . . .] τὸν δικαστὰν ὁμῶντα κρίνειν.

Πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἐκ τεσσάρων ἢ πέντε γραμμάτων χάσματος ἔγραψαν ὁ μὲν Comp. τινά, ὁ δὲ Bücheler καλῶς ἢ τινὲς ὅπερ ἐδέχθη καὶ ὁ Bau. καὶ ἄλλοι. Ἴσως πιθωνώτερα εἶνε ἡ συμπλήρωσις αὐτοῖ.

VI, 4 Ἡ διόρθωσις κατατιθέθαι ἀντὶ καταθιθέθαι ἀπεδείχθη πλημμελής. Πρὸς Ληθ. C, II, 12—13.

VI, 21 Ὁ Bau. ἀνέγνω ἔ Φέκαστο ἔγράφται ἐκλαμβάνων τὸ Φέκαστο ὡς ὀνομαστικὴν ἀντὶ ἕκαστον ὡσαύτως δὲ καὶ καὶ IX 23. Ἄλλ' ἡ ἀνάγνωσις Φεκάστο (= ἐκάστου) ἐβεβαιώθη διὰ τῆς ἐκ τῆς Δ' ἐκατονταετηρίδος ἐπιγραφῆς τῆς Κνωσοῦ, ἐν ἣ κείται αἱ ἐκάστο [ἔγρατται]. Id. Comp ἐν Mus II σελ. 624.

VI 46 ἐξ. Ἐπὶ τοῦ λίθου κείται αικεδδου . . . . . περ . . . . . ἐκσαλλοπολιας ὑπ' ἀνάγκας ἐκόμενος κελο. ενοτις λύσεται, ἐπὶ τῷ ἀλλυσαμένῳ ἔμεν, πρὶν κ' ἀποδοῖ τὸ ἐπιβάλλον

Κατόπιν τοῦ αικεδδου διακρίνονται ἔχνη γράμματος, ἕως σίγμα, κατόπιν δὲ τοῦ περ ἔχνη ἕως ἄλλα Ἀμφότερα δὲ ταῦτα τὰ γράμματα ἀναγράφει ὡς βέβαια ὁ πρόχειρον ἔχων τὴν νέαν τῆς Γορτ. Δωδ. ἀντιγραφὴν Comp., ὅστις συμπληροῖ ὡς ἐξῆς (Mus II 168, ὑπόσημ.) αἱ κ' ἐδ δυσ[τυχίαν ? ἔτι] πηρα[τάς] (κ)έκς ἀλλοπολιας ὑπ' ἀνάγκας ἐχόμενος κελομένω τις λύσεται κ. τ. ἐξ.

Καίτοι ἐκ τῶν ἀκεραίων μερῶν καὶ ἐκ τῶν ἀκολουθῶν εἶνε φανερὸν ὅτι ἐν τῷ παρόντι χωρίῳ πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοῦ νόμου, οὗτινος μνεία γίνεται καὶ παρὰ Δημοσθένει 53, 6, ἥτοι α τοῦ λυσαμένου ἐκ τῶν πολεμίων εἶναι τὸν λυθέντα, ἐν μὴ ἀποδιδῶ τὰ

λύτρα), ἐν τούτοις δυσχερεστάτη εἶνε ἡ συμπλήρωσις τῶν ἐλλειπόντων γραμμάτων. Ὁ Bau. ἔγραψεν· αἶ κ' ἐδδ[συμενίαν] περ[αισθεῖ] ἐκς ἀλλοπολίας ὑπ' ἀνάγκας ἐκόμμενος κέλο[μ]ένο τις λυσέται κ. τ. ἐξ. Ἐρμηνεύει δὲ οὕτω· ἐάν τις ἔχη πωληθῆ ἐν ἐχθρικῇ χώρᾳ κατακρατούμενος ὡς ἀνήκων εἰς ξένην πόλιν, ἐξαγοράσῃ δὲ τις αὐτὸν κατὰ παράκλησιν του, νὰ εἶνε εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐξαγοράσαντος, μέχρις οὗτου ἀποδώσῃ τὰ λύτρα.

Τὴν πρωτοφανῆ λέξιν ἀλλοπολίας θεωρεῖ (JvG. σελ. 48) ὡς γενικὴν ἐξ ὀνομαστικῆς ἀλλοπολία, ἣς δεύτερον συνθετικὸν εἶνε ὁ ὑπὸ Curtius σελ. 281 ἐξευρεθεὶς τύπος πολιία ἀντιπόλις πρὸς ἐξήγησιν τοῦ πολιήτης. Πρβλ. καὶ Ηυλιᾶτις, Πολιάχος, πολιάσχος, πολιανόμοι· δυστυχῶς οὐδὲν ὠφελεῖ τὸ ἐν Ἐλεύθ. 2. 1 (τ)οῖς ἀλλοπο(λ). . . Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀποδεχθῶμεν τὸν τύπον ὡς ὀρθῶς ἔχοντα, οὗτος ἀδύνατον εἶνε νὰ ἔχη τὴν ἀποδιδόμενην εἰς αὐτὸν σημασίαν, διότι τὸ ἀνήκειν εἰς πόλιν τινὰ λέγεται πολιατεύειν (Forst. Δωδ. IX 33), ὥστε ἔπρεπε τις νὰ προσδοκᾷ μᾶλλον ἀλλοπολιατεία.

Ἐπειτα πῶς εἶνε δυνατόν νὰ πωληθῆ τις εἰς ἐχθρικὴν πόλιν, διότι εἶνε πολίτης ἀλλῆς πόλεως, ἐνῶ ἡ τοιαύτη ιδιότης ἐνώπιον ἐχθρῶν οὐδεμίαν σημασίαν ἠδύνατο νὰ ἔχη; Ἡ πῶς θὰ ἐξηγόραζεν αὐτὸν ἐξ ἐχθρικῆς χώρας ἄλλος πολίτης τῆς Γόρτυνος, ὁποῖος πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὁ ἐξαγοράσας; Οὐδὲ ἦτο δυνατόν, νομίζομεν, νὰ προνοῆ ὁ νόμος περὶ τῶν πωληθέντων ἐν ἐχθρικῇ χώρᾳ μόνον, ἐνῶ ὁ αἰχμαλωτισθεὶς ἠδύνατο νὰ πωληθῆ καὶ ἐν χώρᾳ μὴ ἐχθρικῇ.

Ὡσαύτως πλημμελής εἶνε ἡ ὑπὸ Zitelmann σελ. 166 ὑποσημ. 4 δοθεῖσα ἐρμηνεία τοῦ ἐξ ἀλλοπολίας, ὅτι ἀναφέρεται εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἤθελέ τις αἰχμαλωτισθῆ ἐν χώρᾳ ὅχι μὲν ἐχθρικῇ, ἀλλὰ μὴ ἔχουσα φιλικὰς σχέσεις πρὸς τὴν νομοθετοῦσαν πόλιν, διότι διὰ τὸν νομοθέτην ἔμελλε νὰ εἶνε ὅλως ἀδιάφορον, ἂν ἐπωλήθη τις ἐν χώρᾳ τοιαύτῃ ἢ τοιαύτῃ.

Ἐπι μείζων καθίσταται ἡ δυσχέρεια τῆς συμπληρώσεως, διότι κατόπιν τῆς ἀνευρέσεως τῆς ἐπιγραφῆς Ληθ. Α, V ἐβεβαί-

ώθη ὅτι πρέπει νὰ ἀναγνωσθῆ ἐνταῦθα καὶ κατωτέρω στ, 52 κέλομένο ἐκ τοῦ κέλομαι, ἀντὶ κέλομένο¹, οὕτω δὲ ἐκλείπει ὁ σύνδεσμος καί, δι' οὗ θὰ συνεδέετο τὸ λύσεται πρὸς τὰ προηγούμενα.

Ἡμεῖς δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι τὸ ἀλλοπολίας εἶναι πληθυντικὴ αἰτιατικὴ τοῦ ἀλλόπολις, τὸ δὲ πρὸ αὐτοῦ ἐκς εἶνε τὸ τελευταῖον μέρος τῆς προθέσεως παρ' ἐξ, ἣτις παρ' Ὀμήρῳ καὶ ἄλλοις σημαίνει τὴν ἐκ τοῦ πλησίον τοπικοῦ τινος σημείου ἀπομάκρυνσιν εἰς ἀόριστον διεύθυνσιν (ἐπομένως παρ' ἐξ ἀλλοπολίας==εἰς ξένην πόλιν). Ὀδυσσ. Μ. 276 παρ' ἐξ τὴν νῆσον ἐλαύνετε νῆα==μακρὰν ἀπὸ τὴν νῆσον, Ἰλιάδ. Ι, 7 πολὺν δὲ παρ' ἐξ ἄλα φύκος ἔχευαν (ὡσαύτως καὶ Ὀδυσσ. ΙΙ, 343 μνηστῆρες — — — ἐκ δ' ἠλθον μέγαροιο παρ' ἐκ μέγατειχίον ἀυλῆς==ἐξω τοῦ περικλείοντος τὴν αὐλὴν τειχίου, εἰς τὴν ὁδόν, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ἐπομένου αὐτοῦ δὲ προπάροιθε θυράων ἐδριόωντο· πρβλ. καὶ Ὀδυσσ. ΙΙ. 165).

Ἐπειδὴ δὲ ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως παντὸς συνδέσμου τὸ μόνον ῥῆμα τῆς περιόδου πρέπει νὰ θεωρηθῆ τὸ λύσεται, ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ ὑπολάβωμεν ὅτι ἐν τῷ κατεστραμμένῳ μέρει ἔκειτο μετοχὴ προσδιορίζουσα τὴν ἐπομένην ὑπ' ἀνάγκας ἐκόμμενος (ἤτοι κατεχόμενος διὰ τῆς βίας ὡς πωληθεὶς). Ταύτης δὲ τῆς μετοχῆς τὸ ποιητικὸν αἴτιον πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν ἐν τῷ ἐδδ, ὅπερ πρέπει κατὰ ταῦτα νὰ συμπληρωθῆ ἐδδυσμενίον, ἣτοι ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν· πρβλ. Kühner. Ausf. Gramm. § 430, 2, C.

Ἡ μετοχὴ δὲ, εἰς ἣν τὸ ἐδδυσμενίον ἀποδίδεται, εἶνε, νομίζομεν, [ἐκ]περα[θὲς]==πωληθεὶς ἐξω· πρβλ. Ἰλιάδ. Φ, 40 καὶ 102, Ὀδυσσ. Ξ, 129 Οὐδεμίαν σημασίαν ἔχει ὅτι ἡ ἡμετέρα συμπλήρωσις φαίνεται κατὰ ἐν γράμμα πλεονάζουσα τοῦ κατὰ τοὺς ἀντιγράφοντας τὴν ἐπιγραφὴν ἀριθμοῦ τῶν ἐλλειπόντων γραμμάτων, διότι ὁ ἀριθμὸς οὗτος δὲν δύναται ἐν

(¹) Ἰδὲ καὶ Meister Bezz. Beitr. X.

ικανῶς εὐρεῖ χάσματι νὰ ἔχη τοσοῦτον ἀκριβῶς ἐκτιμηθῆ, ὥστε ἄλλως πιθανωτάτη συμπλήρωσις νὰ θεωρηθῆ ἀπορριπτέα.

VI 55. Τὸ αἰνιγματῶδες τοῦτο χωρίον ἀναγινώσκει τώρα ὁ Comp. (Mus. II 632) ὡς ἐξῆς: ὦ ἤλευθ' ἐρωτῶν κ. τ. ἐξ. Δυστυχῶς δὲν λέγει τί ἀνεγνώσθη ἐπὶ τοῦ λίθου κατὰ τὴν νέαν ἀντιγραφὴν, ὥστε πρέπει νὰ ἀναμένωμεν τὴν δημοσίευσιν αὐτῆς.

VII 54 Γράφομεν ἔαν ορος εἶ ὁ ἐπιβᾶλλον, ὡς οἱ πρῶτοι ἐκδῶται. Κακῶς ὁ Bau. εἰ.

VIII 39 Ἀναγινώσκομεν μετὰ τῶν πρώτων ἐκδοτῶν πατροιοκον δ' ἔμεν, ἄ: κα πατέρ με εἰ. Ὁ Bau. καὶ ἄλλοι αἶ κα πατέρ με εἰ.

IX 40 υἱὸς αἶ κ' ἀνδέκσεται, ἄς κ' ὁ πατέδ (δ) οἰ, αὐτὸν ἀ[τ]έθαι καὶ τὰ κρέματα, ἄτί κα πέπαται.

Ἡ ὑπὸ Blass γενομένη συμπλήρωσις ἀτέθαι (Neue Jahrbuch 131 σελ. 484) ἐβεβαιώθη διὰ τῶν ἔπειτα ἀνακαλυφθεισῶν ἐπιγραφῶν (Ληθ. Α, V 12, Ληθ. 1—2, 6). Ὁ Bau. καὶ ἄλλοι ἀ[γ]έθαι.

Ὡσαύτως καὶ XI 4 2 πρέπει νὰ ἀναγνωσθῆ ἀ[τ]έθαι δὲ ὑπὲρ μ[ε]ν τῷ [πα]τρὸς τὰ πατρία, ὑπὲδ (δ) ἐ τῆς ματρὸς τὰ ματρία, ἔθθα ὅλως ἀνάρμοστος εἶνε ἡ συμπλήρωσις ἀ[γ]έθαι.

IX 53. Ὁ Comp. γράφει τώρα ὑπ' ὄψιν ἔχων τὴν νέαν ἀντιγραφὴν (Muss. II 618) ὄτερον (κ)[α] κέλη[τ]αι. Ἀλλὰ δυστυχῶς οὐδ' οὕτως εἶνε εὐκόλως ἐρμηνεύσιμον τὸ σφύδρα λελωθῆμένον τοῦτο χωρίον, δὲν λέγει δὲ οὐδὲ ἂν παρέχει ἡ νέα ἀντιγραφὴ ἀσφαλεστέραν τινα ἀνάγνωσιν τοῦ στίχου IX, 46, ὃν οὔτε ὁ Bau; οὔτ' ἄλλος τις κατώρθωσε νὰ ἀποκαταστήσῃ.

XI, 16. Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Comp. ὁ μνάμων ὁ τῶ ξενίω (= τοῦ ξενίου κόσμου· πρὸβλ. Πυθ. I, 82, 5) ἐβεβαιώθη διὰ τῆς νέας ἀντιγραφῆς (Mus. II 632). Οἱ ἄλλοι ἐκδῶται πάντες πρὸ κσενίο.

XI 21 Ἀντὶ τοῦ ὡς ἐπιρρήματος ἐκληφθέντος ἀμπάνται ὁ Dittenberger (Hermes XX), ἀνέγνω ὀρθότατα ἀμ-

παντύι ἐκ τοῦ ἀμφαντύς· πρὸβλ. βρωτύς, ἀκοντιστύς, ὄρχιστύς.

XII, 31. Ἀντὶ τῆς ὑπὸ Fabricius τὸ πρῶτον προταθείσης καὶ ὑπὸ πάντων σχεδὸν τῶν ἐκδοτῶν ἀποδεκτῆς γενομένης διορθώσεως ὅπλα κα (νυ)νάνται, ὀρθῶς ἀποδέχεται τώρα ὁ Bau. Stud. I σελ. 76) τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Merriam ὁ πᾶ κ' ἀνανται = δύνανται.

Ἐν τῇ ὑπὸ Fabricius ἐν Mitth X σελ. 94 δημοσιευθείσῃ ἀρχαίῃ ἐκ Γόρτυνος ἐπιγραφῇ πρέπει νὰ ἀναγνωσθῆ στ. 2—3 [ὀμ](οσ)άντας δέκα στατήρας τῆς [ἀμέρας Φειάστας]. . . πρὸβλ. Γορτ, Δοδ. IX 38 δικαδδέτο ὀμόσα(ν)τα αὐτὸν καὶ τὸνς μαιτύρανς νικῆν τὸ ἀπλόον. Ἴδε Bau. Cret. Satzsandhi III, 4. Ὁ Fabricius ἐδ]οσαν τᾶς δέκα στατήρας τᾶς. Ἡ συμπλήρωσις τῆς ἀμέρας Φειάστας εἶνε ἀμφίβουλος διὰ τὸ ὑπερβολικὸν τοῦ ἀναφερομένου ποσοῦ.

Λυττ. 2, 1 ἀναγινώσκομεν ἄς κα διδοῖ. Ὁ Comp. . . . ἄς κα διδοῖ . . .

ΝΕΩΤΕΡΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

Δυστυχῶς μακρὸν διάστημα χρόνου χωρίζει τὰς ἀρχαίκας ἐπιγραφὰς ἀπὸ τῶν ἐν Ἴωνικῇ ἀλφαβήτῳ γεγραμμένων· διότι ἐκτὸς τῶν βουστροφηδῶν μὲν ἀλλ' ἐν Ἴωνικῇ ἀλφαβήτῳ γεγραμμένων καὶ τῆς ἐκ Κνωσοῦ ἐπιγραφῆς (Mus. II, 677—678), περὶ ὧν πασῶν ἐγένετο λόγος ἐν Ἐφημ, Ἀρχαιολ. 1890 σελ. 190 ἐξ., οὐδεμίαν τῶν ἄλλων δυνάμεθα νὰ ἀναγᾶγωμεν εἰς τοὺς μετὰ τὰς ἀρχαίκας ἐπιγραφὰς χρόνους, οὐδ' ἀπλῶς νὰ θεωρήσωμεν ἀρχαιοτέραν τῶν μέσων τοῦ Γ'. αἰῶνος. Τὴν ἐξ Ἰτάνου ἐπιγραφὴν Mus. III, 1 ὁ Halbherr σελ. 563 θεωρεῖ ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων ὄχι νεωτέραν τοῦ Δ'. αἰῶνος· ἀλλὰ τὸ πλήθος τῶν ἀναμφισβητήτως μὴ Κρητικῶν τύπων (οἶον

θεούς, νόμους, χρεῶν, κατέχουσι) ἀναγκάζουσιν, ἡμᾶς καίπερ τιμῶντας τὴν ἐπιγραφικὴν αὐτοῦ ἐμπειρίαν νὰ διαφωνώμεν.

Τινὲς ἐκ τούτων ἐκτὸς τοῦ χαρακτῆρος τῶν γραμμάτων καὶ τῆς παρακμαζούσης καὶ μετὰ τῆς ἤδη ἐπικρατούσης Κοινῆς συμφθιρομένης διαλέκτου αὐτῶν παρέχουσι καὶ ἄλλα τεκμήρια πρὸς ὀρισμὸν τῆς χρονολογίας αὐτῶν τοῦλάχιστον κατὰ προσέγγισιν. Τοιαῦται δὲ εἶνε.

Α'.) Ἡ ἐν παραστάδι τοῦ ἐν Γόρτυνι Πυθίου κεχαραγμένη συνθήκη (Mon. ant. B.), ἐν ἣ ἀναφέρεται τὸ ὄνομα βασιλέως Πτολεμαίου, ὃν ὁ Habherr (αὐτόθι σελ. 42) δὲν θέλει νὰ ταυτίσῃ πρὸς τὸν Φιλάδελφον (283 — 246 π. X.), καίτοι οὕτως ὡς μετασχὼν τοῦ Κρημωνιδικοῦ πολέμου ἦλθε βεβαίως εἰς σχέσεις πρὸς τὸν Γόρτυνα¹, εἶνε δὲ γνωστὸν ἐκ Κρητικῆς ἐπιγραφῆς (Mus III, 2) ὅτι ἀπέστειλεν εἰς Κρήτην τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ Πάτροκλον. Δεχόμενος δὲ ἄνευ ἀνάγκης ὅτι καὶ ἡ αὐτόθι εὐρεθεῖσα προφανῶς δὲ ἐκ πολὺ νεωτέρων χρόνων προερχομένη ἐπιγραφὴ Mon. ant. C εἶνε ἐκ τῶν αὐτῶν περίπου χρόνων, ζητεῖ νὰ καταβιβάσῃ τὴν πρώτην μέχρι Πτολεμαίου τοῦ Φιλοπάτορος ἢ τοῦ Ἐπιφανοῦς. Ἡμεῖς ἀποβλέποντες εἰς τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων καὶ τὸ ἀδιάφορον τῆς διαλέκτου θεωροῦμεν πιθανώτεραν τὴν ἀρχαιότεραν χρονολογίαν.

Β'.) Τὰ ἐν Τέφ εὐρεθέντα ψηφίσματα πολλῶν Κρητικῶν πόλεων περὶ παροχῆς ἀσουλίας τῆς Ἰησίσι, οἵτινες εἶχον ζητήσει αὐτὴν παρὰ τῶν Κρητῶν πέμψαντες πρεσβευτὰς Ἀπολλέδοτον καὶ Κωλώτην ὑποστηριζομένους ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ε'. καὶ Ἀντιόχου τοῦ Μεγάλου. Ὁ Waddington (Le Bas Voyag. arch. Asie Mineure. Explications σελ. 28) ἀνήγαγεν ἐξ αὐτῶν τὰ ὑπ' ἀριθμῶν 61 — 74 εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Β'. αἰῶνος (ἴσως 193 π. X.)· τὰ λοιπὰ εἶνε τοῦλάχιστον κατὰ μίαν γενεάν νεώτερα².

¹Ὁχι παλαιότερα τῶν περὶ τοῦ ἀσύλου τῆς Τέφ ψηφι-

(¹) Ἠβλ. CIA, II 332. Πλούταρχ. Πύρρ. 27.

(²) Ἠβλ. τὴν φράσιν τὸ δῶγμα τὸ γερὰν ὑπὸ τῶν προγόνων TeLebas 76, 8.

σμάτων εἶνε τὰ ἐν Μυλάσοις τῆς Καρίας εὐρεθέντα κατὰ πάντα ὅμοια ψηφίσματα, δημοσιευθέντα δὲ τὰ μὲν παρὰ Le Bas Asie Mineure ἀρ. 381—384, τὰ δὲ ὑπὸ Cousin καὶ Diehl ἐν Bull. 1888 σελ. 8—11. Ἠβλ. Bau. Stud. I σελ. 7—15, II σελ. 249—251).

Γ'.) Ἡ ἐν Δήλῳ εὐρεθεῖσα καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἄρχοντος Σαραπίωνος χρονολογούμενη ἐπιγραφὴ Cauer 120. Τὸ ἔτος τοῦ ἄρχοντος τούτου ἀνάγει ὁ Köhler εἰς τὸ τέλος τῆς Β'. ἑκατονταετηρίδος. Σύγχρονος αὐτῇ εἶνε ἡ Mus. III 59· ἴδε Halbherr αὐτόθι.

²Ἐκ τῶν χρόνων τῆς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων κατοχῆς τῆς Δήλου (ἀπὸ τοῦ 166 π. X. Πολύβ. 30, 21) προέρχεται καὶ ἐτέρω αὐτόθι εὐρεθεῖσα ἐπιγραφὴ (Cauer 132).

Δ'.) Ἡ συνθήκη τῶν Ἱεραπυτνίων καὶ Πριανσίων (Cauer 119), ἐν ἣ μνημονεύεται ὡς πρὸς χρόνου συμβᾶσα ἡ κατάργησις τοῦ κοινοδικίου τῶν Κρητῶν, ἥτις ἐγένετο ἐν Ὀλυμπί. 148, 4, (Πολύβ. 23, 15). Ὁ Böckh ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου ἀνάγει τὴν ἐπιγραφὴν εἰς τὸν Γ'. αἰῶνα (CIG II σελ. 414).

Ε'.) Ἡ ἐν τῇ Κοινῇ μὲν γεγραμμένη ἀλλὰ καὶ τινα ἀποσπάσματα προγενεστέρων συνθηκῶν ἐν Κρητικῇ διαλέκτῳ περιέχουσα διαιτητικὴ ἀπόφασις περὶ τῶν περὶ γῆς ὄρων διαφορῶν τῶν Ἰτανίων καὶ Πραισίων (Mus. III 3=CIG. 2561 b). Ἐκ τῶν μνημονευομένων Ῥωμαίων ἀρχόντων ἀνήγαγεν αὐτὴν ὁ Böckh εἰς τὸ ἔτος 58 ἢ 57 π. X., ἄλλοι δὲ ἴσως πιθανώτερον εἰς τὸ ἔτος 138 ἢ 132 π. X. ἴδε Mus III σελ. 585.

Σ'.) Ἡ ὑπὸ Haussoullier ἐν Bull. III σελ. 425 δημοσιευθεῖσα προξενικὴ ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀπτεράς ἀναφερομένη εἰς τὸν βασιλέα Προυσίαν βασιλέως Προυσίου, ἦτοι τὸν Β'. (180—149 π. X.). Μεταγενεστέρα αὐτῆς εἶνε ἡ κατωτέρω ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ λίθου γεγραμμένη (Cauer 130), ὡς ὀρθῶς παρετήρησεν ὁ ἐκδότης, ὁ δ' ἐν αὐτῇ μνημονευόμενος βασιλεὺς Ἀπταλος εἶνε βεβαίως ὁ Β'. (159—138), ὁ πολεμήσας πρὸς Προυσίαν καὶ συνθηκολογήσας μετ' αὐτοῦ ἐν ἔτει 154 (Πολύβ. III 5, XXXII 25).

Ζ'. Ἡ ὑπὸ Doublet ἐν Bull. XIII σελ. 52 ἐκδοθεῖσα συμμαχία τῶν Ἐλευθερναίων πρὸς τὸν βασιλέα Ἀντίγονον, ὃν ὁ ἐκδότης εἰκάζει ὅτι εἶνε ὁ Γουατᾶς. Καὶ αὕτη μὲν εἶνε γεγραμμένη ἐν τῇ Κοινῇ, ἀλλὰ σύγχρονος αὐτῆς εἶνε ἡ ἐν Κρητικῇ διαλέκτῳ, (ἀλλὰ λίαν παρεφθαρμένη) συμμαχία τοῦ αὐτοῦ Ἀντιγό-νου μετὰ τῶν Ἱεραρυτινῶν (Mus. III 34—35).

Καὶ τῶν μὲν ἐπιγραφῶν τοῦ Β'. π. X. αἰῶνος πασῶν ἡ διάλεκτος εἶνε λίαν παρεφθαρμένη, ἔτι δὲ μᾶλλον ἢ τῶν ἐμμέτρως συντεταγμένων ἐκτὸς μιᾶς (Mus. III ἀρ. 183 ἐκ Φαιστοῦ), τῶν δὲ τοῦ Γ'. αἰῶνος ἀμιγεστέρα. Ἄλλ' οὐκ ὀλίγαι τῶν μεταγενεστέρων ἐπιγραφῶν εἶνε παραδεδομέναι δυστυχῶς ἐν ἐκδόσειν ὅχι μετὰ πολλῆς ἀκριβείας συντεταγμέναις, ὥστε οὐχὶ σπανίως καὶ οἱ διαλεκτικοὶ τύποι καὶ ἡ ἰδιόζουσα ταῖς ἐπιγραφαῖς ταύταις ὀρθογραφία δὲν εἶνε ἀσφαλείς. Εἰς τὰς σωζούσας ἀμιγεστέραν τὴν διάλεκτον ἀνήκουσι μετ' ἄλλων τινῶν καὶ δύο ἐπιγραφαὶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ λίθου προερχόμεναι ἐκ τοῦ ἐν Γόρτυνι Πυθίου (Bull IX σελ. 6—9), αἵτινες δυστυχῶς κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν ἐγγυρῶν, δὲν ἠδυνήθη δὲ ὁ Halbherr νὰ ἀναθεωρήσῃ αὐτάς (ἴδε Mon. ant σελ. 32).

Τῆς κοινῆς διαλέκτου ἐγένετο χρῆσις ἐν Κρητικαῖς ἐπιγραφαῖς ἤδη ἀπὸ τοῦ Β'. αἰῶνος, ὡς ἐν τῇ συνθήκῃ Εὐμένους τοῦ Β'. τῆς Περγάμου (184 ἢ 183 π. χ. ἴδ. Halbherr Mon. ant. σελ. 39), ἐν ἣ καὶ αὐτὰ τὰ ὀνόματα τῶν Κρητικῶν πόλεων ἐνίοτε ἐξηττικίσθησαν (Ἡραδῆνιοι), ἐν τισὶ τῶν περὶ τοῦ ἀσύλου τῆς Τέω ψηφισμάτων (ἀριθ. 68, καὶ 78 Lebas), κ. λ.⁽¹⁾ Ἐν δὲ τοῖς ἐπομείνοις χρόνοις εὐρηνταὶ ἀναμῖξ ἐπιγραφαὶ ἐν παρεφθαρμένη Κρητικῇ διαλέκτῳ καὶ ἐν τῇ Κοινῇ ἀλλὰ πολλὰκις μετὰ κυρίων ὀνομάτων ἐν ἀρχαίζοντι τύπῳ. Κατωτέρω ἀναγράφομεν αὐτάς κατὰ πόλεις, παραλείποντες τὰς ἐν τῇ Κοινῇ καὶ τὰς ἐν ποιητικῇ διαλέκτῳ συντεταγμένας :

Γόρτυνος Δηθ. ἀρ. 21—26, Monum ant. B. C. fr. 1

(1) Ἴσως ἀρχαιότεραν τοῦ ἀληθοῦς ὑπέλαθεν ὁ Homolle τὴν ἐν Δήλῳ εὐρεθεῖσαν ἀφιέρωσιν (Bull. IV σελ. 350), περὶ ἧς γράφει: cette inscription paraît être du troisième siècle.

—II, Bull. IX σελ. 6—9 ἀριθ. 8 καὶ 8 bis, σελ. 17 ἀρ. 12, CIG 2560, 2598, Mus III 132—135, 137, 140—142, 144, 167—168.

Ἱεραρυτίνης Mus. III 34—37, 44—45 Cauer 116 CIG 2563, 2567, 2585.

Ἰτάνου Mus. III 1—3 (1), 5, 7, 10a, 26.

Ἱραλίου Mus. III 30.

Μάλλας Mus. III 52—53.

Ἄπτερας Bull. III σελ. 418—437 ἀριθ. 1, 2a—b (=Cauer 130), 5 (=CIG 2558 Cauer 131), 6, 12. CIG. 2559, 2561,

Ἰωλίου Mus. III 54,

Ἰστρώνας Mus. III 55.

Λάτου Mus. III 58—64

Ὀλοῦντος Mus. III 70a 72

Δρήρου Mus. III 73 (=Cauer 121)

Λύττου Mus. III 74, 81—84 Bull. XIII σελ. 61.

Κνωσοῦ Mus. II σελ. 677, III ἀρ. 112, 114 Cauer 132.

Τυλισοῦ Mus. III 121,

Λεβήνος Mus. III 174, 176—181.

Φαιστοῦ Mus. III 183—188

Σουλίας Mus. III 195

Ὀζέου Mus. III 196—197.

Ἐλευθερνῶν CIG. 2566.

Ἀλλαρίας CIG. 2597.

Ἐλύρου CIG. 2561 d.

Παλυρηνίου Bull. XIII σελ. 69 καὶ 71.

Ἰνάτου Bull. XIII σελ. 72.

Ὀλοῦντος ἢ Λάτου Mus. I Ven., σελ. 144 ἐξ. (=CIG. 2554) Cauer 120.

Ἱεραρυτίνης ἢ Ἱραλίου Cauer 119.

Ἱεραρυτίνης ἢ Λύττου Cauer 117, 118.

(1) Ἐκ τοῦ 3 μόνον στ. 59—67· τὰ ἄλλα ἐν τῇ Κοινῇ.

Γόρτυνος ἢ Κνωσοῦ *MuLebas* 381.

Λύττου ἢ Ὀλοῦντος *CIA*, II 549.

Ἵρτακίνης ἢ Ἐλύρου *Bull.* XII σελ. 76.

Γόρτυνος, Ἱεραπύτνης ἢ Πριάνσου *Bergm.*

Ἐξ ἀδήλου τύπου *CIA* II 547, 548, *MuLebas* 382, 383, 384 *MuBull.* XII σελ. 8—11.

Τὰ περὶ τῆς ἀσυλίας τῶν Τηίων ψηφίσματα προέρχονται ἐκ τῶν ἐξῆς πόλεων: Κνωσοῦ (*Lebas* 61 καὶ 81), Πολυρρηγίου (*Lebas* 62), Πάυκου (*Lebas* 63), Κυδωνίας (*Lebas* 64), Ὀξίου (*Lebas* 65), Σιθούρου (*Lebas* 66), Λάτου (*Lebas* 67), Λάτου πρὸς Καμάρα (*L. B.* 74), Λάππης (*L. B.* 68), Ἱεραπύτνης (*L. B.* 68a), Ἀπτέρας (*L. B.* 68 b καὶ 75), Βιάννου (*L. B.* 68 c καὶ 77), Ἀπολλωνίας (*L. B.* 69), Ἰστρῶνος (*L. B.* 70), Ἐλευθερνῶν (*L. B.* 71), Ἀρκάδων (*L. B.* 72 καὶ 80), Ἀλλαρίας (*L. B.* 73), Ἐράνης (*L. B.* 76), Πάλλας (*L. B.* 78), Πριάνσου (*L. B.* 82).

Δύο ἐκ τούτων (*L. B.* 68 καὶ 78) εἶνε γεγραμμένα ἐν τῇ Κοινῇ.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ

Mus. I Ven. 4 ἐξεν *Comp.* Τὸ Βενετικὸν φύλλον *ΕΣΗΝ*. ἔθεν γραπτέον ἐξῆν.

Αὐτόθι 19 μ.ή(τ' ἐ)ξ[έσ]τω μηδατέραι [μερ]ιδας ἀποστάμνεσθαι.

Οὕτως ὁ *Comp.* ἀλλ' ἐν τῷ φωτοτυπικῷ πινάκι ἀναγινώσκειται μᾶλλον μηδετέρο[ις], ὅπερ καὶ ἀποδεκτότερον τοῦ μηδατέραι (πόλει).

Αὐτόθι 20 ἐξορκιζάντων *Comp.* Μεταξὺ τοῦ κί καὶ τοῦ α ὑπάρχει τὸ ῥῆγμα τοῦ λίθου, ὥστε ἐν τῷ φωτοτυπικῷ πινάκι ἐκ τοῦ Ζ οὐδὲν ἄλλο φαίνεται ἢ τὰ ἔχνη τῶν δύο παραλ-

λήλων γραμμῶν. Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ ἐξορκι(σ)άντων.

Αὐτόθι 21. Ὁ *Comp.* γράφει ἐπεὶ κ' ἐ(φα)ρμῶντι οὐκόσμοι, θεωρῶν τὸ ἐφαρμῶντι ὡς διοριστὸν τύπον ἐκ τοῦ ἀρμῶ = ἀρμόζω· πρβλ. σκευῶ = σκευάζω. Ἡ παλαιὰ ἐκδοσις ἔχει ΕΓΔΡΜΩΝΤΙ, ἐν τῷ λίθῳ δὲ ἐσώθη μόνον τὸ Ε. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ἐν τούτῳ πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ φράσις ἰσοδύναμος τῇ συνήθει αἰ κα ἀποστάντι οὐκόσμοι *Mus. III* 73, *C.* 19· πρβλ. *Mon ant.* B. 25 καὶ 27, *Forst.* Δωδ. I, 52) ὡς ἀποδεικνύει καὶ τὸ ἐπόμενον ἐπ' αὐτῶν κ[ο]σμιόντων, ἧτοι πρὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν νέων κόσμων. Διὸ νομίζομεν ὅτι πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ ἐπεὶ κ' ἐγδρ(ά)μωντι (πρβλ. ἐγδυομένους *Mus. III* 73, *C.* 14), ἂν τις δὲν προκρίνει τὴν διόρθωσιν ἐπιστάντι· πρβλ. *Cauer* 119, 66, οἱ ἐπισταμένοι κατ' ἐναυτὸν κόσμοι.

Αὐτόθι 23. Ἐπὶ τοῦ λίθου κεῖται ΕΜΕ. ΛΑΤΟΙ, ὅπερ ἀναγνωστότεον ἐ(μ) μέ[ν] Λατοῖ, ἔχι Λατῶι, ὡς ὁ *Comp.* καίτοι ἐν στ. 40 κεῖται ἐν Λατῶι. Πρβλ. στ. 48 Κνωσοῖ.

Αὐτόθι 33 ΟΗΗ ἄνευ ὑπογεγραμμένου ἰῶτα διακρίνεται σαφῶς ἐν τῷ φωτοτυπικῷ πινάκι. Ὁ *Comp.* ἐξ ἀβλεψίας ὅπηι.

Αὐτόθι 59. Βοῖνοπα *Comp.* Ἐν τῷ φωτοτυπικῷ πινάκι τὸ Ω δὲν εἶναι σαφές, καὶ πιθανῶς τὸ μόνον διακρινόμενον πρὸς ἀριστερὰν σκέλος οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ βλάβη τοῦ λίθου· ὥστε ἀναγνωστότεον Βοῖνοπα. Ἡ παλαιὰ ἐκδοσις Ροῖνοπα.

Αὐτόθι 62 [Α]χερλόεντα. Ἐξ ἀπαντος διορθωτέον Ἀχερδόεντα.

Αὐτόθι 63. Ὁ *Comp.* κατὰ παραδρομὴν μετέγραψεν ὕδρο ἀντὶ ὕδωρ.

Cauer 116 19 οὐ κακοτεχνησῶ οὐδὲν τῶν ἐν τῷ δεταῖ ἰσοπολιτεῖαι γεγραμμένων. Οὕτως ὁ Böckh. οὐδεὶς λόγος νὰ διορθωθῇ εἰς οὐδεν(ί).

Cauer 119 στ. 29 (= *CIG.* 2556) Πρειγήια δὲ ὠ [z]α χρεῖαν ἔχη πορηίω παρεχόντων οἱ μὲν Ἱε-

ραρυτινίοι κόσμοι τοῖς Ηριανσιεῦσι οἱ δὲ Ηριανσιεὺς κόσμοι τοῖς Ἴεραρυτινίοις.

Ἀντὶ τοῦ ὄ [κ]α κείται ὦν κα ἐν ἐνὶ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀντιγράφων, καὶ ἃ ἐξεδόθη ἢ ἐπιγραφή ὑπὸ Böckh· ὡσούτως δὲ καὶ ἐν ἀντιγράφῳ Ἰταλοῦ τινος μοναχοῦ ὦν . . . κα (1).

Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἐρμηνείαν ὁ Böckh γράφει· *preiγῆα s. προσβεῖα πορηῖο conjungendum et vertendum videtur: Legativa viatici, quod idem est ac legativa pro viatico: πορεῖον est enim ἐρέδιον s. μεθόδιον, quod apud Cretenses hospitalitas jubet. Ἄλλ' ἡμεῖς νομίζομεν ἀποπώτατον νὰ ἀμείβῃ τοὺς πρέσβεις ὄχι ἢ ἀποστέλλουσα πόλις, ἀλλ' ἢ ὑποδεχομένη, καὶ τοῦτο νὰ ἐπιβῆλληται διὰ συνθήκης, πιστεύομεν δὲ ὅτι τὸ ΗΡΕΙΓΗΙΑ οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ αἰτιατικὴ τοῦ πρεῖγης = πρέσβους, ἥτοι π ρ ε ι γ ῆ α· προσετέθη δὲ πλημμελῶς τὸ I ὡς ὑπογεγραμμένον, ὡς πολλάκις γίνεται ἐν ταῖς μεταγενεστέραις Κρητικαῖς ἐπιγραφαῖς. Ἀναφέρεται δὲ ἡ αἰτιατικὴ αὕτη ἀνακολουθῶς ὡς ἀντικείμενον εἰς τὸ παρεχόντων, καὶ πρὸς ἐπανόρθωσιν τῆς ἀνακολουθίας ἐπαναλήφθη τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἐκ δευτέρου κατὰ δοτικὴν (τοῖς Ηριανσιεῦσι — τοῖς Ἴεραρυτινίοις). Προηγῆθη δὲ τὸ ἀντικείμενον π ρ ε ι γ ῆ α κατ' αἰτιατικὴν ὡς μέλλον νὰ ἀποδοθῇ εἰς ῥῆμα μετ' αἰτιατικῆς προσώπου καὶ δοτικῆς πράγματος συντασσόμενον, οἷον τὸ ἐξαρτύειν τινὰ (ναυσί καὶ πεζῶ, κυσί, σιτίσι· ἴδε Passow ἐν λ. ἐξαρτύειν).*

Ἡ συνθήκη λοιπὸν οὐρίζει ὅτι αἱ συμμαχοῦσαι πόλις ὀφείλουσιν ἀμοιβαίως νὰ παρέχωσιν εἰς τοὺς παρεπιδημοῦντας παρ' ἑκατέρων πρέσβεις τὰ τυχὸν ἀναγκαῖα γενόμενα ἐφόδια, ἐπὶ ἀποδόσει βεβαίως ὑπὸ τῆς ἀποστειλάσης πόλεως. Κατὰ ταῦτα καὶ ἡ γραφή ὦν κα ἀντὶ ὦ κα εἶνε ἀποδεικτοτέρα.

Mus. III, 73, C, 10 ἐξ (= Cauer 121) ἢ μὲν ἐγὼ τὸ γ κόσμον, αἰ κα μὴ ἐξορκίζωντι τὰν ἀγελαῖν τοὺς τόκα ἐγδυομένους κ. τ. ἐξ.

Ἡρεῖπει νὰ ἀναγνωσθῇ τὰν ἀγέλαν τοὺς τόκα ἐγδυο-

(1) ἴδε Naber *Mnemosyne* I (1852) σελ. 105 ἐξ.

μένους ἀντὶ τὰν ἀγελαῖν. Ἡβλ. Mus. III 53, 17 [τὰν ἀγέ]λαν τὰν τόκα ἐσδυομένων.

Λύτθι D, 2, αἰ δὲ μὴ πραξαίεν ἀβωλά, α[ύτὰ] τὰ διπλόα ἀποτεισάντων.

Τὰ ἐλλείποντα γράμματα κατὰ τὸ ὁμοίωτον τοῦ Halbherr καὶ τὸν πίνακα τοῦ Dethier εἶνε περισσότερα τῶν τριῶν· διὸ ἀντὶ τοῦ ὑπὸ Dethier καὶ Halbherr συμπληρωθέντος α[ύτὰ] πρέπει νὰ προτιμηθῇ ἢ καὶ ἄλλως πολὺ ἀποδεικτοτέρα συμπληρωσις τοῦ Παγκλιῆ α[ύτοι].

CIG 2566 Ἄρχονίκα Ναύλω καὶ Ἄεσσα ἀναζῶσα Ἄρτέμιδι Εὐάκωι εὐξαμένα ὑπὲρ αὐσαυτῶς εὐχάν.

«Ἄναζῶσα videtur pro ἀναζήσασα esse» Böckh. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ἐν τῷ ἀναζῶσα τοῦτο κρύπτεται τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς τῆς δευτέρας γυναικὸς κατὰ γενικὴν ὄθεν γραπτέον Ἄνάτω. Ἡ ἐπιγραφή αὕτη ἐξεδόθη ἐκ παλαιῦ καὶ ἀναξιοπίστου ἀντιγράφου.

Te Lebas 66, 19 Αἰ δὲ τινες τῶν ὀρμισμένων ἐξυβρίστας κ. τ. ἐξ.

Γραπτέον ὀρμισμένων, ὡς Te Lebas 67, 25. Τὸ ὀρμισμένων, ἂν ἢ ἀντιγραφή εἶνε ἀκριβής, προῆλθε βεβαίως ἐκ πλάνης τοῦ χαράκτου ἐκλαβόντος τὸ ἐν τῷ χειρογράφῳ προτύπῳ Ο ὡς C καὶ μεταγράψαντος Σ.

Te Lebas 77, 17 ΠΑΡΑΒΑΛΟΥΜΕΝΑ Διορθωτέον παρακαλούμενα.

Te Lebas 82, 5 Ἄναγνωστέον ἀνεστρά[φεν με]τ(ᾶ) πάντων. Ὁ ἐκδότης τε πάντων.

CIA, II 517, 4. . . ΕΙΜΕΝΜΗΔΙΜΙΤΑΝΤ' ΙΧΑΝΑΓΕΝ.

«Vs. 4 aliis enucleandum relinquo, nisi si quis violenta sane medela usus haec sic emendare vult [ἐ]ξείμην μηδ(εν)ὶ τὰν Ἄτ[τ]ι(χ)ὰν ἄγεν» Köhler. Τὸ ΜΗΔΙΜΙ εἶνε βεβαίως ἀνωουμικὸς τύπος, οἷος τὸ ὀτιμι, τὸ δὲ Ἄττιχὰν δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ διορθωθῇ.

Αὐτόθι, 6 . . . ΜΙΩΝΤ. Ξ Ξ . . ΤΩΑ . . ΛΗΣΘΑΙ
ΤΩΙ ΒΩΛΟΜΕΝΩ.

Ὁ Köhler ἀνέγνω· μίωντ. [έ]ξ[έσ]τω ά[. . .]
λήσθαι τῷ βωλομένω(ι). Ἡ πρώτη λέξις ἴσως δύνταται
νὰ συμπληρωθῆ [κωσ]μίωντ[ι] ἢ [κωσ]σμίωντ[α] ἀντι-
κωσμίοντι κωσμίοντα (Ω=Ο). Τὰ δὲ λοιπὰ συμπληρω-
τέα οὕτω· (έ)ξ[έσ]τω ά[φρα]λήσθαι τῷ βωλομένω(ι). Ἡβλ. Τε
Lebas 73, 29 ἐξ. οἱ κόσμοι καὶ ἄλλος ὁ βωλόμενος Ἀλλαριω-
τῶν ἢ Τηίων ἀφελόμενοι· καὶ ἀποδιδόντες κυριοὶ ἔστων, Bull.
IX 8 bis, 4 κύριος ἔσ[σ]τω ὁ παρατυχῶν ἀφελόμενος κατ(τ)ὸ
ἀρχαῖον.

CIA II 549, Α, 5 [. . . θά] λ α σ σ α ν δὲ ΤΑΤΕΔΙΑ.

Οὕτως ἀνέγνωσαν ὁ Πιττάκης καὶ ὁ Voretseh· «mihi
aut AIA ant AIA in lapide fuisse visum est» Köhler.
Ἦναι φανερόν ὅτι πρόκειται περὶ ἐξαγωγῆς ὑποκειμένης εἰς φρο-
λογίαν, ὥστε οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι πρέπει νὰ ἀναγνωσθῆ [κατὰ
θά]λασσαν δὲ τὰ τέλια. Ἡβλ. Bull. IX ἀρ. 8 στ. 16 ἐξ. Ἐξ-
αγωγ[ά]ν δ' ἦμεν . . . . κατὰ γῆν μὲν ἀτελεί, κατὰ θάλαθ-
σαν δὲ καταβαλλόντανς τέλη κατὰ τόνος νόμονς· Cauer 119,
20 ἐξ. Mus I Ven, 15 ἐξ.

Αὐτόθι Α, 8 δικάι νικαθε[ίς].

Ὁ Köhler μόνον ἐνὸς γράμματος τὴν θέσιν ἐσημείωσεν ὡς
κενήν, εἶτα δὲ «vacat» ὥστε ἀναγνωστέον νικαθε[ίς], ὡς ἐν
Mus. I Ven. 38.

Αὐτόθι Β, [ύ]πέρ τεθίνων κα[ί] Οὕτως ἀνέγνω καὶ ὁ
Köhler ἐπόμενος τῷ Voretseh. Τώρα ἐκ τε τῆς Γορτ. Δωδ.
X, 42 καὶ ἄλλων ἐπιγραφῶν ἀπεδείχθη ἀληθὴς ἡ ἀνάγνωσις τοῦ
Κουμνουδῆ⁽¹⁾ ὑπέρ τε θίνων κα[ί] ἀνθρωπίνων].

Bull. III σελ. 432 ἀρ. 6 στ. 6 ἀναγνωστέον καθυπ[ῆ]ρ-
ξεν· Ἡβλ. Πλουτάρχ. Κικέρ. ΚΓ'. Ὁ Γάλλος ἐκδότης γρά-
φει καθύπερξεν· προσθίεται δὲ la lecture καθύπερξεν semble
certaine.

(1) Συναγωγὴ ἀθηναῖα. λέξ. ἐν λ. τέθινα. Ἀδίκως ὁ Comp. Mus. I σελ.
118 φαίνεται ἀποδίδων εἰς αὐτὸν τὰ ἐναντία.

Bull. IX 8 στ. 2 Ἀναγνωσόμεν ἐπὶ τῶν σὺν Ἀρχω[ί]τ[ι]
τῷ Ἀντιόχῳ. Ὁ ἐκδότης ἐπὶ τῶν συνάρχων[ν].

Bull. IX σελ. 17 ἀρ. 12 στ. 1—2. Ἀναγνωστέον συνα-
γάγαι=συναγαγεῖν· Ἡβλ. ἀφέλαι CIG. 2555, 26. Ὁ
ἐκδότης ἀναγνωσάσαι συναγαγαί=συναγωγαί qui semble
employé avec la signification de συνθήκη.

Mus. III 52, 10 ὅπαι τύχηι ἁ ὄλα κατὰστασις
τῆς π[ρ]οσ[ηρ]τίας σωτηρίας.

Οὕτως ἀνέγνω ὁ Halbherr λέγων ὅτι ἐν τῷ ἐκτύπῳ κείται
ΗΡΟΣ. ΡΤΙΑΣ, τὸ δὲ Ρ φαίνεται βέβαιον (parmi vera-
mente certo)· ὁ Fabricius ΗΡΟΣΗΚΤΙΑΣ, ὁ δὲ Haussoul-
lier ΗΡΟΣ . . ΤΙΑΣ. Ἡμεῖς πιστεύομεν ὅτι ἡ ἀληθὴς ἀνά-
γνωσις εἶνε πρ[ο]σαρτίας=προσηκούσης, ἐκ τοῦ ἄρτιος, οὐτι-
νος ἡ πρώτη σημασία εἶνε ἀρμόζων, εὐτακτος· Ἡβλ. Σό-
λων. παρὰ Δημοσθ. σελ. 422 εὐνομήν δ' εὐκοσμα καὶ ἄρ-
τια πάντ' ἀποφαίνει, Σοφ. Τραχ. 763 ἀρτίκολλος=ὁ
καλῶς κεκολλημένος. Ἡ πρὸς κείται ὡς ἐν τῷ πρ[ο]σαρτίας.

Αὐτόθι 20—21 διὰ τῆς τῶν ἀνδρῶν τούτων ΕΗ-
ΓΦΑ . . | Λ Σ Κ Υ Ι Α Σ ἐποιήσαντο παρακλήσιος ΓΥ-
ΓΧΑΝΘΑΙ . . τὰ μὲν ἐκουσίως συλλε(λ)υμένοι
κ. τ. λ.

Τὰ διὰ κεφαλαίων γραμμάτων ἀναγεγραμμένα ἀνέγνω ὁ
Halbherr οὕτω· ἐπιφαν[έος] ἀσκ[ή]ας ——— τυγ-
χάνθαι [καί], ἐκλαμβάνων τὸ ἀσκήα (=ἀσκεία ἐκ τοῦ
ἀσκῶ) ὡς σημαῖνον τὸ ἔργον, τὴν πρᾶξιν. Ἡμεῖς ἀναγνωσσο-
μεν: διὰ τῆς τῶν ἀνδρῶν τούτων ἐπιφαν[εῖ]ας
κ(ή) (=καί) ἀς ἐποιήσαντο παρακλήσιος τυγ-
χάν(σμ)[εες] τὰ μὲν ἐκουσίως συλλε(λ)υμένοι
κ. τ. ἐξ.

Αὐτόθι 41 καὶ τὸ[ς] ἐ[ί]ταιρήας συ . . . . Ἀναγι-
νώσομεν καὶ τὸ[ς] ἐ[ί]ταιρήας συ[σσιτέν]. Τὸ [ε]ται-
ρήας εἶνε προφανῶς αἰτιατικὴ τοῦ τέως ἀγνώστου ἐταιρεύς,
ὅχι ἐκ τοῦ ἐταιρεία, ὡς νομίζει ὁ Halbherr.

Ἄλλαι τινὲς διαφοραὶ τῆς ἡμετέρας ἀναγνώσεως θὰ δηλω-

Θῶσι κατωτέρω. Παραλείψαμεν δὲ νὰ ἀναγράψωμεν τὰς ἀναριθμη-
τους διαφορὰς περὶ τοὺς τόνους καὶ τὰς ὑφ' ἡμῶν μὴ ἀποδεκτὰς
γενομένας συμπληρώσεις ἐφαρμμένων χωρίων, ὅσαίς δὲν εἶχομεν
πρόχειρον καλητέραν συμπλήρωσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡΙ ΤΟΝΙΣΜΟΥ

1 Περὶ τοῦ τονισμοῦ τῆς Κρητικῆς διαλέκτου οὐδεμίαν
μαρτυρίαν ἔχομεν ἐκ τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλὰ καὶ οὐδένα λό-
γον ἔχομεν νὰ θεωρήσωμεν ἀλλοτρίας αὐτῆς τὰς περὶ τοὺς
τόνους παραλλαγὰς, τὰς ὁποίας οἱ παλαιοὶ γραμματικοὶ ἀποδί-
δουσιν εἰς τοὺς Δωριεῖς ἐν γένει. Τὰς ὀλίγας, ἀσυναρτήτους
καὶ ὄχι πάντοτε σαφεῖς μαρτυρίας περὶ τοῦ Δωρικῆς τονισμοῦ
συνέλεξεν ἐπιμελέστατα καὶ προσεπάθησε νὰ συστηματοποιήσῃ
Ahrens § 3 καὶ ἀλλαχοῦ ἐνιαχοῦ· πολλὰ δὲ τῶν περὶ τούτου
λεγόμενων ἐπραγματεύθη καὶ ὁ Meister ἐν τῷ προγράμματι τοῦ
ἐν Λειψίᾳ γυμνασίου τοῦ Ἁγίου Νικολάου (Zur griechischen
Dialectologie I. Bemerkungen zur dorischen Accentua-
tion· ἰδιαιτέρᾳ ἔκδοσις ἐν Γοττίνῃ 1883).

2 Ἐν πάσαις ταῖς παραλλαγαῖς τοῦ Δωρικῆς τονισμοῦ
καταφαίνεται σπουδῆ τις πρὸς καταβίβασμόν τοῦ τόνου πρὸς τὸ
τέλος τῶν λέξεων κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν βαρυτόνησιν τῶν
Λιολέων. Ὅθεν καὶ τὴν λεγομένην ἀναστροφὴν τῶν προθέσεων
κηρύττουσιν ἀλλοτρίαν τοῖς Δωριεῦσιν οἱ παλαιοὶ γραμματικοί⁽¹⁾.
Ὡσαύτως καὶ ἡ ἄλλως παροξυνομένη λέξις φράτηρ ἀναφέρεται
ὡς ὀξυνομένη παρὰ τοῖς Δωριεῦσιν⁽²⁾.

(1) Anecd. Oxon. I, 171: ποτὶ Δωρικῆ ἐστὶ πρόθεσις· Δωριεῖς δὲ ἤ-
δονται τῇ ὀξείᾳ· ἢ δὲ ἀναστροφή διαλέκτου ἐναντία.

(2) Anecd. Oxon. I, 316, 16 φράτηρ Ἀττικοὶ μὲν βαρύνουσι, οἱ Δωριεῖς
ὀξύνουσι.

3 Δύο μόναι λέξεις φαίνονται τὸναντίον ἀναβιβάζουσαι
τὸν τόνον· τὴ ὑπὸ τοῦ σχολιαστοῦ τοῦ Ἀριστοφάνους Ἄχ. 262
ἀναφερόμενον Φάλης ἐντὶ Φαλῆς καὶ τὸ παρὰ Θεογνώστου⁽¹⁾ βί-
σχυον, ὅπερ ἐταύτισεν ὁ Ahrens (§ 5 ὑπόσημ. 17) πρὸς τὸ
παρ' Ἡσυχίου βίσχυν· ἰσχύν, σφόδρα, ὀλίγον (;)
Λάκωνες. Ἀλλὰ τὸ μὲν παρὰ Θεογνώστου βίσχυν δὲν μαρ-
τυρεῖται ὡς Δωρικόν, καὶ δύναται κάλλιστα νὰ εἴνε εἰλημμένον ἐκ
μὴ Δωρικῆς διαλέκτου, παρὰ δὲ τῷ Ἡσυχίῳ ὁ τόνος κεῖται ἐπὶ
τῆς ληγούσης. Τὸν δὲ τονισμόν τοῦ Φάλης δὲν εἰμεθα ἠναγκασ-
μένοι νὰ θεωρήσωμεν ὡς Δωρικόν ἰδίωμα ἀγνώστου ὄντος καὶ τοῦ
ἐτύμου τῆς λέξεως καὶ τοῦ τόπου, ἐξ οὗ προῆλθε⁽²⁾.

4 Περὶ γενικωτέρου ἀναβίβασμοῦ τοῦ τόνου φαίνεται μαρ-
τυρῶν ὁ Ἰωάννης ὁ γραμματικός⁽³⁾: «τὰ μονοσύλλαβα ὀνόματα
βαρυτονοῦσιν οἱ Δωριεῖς· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ποιότητος δηλωτικὰ
ἐπιρρήματα· κάλως, σόφως, κόμψως· τὰ δὲ ὑφ' ἡμῶν βαρυτόνα
περισπῶσιν». Ἀλλὰ περὶ τῶν αὐτῶν τούτων τὰ ἐναντία μαρτυ-
ροῦσιν ὁ Ἀπολλώνιος καὶ ἄλλοι⁽⁴⁾, ὥστε δικαίως δύναται τις
νὰ συμπεράνη ὅτι ὁ τονισμὸς κάλως, σόφως, κόμψως, ἀ-
πλως οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ πλάσμα τῶν ἀντιγραφῶν παρανοησάν-
των τὴν λέξιν βαρυτονοῦσιν. Ἄλλ' ἡ λέξις αὕτη σημαίνει,
ὡς ἀπέδειξεν ὁ Meister ἐν τῇ μνημονευθείσῃ μελέτῃ σελ. 2,
οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ ὅτι τὰ ἐπιρρήματα ταῦτα στενωῶς πρὸς τὰς
ἀκολουθούσας λέξεις συναπτόμενα ὑποτάττουσι τὸν ἴδιον τόνον εἰς

(1) Anecd. Oxon. II, 162, 19

(2) Ὁ Φάλης ἀναφέρεται λατρευόμενος καὶ ἐν τῇ μὴ Δωρικῇ Κυλλίνῃ.
Λουκίαν Ζ. τραγ. 42.

(3) Ἐν τῷ Thesaurus Cornucopiae et horti Adonidis τοῦ Ἄλδου σελ.
243a. Τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνει Γρηγόριος ὁ Κορινθίος σελ. 311 CXXII καὶ ὁ
μετ' αὐτοῦ συνεκδοσμένος Ἀνόνημος τοῦ Μεσερμανεῖου κωδίκιος.

(4) Ἀπολλ. π. ἐπιρρ. 580, 33 καὶ ἔτι παρὰ Δωριεῦσιν ἔνια (ἐπιρρήματα
εἰς—ως) ὀξύνεται, ὥστε κατ' ἔγκλισιν ἀνεγνώσθη· ἦρα καλῶς ἀποκαθάρσα
ἐξελεγκύρωσεν. — Θεόγνωστ. ἐν Anecd. Oxon. 164, 13. Δωριεῖς τὰ ἀπὸ τῶν
εἰς—ως ὄξυτόνων ἐπιρρήματα ὀξύνουσι, οἷον σοφός σοφός, καλός καλός. —
Ἡρωδ. π. μον. λ. 25, 29. οὐδὲν εἰς—ως λῆγον ἐπίρρημα ὀξυνομένην ὑπε-
σταμένης Δωρικῆς διαλέκτου.

Περὶ τοῦ ὅπως καὶ ὅπως θὰ διαλάβωμεν κατωτέρω.

τὸν τῆς ἐπομένης λέξεως, βαρύτερα γινόμενα ἀντὶ περισπωμένων ὥστε τὸ βαρυτονοῦσιν εἶνε προσφύεστερον εἰρημένον ἢ τὸ ὀξύεντα τοῦ Ἀπολλωνίου, καὶ κακῶς διορθώθη ὑπὸ τοῦ Ahrens εἰς ὀξύτονοῦσιν.

Ἡ παρατήρησις τοῦ Ἀπολλωνίου ὅτι «ἐνια ὀξύνεται, ὥστε κατ' ἐγκλησιν ἀνεγνώσθη» δύναται νὰ ὀδηγήσῃ ἡμᾶς εἰς εὔρεσιν τοῦ κανόνος, καθ' ὃν ρυθμίζεται ὁ τόνος τῶν εἰς—ως ἐπιρρημάτων· δῆλον ὅτι περισπῶνται μὲν ταῦτα ἐν τέλει τῆς προτάσεως, βαρύνονται δὲ τινα, ὅταν προτασσόμενα τῶν λέξεων, εἰς ἃς ἀνήκουσι, συνδέωνται στενῶς πρὸς αὐτάς. Ὅθεν καὶ ἐν τῇ Γορτ. Δωδ. IV, 39 πρέπει νὰ γραφῇ τὰ δ' ἄλλα κρέματα πάντα δατέθθαι καλῶς, ὄχι καλός.

δ. Ὁ δ' ἕτερος κανὼν τοῦ Ἰωάννου ὅτι οἱ Δωριεῖς περισπῶσι πάντα τὰ ἐν τῇ κοινῇ διαλέκτῳ βαρυνόμενα ἐπιρρήματα, ἀναιρεῖται διὰ τῆς μαρτυρίας τοῦ Ἀπολλωνίου⁽¹⁾ βεβαιῶντος ὅτι τὰ εἰς—ως ἐπιρρήματα ἐλάμβανον τὸν τόνον τῆς γενικῆς πληθυντικῆς τῶν ἀντιστοίχων ὀνομάτων. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Δωριεῖς περιέσπων τὰ ἐπιρρήματα παντῶς ἀλλῶς κατὰ τὰς Δωρικὰς γενικὰς παντῶν, ἀλλῶν, προῆλθεν ἡ πλάνη, ὅτι πάντα τὰ συνήθως βαρυνόμενα ἐπιρρήματα περισπῶντο, ἣν ἐλέγχει ὁ Ἀπολλώνιος διὰ τῶν παραδειγμάτων κούφως (ὄχι κουφῶς), φίλως (ὄχι φιλῶς). Ὅθεν ἡμαρτημένως κεῖται παρὰ τῷ Ἰωάννῃ αὐτοματῶς ἀντὶ αὐτοματῶς

Περὶ τοῦ ὀπως μαρτυρεῖ ὁ Ἀπολλώνιος⁽²⁾ τὰ ἐξῆς: «δοκεῖ δέ μοι καὶ κατὰ τὴν Δωρίδα διάλεκτον τῷ μὲν προκατελεγμένῳ λόγῳ ὀπως ἀναγινώσκειν, οὐδ' ὀπως ἄριστα· τῷ μὲντοι μᾶλλον αὐτοὺς συγκαταβιβάζειν τὰ ἐπιρρήματα ὀπως,

(1) Π. ἐπιρρ. σελ. 581 τὰ προκείμενα τῶν ἐπιρρημάτων — περισπᾶται ἢ βαρύνεται, καθὸ πᾶσα γενικὴ πληθυντικὴ ἦτοι περισπᾶται ἢ βαρύνεται — ἐκ τοῦ Δωριεῖς συμπερισπᾶν τὸ ἐπιρρημα (παντῶς) ἐπὶ καὶ τὴν γενικὴν παντῶν φασίν. Οὕτως ἔχει καὶ τὸ ἀλλῶς καὶ τὸ τῆνῶς. Τοῦτο γὰρ καὶ ἐνίοις ἠπάτησεν ἀποφίνασθαι ὡς τὰ παρ' ἡμῖν βαρύτερα τῶν ἐπιρρημάτων περισπῶσι Δωριεῖς. Ὅπερ οὐκ ἦν ἀληθές· οὕτε γὰρ τὸ κούφως οὔτε τὸ φίλως οὔτε τὰ τοιαῦτα περισπῶσιν.

(2) Π. ἐπιρρ. 584, 19.

ὥστε ἀμφοτέρως τὰς ἀναγνώσεις λόγον ἔχουσι. » Δυστυχῶς ἐξ ὧσων λέγει ὁ Ἀπολλώνιος δὲν εἶνε φανερόν ἂν ὁ διττός τονισμὸς τοῦ ὀπως ὑπῆρχε παραδεδομένος ἢ ἐξηυρέθη ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν ἄλλων ἐπιρρημάτων. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ ὀπως προῆλθεν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀντωνυμικοῦ στελέχους, ἐξ οὗ καὶ ἡ γενικὴ ὀπο, περὶ ἧς διελάβομεν ἐν Ἑφρημ. Ἀρχαιολ. 1890 σελ. 176, ὁ τονισμὸς ὀπως εἶνε φυσικώτατος, ὡς καὶ τὸ ἀλλῶς, τῆνῶς, παντῶς. Ἐπειδὴ δὲ ὁ μετὰ τοῦ π τύπος τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας φαίνεται ὅτι ταχέως παρηγγελίσθη ὑπὸ τοῦ μετὰ τοῦ τ, ἐνδέχεται νὰ κατέστη ἡ ἀντωνυμικὴ φύσις τοῦ ἐπιρρηματος ἐξίτηλος καὶ νὰ ἐξωμοιώθῃ ὁ τόνος αὐτοῦ πρὸς τὸν τῶν μὴ ἐξ ἀντωνυμιῶν παραγομένων ἐπιρρημάτων.

6. Τὸν αὐτὸν κανόνα ἀκολουθοῦσι καὶ τὰ εἰς—α, —ει καὶ —ω ἐπιρρήματα, οἷον ἀλλᾶ, παντᾶ, ταυτεῖ, τῆνεῖ, τουτῶ, τῆνῶ⁽¹⁾. ὅθεν ὀρθῶς ἔγραψεν ὁ Ahrens ἐν ἀποσπάσματι 92 τοῦ Σώφρονος ὁ μᾶ ἀντὶ ὄμα καὶ ὁ Bücheler ἐν τῇ Γορτ. Δωδ. ἀλλᾶ, κακῶς δ' ὁ Bau ἄλλᾶ.

Ὅμοιον εἶνε καὶ τὸ ἀμᾶ ἀντὶ ἄμα παρὰ Πινδάρῳ Ὀλ. 3, 22, Πυθ. 3, 36· ἴσως δὲ πλημμελῶς εἶνε παραδεδομένον καὶ κρυφᾶ ἀντὶ κρύφα παρὰ τῷ αὐτῷ Ὀλ. 1, 48². Εὐλόγως ἔγραψεν ὁ Ahrens ἑκατέρῃ ἐν Cauer 119, 26, καὶ 28 καὶ CIG. 2554, 75. Περὶ τοῦ ὀπει ἰσχύουσι τὰ ἀνωτέρω περὶ τοῦ ὀπως εἰρημένα.

(1) Ἀπολλων. π. ἐπιρρ. 586, 32. Δωριεῖς παντᾶ φασιν, ὅτι καὶ παντῶς καὶ ἀλλᾶ ὅτι καὶ ἀλλῶς. — Π. συντάξ. 238, 9. οὐχὶ οὖν καὶ ἐπιρρήματα περισπᾶται, ὡς τὸ πεῖ, αὐτεῖ, τουτεῖ; τὸ πρῶτον δῶρια κ.τ.λ. — Θεόγν. ἐν Anecd. Oxon. II 459, b· τὰ δωρικῶς παρηγμένα καὶ περισπᾶται καὶ διὰ τῆς εἰ διορθώγου γράφεται τουτεῖ, τῆνεῖ, αὐτεῖ, ἐκεῖ. — Anecd. Bekk. 94?, 29 τὰ εἰς—ω παράγωγα κοινὰ βαρύνεται ἄνω, κάτω. Πρῶσκειται κοινὰ διὰ τὰ δωρικὰ, οἷον τουτῶ, αὐτῶ τῆνῶ. — Anecd. Oxon. I, 463, 45 εἰ δὲ που περισπᾶθήσεται τὰ εἰς—ω δῶριά ἐστι.

Πλείονας μαρτυρίας ἴδε παρὰ Ahrens σελ. 361 καὶ 374.

2) Σχολ. Πινδ. Πυθ. 3, 36 τὸ ἄμα, ὡς Πρωδιανὸς φησὶν ἐν τῇ 10¹ οἱ Δωριεῖς περισπῶσι καὶ τὸ παντᾶ, ὡς περὶ τὸ κρυφᾶ παρὰ Πινδάρῳ. Τοιοῦτον δὲ ἐστὶ καὶ τὸ ἀμᾶ περισπῶμενον, ἀπὸ τοῦ ἀμῆ γινόμενον. — Σχολ. Πινδ. Ὀλ. 1, 48 κρυφᾶ δωρικῶς ἀντὶ κρύφα.

7. Περὶ δὲ τῶν μονοσυλλαβῶν ὄχι ἀκριβῶς ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ὅτι βαρυτονοῦσιν ἐνῶ ἔπρεπε νὰ λεχθῆ ὅτι ὀξύνο-
ται, καὶ μόνον ἐν συνεχείᾳ λόγου βαρυτονοῦσιν. 18. Meister
σελ. 3. Ὁ κανὼν οὗτος ἐπικυροῦται καὶ ἐκ τινῶν μονοσυλλαβῶν
ὀνομάτων, ὧν ὁ παρὰ τοῖς Δωριεῦσι τονισμὸς εἶνε ρήτῳς ὑπὸ
τῶν ἀρχαίων παραδεδομένος· τοιαῦτα εἶνε τὰ γλαυξ ἀντί
γλαυξ, σκῶρ ἀντί σκῶρ (1), εἰς τὰ ὁποῖα ὄχι ἀπιθάνως προσέ-
θηκεν ὁ Meister καὶ τὰ παῖς, ναύς, γραύς. Μόνον τὸ βῶς
ἀντί βοῦς μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἀρκαδίου 126, 24 ὡς περι-
σπώμενον, ἀλλ' ὁ Meister ὑποπτεῖ ὅτι ἡ μαρτυρία τοῦ Ἀρ-
καδίου ἀφορᾷ μόνον τὸ ὀμηρικὸν βῶν (Ἰλ. II, 238).

8. Ὡς ὀξύτονα ἀναφέρονται προσέτι καὶ τὰ κατὰ συναί-
ρεσιν ἐκ τοῦ -άων εἰς -άν καταλήγοντα Ποτιδάν, Ἀλκ-
μάν (2), καίτοι ἡ ὡσαύτως ἐκ τοῦ -άων συνηρημένη γενικὴ πλη-
θυντικὴ εἰς -άν περισπᾶται (3). Διὸ καὶ ὀρθῶς, νομίζομεν, ὁ Mei-
ster σελ. 4 ἰσχυρίσθη ὅτι Ποτιδάν Ἀλκμάν ἐτονίσθησαν
κατὰ συνεκδρομὴν πρὸς τὰ ἀσυναίρετα εἰς -άν, οἷον Τιτάν,
Ἀζάν, Διναίν.

9. Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῶν μονοσυλλαβῶν ὀνομάτων τῆς
γ'. κλίσεως περισπᾶτο πάντοτε, μὴ ἐξαιρουμένων μηδὲ τῶν
παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς παροξυνομένων (4), οἷον παιδῶν, παντῶν,

(1) Σχολ. Ἀριστοτ. Σρ. 1081 τὸ γλαυξ ὄνομα Εὐφρόνιος φησιν,
Ἀττικοὶ περισπῶσιν, οἱ δὲ Δωριεῖς ὀξύνοσιν. — Ἰωάν. Ἀλ. 7, 2 σκῶρ
τοῦτο δὲ φασὶ Δωριεῖς ὀξύνοσιν. — Σκῶρ φέρεται καὶ ἐν ἀποσπάσματι τοῦ
Ἐπιγράφου παρ' Ἀθηναίων VII 320, C.

(2) Χοιροῦ. ἐν Anecd. Bekk. 1413 Δωριεῖς Ποτιδάν λέγουσα ὀξύ-
τόνως. — Περὶ τοῦ Ἀλκμάν ἴδ. Ἀρκαδ. σελ. 8. Πλείωνας μαρτυρίας παρὰ
Ahrens σελ. 243.

(3) Ἀρκαδ. 135, 15 οἷα δὲ κατὰ διάλεκτον ἡ γενικὴ τροπὴν ὑπομένει
τοῦ -ων εἰς -αν, περισπᾶται κυανεῶν, ἀμροτερῶν. — Πλείωνας μαρτυρίας
παρὰ Ahrens σελ. 31 καὶ 225.

(4) Περὶ τούτων ἴδ. Krüger, Griech. Sprachl. § 17, 11. Buttmann,
Ausführl. gr. Spr. § 43 σημ. 4 — Ἀπολλών. π. ἀντων. 33 B. ἐκ τοῦ παρὰ
Δωριεῦσι μὴ περισπᾶσθαι (τινῶν), καθὼς παιδῶν, παντῶν, Τρωῶν. — Ἰωάν.
γραμμ. 243, α. περισπῶσι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα· παιδῶν, Τρωῶν καὶ τὰ ὅμοια
τούτοις.

Τρωῶν. Ἐκ δὲ τῶν κατὰ τὴν β'. λεγομένων κλίσεων κλινομένων
μόνοι αἱ ἀντωνυμίαι περισπῶσι τὰς γενικὰς πληθυντικὰς, ὄχι δὲ
καὶ τὰ ὀνόματα (1) ὅθεν ἡμαρτημένως ἐσχημάτισεν ὁ Brug-
mann § 89 γενικὴν φιλῶν ἀντί φίλων. Πρβλ. καὶ τὴν
ἀνωτέρω σελ. 30 παρατεθεισὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀπολλωνίου.

10. Ὁ Meyer σελ. 394 θεωρεῖ τὰς περισπωμένας γενικὰς
ὡς κατὰ συνεκδρομὴν πρὸς τὰ θηλυκὰ ταυτᾶν, ἀλλὰ ἐσχη-
ματισμένας, ἀλλὰ δὲν ἐξηγεῖ πῶς ἐγένετο δυνατόν νὰ μὴ ἀκο-
λουθήσωσιν καὶ τὰ ἐπίθετα τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν, ἀφοῦ καὶ
τούτων τὰ θηλυκὰ περισπῶντο, οἷον κυανεῶν. Διὸ πιθανω-
τέρα φαίνεται ἡμῖν ἡ γνώμη τοῦ Ahrens ὅτι ἐσχηματίσθησαν
ἐκ συναίρεσεως τοῦ χαρακτηριστοῦ μετὰ τῆς καταλήξεως -ων
(π. γ. ἄλλο-ων-ἄλλῶν). Ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἐξηγεῖται τὸ παρά-
δοξον ὅτι τὰ ὀνόματα δὲν περισπῶντο, ὡς αἱ ἀντωνυμίαι. Εἰς
ἡμᾶς μιὰ μόνη ὑπόθεσις φαίνεται δυναμένη νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἀνω-
μαλίαν. Εἶνε παραδεδομένον ὑπὸ τῶν γλωσσολόγων ὅτι ἡ ἀρ-
χικὴ κατάληξις τῶν ἀντωνυμιῶν ἐν τῇ γενικῇ πληθυντικῇ ἦτο
-sōm (πρβλ. τὸ Ἰνδικὸν lasām = ἑλλην. τάων), ἣτις μετε-
δόθη ἔπειτα καὶ εἰς τὰ πρωτόκλιτα, οἷον θεά-ων ἐκ τοῦ θεά
-σων· πρβλ. τὸ λατ. dea-rum. Οὕτως ἐσχηματίσθησαν τὰ
ἄλλῶν ἄλλᾶν, τουτῶν ταυτᾶν. Τῆς δὲ γενικῆς τῶν ὀνο-
μάτων πιθανὴν κατάληξις θεωρεῖται -om, ἣτις συναίρεσιν
μετὰ τοῦ ο τῶν δευτεροκλίτων ἐγένετο -ων (ἵππων)· ἐκ τούτων
δὲ τῶν ὀνομάτων μετεδόθη καὶ εἰς τὰ τριτόκλιτα, Ἡμεῖς δὲν
δυνάμεθα κατὰ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν νὰ ἐξηγήσωμεν τὸν παρο-
ξύτονον τονισμὸν ἵππων, φίλων κ.λ.π. ἀντὶ τοῦ κανονικοῦ
τέρου ἵππων, φίλων, νομίζομεν δὲ ὅτι δὲν ἔτι ἦτο λίαν τολμηρὸν
νὰ δεχθῶμεν ὡς ἀρχικὴν κατάληξιν — ὦν μεταδοθεῖσαν ἐκ τῶν
τριτοκλίτων εἰς τὰ δευτερόκλιτα.

11. Ὡς πρὸς δὲ τὰ ἐπίθετα ὁμοῖος ἐπιείμιος ἐρῆ-

(1) Anecd Oxon. I, 45, 47 οἱ Δωριεῖς — οὐ λέγουσι Πριάμων· ἀλλὰ
Πριάμων τῶν μέντοι ἀντωνυμιῶν τῶν λεγοσῶν εἰς οἱ τὰς γενικὰς περισπῶσι
τουτῶν καὶ τῶν ὦν. Εἰ τοίνυν τὸ ἄλλῶν περισπῶσι, οὐκ ἔστιν ὄνομα,
ἀλλ' ἀντωνυμία. Πρβλ. Ἀπολλών. π. ἀντων. 41, A.

μος εὐλόγως συμπεραίνει ὁ Ahrens ὅτι διετήρησαν τὸν καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις Ἑλληνικοῖς προπερισπόμενον τονισμόν ἀντὶ τοῦ μεταγενεστέρου προπαροξυτόνου, καίτοι μόνον περὶ τοῦ ὁμοῖος ὑπάρχει βεβαίη μαρτυρία (1).

12. Σπουδαιότερα παραλλαγή τοῦ Δωρικοῦ τονισμοῦ εἶνε ὅτι δὲν περισπᾶται πάντοτε ἡ μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης. Οὕτως ἀναφέρεται ὅτι ἡ ὀνομαστικὴ πληθυντικὴ τῶν δευτεροκλίτων παροξύνεται πάντοτε εἴτε βραχεῖα εἴτε μακρὰ εἶνε ἡ παραλήγουσα (2).

Ὡσαύτως ἀναφέρεται ὡς παροξυνομένη ἡ πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τῶν συμφωνολήκτων στελεχῶν, οἷον παῖδες, αἴγες, γυναῖκες, χεῖρες, νᾶες, ὀρνίθες πτώκας (3). Ὁ Meister προσεπάθησε νὰ ἀποδείξῃ ὅτι μόνα τὰ ἐν τῇ ὀνομαστικῇ ὀξυτονούμενα συμφωνολήκτα ὀνόματα εἶνε τὰ σχηματίζοντα τοιαύτας πληθυντικὰς ὀνομαστικὰς, ὅχι δὲ καὶ τὰ μὴ ὀξυτονούμενα, οἷον τὸ νεάνιδες, ὡς ἀναγνωσκαται ἐν τοῖς ἐπὶ παπύρου ἀποσπάσμασι τοῦ Ἀλκμᾶνος III, 22. Ἀληθῶς τὰ ὑπὸ τῶν γραμματικῶν ἀναφερόμενα παραδείγματα εἶνε

(1) Γρηγ. Κορ. σελ. 318 προπερισπῶσι δὲ καὶ αὐτοὶ τὸ ὁμοῖος, ὡς οἱ Ἑλληνικοί.

(2) Ἰωάν. γραμμ. σελ. 243a τὰ εἰς οἱ λήγοντα πληθυντικὰ ὀνόματα κατὰ τὴν παραλήγουσαν ποιοῦσι τὸν τόνον, φιλοσόφοι· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν μετοχῶν πωλουμένοι, καλουμένοι. — Τὰ αὐτὰ ἐπαναλαμβάνει καὶ ὁ Γρηγ. ὁ Κορῆθ. σελ. 314 μετὰ παραδειγμάτων φιλοσόφοι, Μεγαλοῖ, πωλουμένοι, καλουμένοι, δωρουμένοι· ὁσαύτως δὲ καὶ ὁ μετὰ τοῦ Γρηγορίου ἐκτεδομένος ἀνόνομος τοῦ Μεερμανεῖου κώδικος σελ. 657 μετὰ τῶν παραδειγμάτων ἀνθρώποι, ἀγγέλοι, ἀποστόλοι, φιλοσόφοι, λυποῦμένοι, τυπτομένοι.

(3) Χοιροῦ, σελ. 4236 Bekk. Οἱ Δωριοὶ ὄξισαν παρέχουσι ἐπὶ τῶν τοιούτων· ῥῶν παῖδες, αἴγες, γυναῖκες· ταῦτα γὰρ ἡμεῖς μὲν περισπῶμεν, οἱ δὲ Δωριοὶ παροξύνουσι. — Ἰωάν. γραμμ. 243 a, τὰ εἰς ες λήγοντα θηλυκὰ ὀνόματα πληθυντικὰ ὀρθῆς πτώσεως παροξυτονοῦσι, γυναῖκες, χεῖρες, νᾶες, ὀρνίθες. — Σχολ. Θεοκρ. I, 109 τοῦ δὲ πτώκας τὸ ας μακρὸν. Οἱ γὰρ Δωριοὶ τὸν εἰς ες ληγόντων εὐθειῶν τῶν πληθυντικῶν ὁμοίως παροξύνουσι καὶ μακρὸν ἔχουσι τὸ α. θῶκας, Ἐρώκας, ὅτι τὰς παρ' ἡμῖν εἰς ες ληγούσας εὐθείας τῶν πληθυντικῶν διὰ τῆς αἰ προφέρουσι. — Ἡμαρτημένως γράφει ὁ Meyer § 296 τὸς παῖδας.

πάντα ὀξύτονα, πλὴν τῶν παῖς, ναῦς, ὄρνις· ἀλλὰ τὴν μὲν ὀνομαστικὴν ὀρνίθες θεωρεῖ κακῶς παρατεθειμένην, διότι μόνον τὰ στελέχη ὀρνι-, καὶ ὄρνιχ-, ὅχι δὲ καὶ ὀρνιθ- ἀπαντῶσιν ἐν τοῖς γνωστοῖς μνημείοις τῆς Δωρίδος (1), καίτοι καὶ τὸ ὀρνίθες δυνατόν νὰ ἐσχηματίσθῃ ἐξ ὀνομαστικῆς ὀρνίς, ἀναλόγου πρὸς τὸ φρακτὴρ ἀντὶ φράκτρ. Τοῦ δὲ παῖς καὶ τοῦ ναῦς παρεδέχθη ἀρχαιότερον ὀξυτονούμενον τύπον. Ἐζήτησε δὲ νὰ ἐξηγήσῃ τὰς παροξυτόνους πληθυντικὰς ὀνομαστικὰς ἐκ τῆς τάσεως πρὸς διατήρησιν τοῦ τόνου τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς.

Ἡμεῖς δὲν ἀρνούμεθα μὲν τὸ δυνατόν τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως, καίτοι δύσκολον εἶνε νὰ δεχθῆ τις διατήρησιν τοῦ τόνου τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς ἐν τῇ γυναικες, ἀλλ' ἀδυνατοῦμεν νὰ οἰκειοποιηθῶμεν αὐτήν, καθὼ μὴ στηριζομένην ἐπὶ οὐδεμιᾷ ἀποδείξεως θετικῆς ἐκτὸς τοῦ ἐν ὅχι ἀναμαρτήτῳ χειρογράφῳ φερομένου τονισμοῦ νεάνιδες.

13. Ὁ Ahrens τὸναντίον § 3, 2 — 4 ἐδέχθη ἀρχικὴν μακρότητα τῶν διφθόγγων αι και οι ἐν τέλει λέξεως, ὡς καὶ τῆς κατὰλήξεως -ες τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς, ὡς ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ (pedēs). Ἡ γνώμη αὕτη ὑποστηρίζεται καὶ παρὰ Kühner-Blass § 80, 3 καὶ Cauey σελ. VII. Ἄλλ' ἀφοῦ τὴν μακρότητα τῆς αι ἀδύνατον εἶνε νὰ δεχθῶμεν, ὡς θὰ ἰδῶμεν κατωτέρω, οὐδεὶς λόγος δύναται νὰ γείνη περὶ μακρότητος τῆς οι· ἡ δὲ βραχεῖα κατὰλήξις τῆς πληθ. ὀνομ. -ες ὅχι μόνον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἦτο ἐξ ἀρχῆς ἡ μόνη ἐν χρήσει· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἐπεκράτει τὸ πρῶτον, ἡ δ' ἀντικαταστάσασα αὐτὴν μακρὰ κατὰλήξις es εἶνε ὑστερογενῆς ἐκ συναιρέσεως προσελθούσα (2).

14. Ἡμεῖς δὲν διστάζομεν νὰ θεωρήσωμεν τὰς παροξυτόνους πληθυντικὰς ὀνομαστικὰς ὁμοίως πρὸς τὰς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς δημόδιε Ἑλληνικῇ ἀνθρώποι, ἀγγέλοι κ.τ.λ., ἦτοι

(1) Καὶ ὁ ἀνόνομος τοῦ Μεερμανεῖου κώδικος γράφει ὄρνιχα τὴν ὄρθη Κρήτες, ἀλλ' ἐν Δηθ. Α, III, 8 καίτοι ὄρνιθας.

(2) Stolz, Latcin. Gramm. § 80.

ως ἐσχηματισμένας κατὰ συνεκδρομὴν πρὸς τὰς πλαγίαις πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ. Παροξύνουμεν λοιπὸν πάσας τὰς ὀνομαστικὰς τῶν τριτοκλίτων, ὄχι μόνον τῶν ὀξύτων, ὡς ὁ Meister, καὶ τὰς βραχυκαταλήκτους αἰτιατιατικὰς τῶν δευτεροκλίτων, οἷον νάσας, τὸς τοιούτους. Παροξυτόνους δὲ ὀνομαστικὰς καὶ αἰτιατικὰς τῶν πρωτοκλίτων, οἷον ἀγύραι, κράναι, πάσας, ὁποῖαις παρεδέχθη ὁ Ahrens § 3, 5, μόνον ὡς συνεκδρομὴν πρὸς τὰ παροξύνουμενα δευτερόκλιτα δυνάμεθα νὰ δεχθώμεν.

15. Περὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν βραχυκαταλήκτων μετοχῶν εἰς -ας καὶ τῶν ὁμοίων αὐταῖς ὀνομάτων εἰς -ες ἀντὶ -εις, οὐδὲν εἶνε παραδεδομένον ῥητῶς, οὐδὲ φέρονται ταῦτα πάντοτε ὁμοίως τετονισμένα παρὰ τοῖς παλαιοῖς· ἀλλὰ παρὰ μὲν τῷ Χοιροβοσκῷ σελ. 1282 Bekk φέρεται Λῖᾶς, δῆσᾶς, ἀλλὰ καὶ τιμῆς ἐν σελ. 1187, παρὰ δὲ Ἰωάννη τῷ γραμματικῷ 243 a, νοῆσας πρᾶξας, ὥστε ἀδύνατος ἀποβαίνει πᾶσα θετική κλίσις. Ἐν τούτοις προτιμῶμεν τὸν προπερισπώμενον τονισμόν, ἵνα μὴ δημιουργήσωμεν ἀνυπόστατον παραλλαγὴν τῆς Δωριέως πρὸς τὸν συνήθη τονισμόν. Ὁ Ahrens δέχεται παροξυτόνον τονισμόν, ὁ δὲ Meyer § 296 προπερισπᾶ.

16. Δυσχερεστάτη εἶνε ἡ ἐξαιρέσις τοῦ Δωρικοῦ τονισμοῦ ἐν τῇ σύζυγι τῶν ῥημάτων διὰ τὴν μεταξὺ τῶν ἀρχαίων γραμματικῶν ἐπικρατοῦσαν διαφωνίαν⁽¹⁾. Παρὰ Γρηγορίῳ τῷ Κορινθίῳ σελ. 316 φέρεται « παροξυτονοῦσι καὶ τὰ τρίτα πρόσωπα τῶν πληθυντικῶν ἐπὶ τῶν ἀορίστων, τὰ λήγοντα εἰς -αν ἔστασαν, ἐφάσαν, ἐλύσαν, ἐδείραν, ἐκράξαν. Ὡσαύτως καὶ τὰ εἰς -ον λήγοντα παροξυτονοῦσιν· ἐλάθον, ἐφάγον, ἐλέγον, ἐτρέγον⁽²⁾ ». Ἀλλὰ παρ' Ἰωάννη τῷ γραμματικῷ σελ. 243 φέρεται « τὰ εἰς -αι λήγοντα ἀπαρέμματα, » παρὰ δὲ

(1) Ἀκριβέστατα συνέλεξε τὰς περὶ τούτου μαρτυρίας ὁ Meister σελ. 4 ἔξ.

(2) Ἴδε καὶ σημ. Schäfer. — Πρὸς ταῦτα πρόσθ. Ἰωάν. Ἄλ., 3, 16 παρὰ Δωριεῦσι τὸ ἔλεγον ἐκείνοι παροξύνεται. — Καὶ παρὰ Μακροβίῳ φέρεται « ἔτρεχον ἐγὼ προπαροξυτόνως, ἐτρέχον ἐκείνοι βαρυτόνως » (γρ. παροξυτόνως).

Πλείονα ἴδε παρὰ Ahrens σελ. 28.

τῷ Ἀνωμόφῳ τοῦ Μεερμανεῖου κώδικος σελ. 657 « τὰ εἰς -αν λήγοντα ἀπαρέμματα »⁽¹⁾. Ὁ Meister τὸ « τὰ εἰς -αν λήγοντα » τοῦ Ἀνωμόμου ἐκλαμβάνει ὡς διόρθωσιν τοῦ « τὰ εἰς -αι λήγοντα » τοῦ Ἰωάννου γενομένην κατὰ τὰ ἐπόμενα παραδείγματα ἐστάσαν, ἐφάσαν κ.τ.λ., καὶ νομίζει ὅτι τὸ χωρίον πρέπει νὰ διορθωθῆ συμπληρούμενον οὕτω· « ἔτι δὲ καὶ τὰ εἰς -αι λήγοντα ἀπαρέμματα παροξυτονοῦσι [στάσαι, φάσαι, λύσαι, δείραι, κράξαι. Καὶ τὰ εἰς -αν λήγοντα πληθυντικὰ ῥήματα παροξυτονοῦσιν]· ἐστάσαν, ἐφάσαν, ἐλύσαν, ἐδείραν ἐκράξαν ». Οὕτω λοιπὸν νομίζει ὄχι μόνον τὰ τρίτα πρόσωπα τῶν παροξυμένων χρόνων τῆς ὀριστικῆς παροξυτέας, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀπαρέμματα, ὅρθως δὲ τετονισμένον τὸ ἐν τοῖς ἐπιπαπύρου ἀποσπάσμασι τοῦ Ἀλκιμάχου φερόμενον ἀμύναι⁽²⁾.

16. Ἡμεῖς οὐδαμῶς ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἤτο ἀδύνατον νὰ διορθωθῆ ὑπὸ τινος τὸ -αν εἰς -αι, νὰ μείνῃ δὲ ἀμετάβλητον τὸ ἐπόμενον ἀπαρέμματα, νομίζομεν δὲ ὅτι τὸ παρὰ Ἰωάννη φερόμενον -αι εἶνε τὸ διορθωτέον. Ἀλλ' ἐπειδὴ οὕτε τὴν λέξιν ἀπαρέμματα δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν ὡς παραφθορὰν ἄλλης τινὸς ἐν τοῖς χειρογράφοις, ἴσως δὲ ὄχι ὅπως μᾶλλον ἀπαντᾷ αὕτη παρὰ τῷ Ἰωάννῃ καὶ τῷ Ἀνωμόφῳ, οὕτε τὴν γραφὴν ἀμύναι τοῦ παπύρου τοῦ Ἀλκιμάχου δυνάμεθα ἄνευ λόγου νὰ ἀπορρίψωμεν, ἀποδεχόμεθα καὶ ἡμεῖς τὸν παροξυτόνον τονισμόν τῶν εἰς -αι ἀπαρεμμάτων, καίτοι οὐδαμῶς ἀρνούμεθα ὅτι εἶνε ἱκανῶς ἀβέβαιος.

17. Πολὺ δυσχερεστέρα εἶνε ἡ ἀνεύρεσις τοῦ τονισμοῦ τῶν εἰς -μαι, -σαι, -ται ληγόντων τύπων τοῦ μέσου ῥήματος παρὰ τοῖς Δωριεῦσιν. Ἐν τῷ Ἑνετικῷ σχολίῳ εἰς Ἰδιὰδ. Β, 393, ὅπερ πρόερχεται ἐκ τῶν τοῦ Ἡρωδιανοῦ, λέγεται περὶ τοῦ

(1) Ἐν ταῖς διορθωταῖς τῆς ἐν ἔτει 1512 ἐκδόσεως τοῦ Ἄλδου διορθώθη προφανῶς ἐξ εἰκασίας « ἔτι δὲ καὶ τοὺς εἰς -αν λήγοντας ἀορίστους παροξυτονοῦσιν » ἐν νεωτέραις δὲ ἐκδόσεσι διορθώθησαν καὶ τὰ ἐπόμενα « καὶ τοὺς εἰς -ον λήγοντας παροξυτονοῦσιν ».

(2) Εἰς τὴν μακρότητα τῆς -αι ἀποδίδεται ὁ τόνος τοῦ ἀμύναι παρὰ Kühner — Blass § 80, 3.

ὀμηρικού ἐσσεῖται· «προπερισπαστέον τὸ ἐσσεῖται· οὐ γὰρ παροξυντέον, ὡς τινες, ἐπεὶ Δώριον ἤδη γὰρ πολλὴ χρῆσις τῶν τοιούτων παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς»· ἐν δὲ ἐτέρῳ σχολίῳ εἰς Ἰδ. N, 317 (1)· «τὸ δὲ ἐσσεῖται, ἐὰν μὲν ἐσσι Δώριον, παροξύνεται, ἐὰν δὲ Ἀττικὸν προπερισπᾶται». Ἐκ τούτων κατακρίνεται ὅτι οἱ ἀρχαῖοι κριτικοὶ περιέσπων τὸ ὀμηρικὸν ἐσσεῖται κατὰ τὸν ἐν τῇ Ἀττικῇ διαλέκτῳ ἐπικρατοῦντα κανόνα, διότι ὁ ἰδίως παρὰ τοῖς Δωριεῦσι συνήθως συνηρημένος τύπος τοῦ μέλλοντος δὲν ἦτο ἀλλότριος τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου, καὶ ἐπομένως δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπαχθῇ εἰς τοὺς κανόνας τοῦ Δωρικοῦ τονισμοῦ (2) καθ' ὃν ταῦτα παροξύνοντο. Οὕτως ἔκρινεν ἤδη καὶ ὁ Ahrens σελ. 28 Itaque Dores pronuntiabant ἐσσεῖται, neque si πεσεῖται et similia, quae etiam ab Atticis non sunt aliena, Dorica vocantur, eorum accentus Doricus habendus est.

18. Πληρέστερον περὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν ῥημάτων πραγ-
ματεύεται ὁ Σχολιαστὴς τοῦ Θεοκρίτου I, 83 ἐκ τοῦ Ἀμβρο-
σιανοῦ κώδικος 222· «φορῆται μανιωδῶς φέρεται. Καθόλου τὰ
εἰς -ται ῥήματα, ὅταν τῷ η παραλήγηται περισπωμένως, πα-
ροξυτονοῦσι Δωριεῖς· ὅταν δὲ βαρυτόνως, ὁμοίως ἡμῖν ἐκφέρου-
σιν»· δηλαδὴ παροξύνοντο μὲν οἱ τοιοῦτοι ῥηματικοὶ τύποι,
ὅταν ἐτονίζοντο ἐπὶ τῆς παραληγούσης, δὲν διέφερον δὲ τῶν
τῆς κοινῆς, ὅταν ἐτονίζοντο ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης (ποιήται,
λέγηται, πεποιήται)· (3) Τὸ σχολίον τοῦτο ἐν τοῖς πλείστοις χει-
ρογράφοις φέρεται οὕτω: ποσὸι φορεῖται· μανιωδῶς φέρεται.
Καθόλου τὰ εἰς -ται λήγοντα ῥήματα, ὅταν ἔχη τὸ ν παραλη-
γόμενον καὶ προπερισπώμενον, παροξύνουσιν οἱ Δωριεῖς· ὅταν δὲ
βαρυτόμενον, ὁμοίως ἡμῶν ἐκφέρουσιν (4)».

(1) Τὸ σχολίον τοῦτο ἀναφέρει ὁ Bekker ὡς προερχόμενον ἐκ τοῦ Venetus A, ἐξ οὗ καὶ τὸ εἰς B, 393, ἀλλὰ δὲν περιέχεται ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Dindorf, καὶ ἴσως προέρχεται ἐξ ἄλλου χειρογράφου κατὰ παραδρομὴν ὡς Ἑνετικὸν ση-
μειωθὲν ὑπὸ τοῦ Bekker.

(2) Παραδείγματα συνηρημένων μελλόντων παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς καὶ τοῖς Ἰωσιν· οἷον πεσοῦμαι, φεσοῦμαι, κλαυσοῦμαι ἴδε παρὰ Meyer § 511.

(3) Οὕτω κεῖται καὶ ἐν τῷ παπύρῳ τοῦ Ἀλκμῆνος μαρτυρεῖται. Ἰδ. Kühner — Blass § 80, 3

(4) Εἶνε φανερόν ὅτι πρέπει νὰ διορθωθῇ «τὸ η παραληγόμενον», ὅχι

19. Πρὸς ταύτας τὰς μαρτυρίας ἀντιλέγουσιν ἄλλαι ὅχι ὀλιγοριθμότεραι οὐδ' ὀλιγώτερον σαφεῖς. Ἡρωδιαν. II 304, 8 Lenz: «ἐσεται . . . λέγεται καὶ ἐσσεῖται Δωρικῶς Ἰλιάδος B. Τοῦ δὲ ἐσσεῖται ὁ κανὼν· ἐπὶ τῶν μέσων μελλόντων οἱ Δωριεῖς παρεντιθέμενοι τὸ ι προπερισπωμένως προφέρουσιν, οἷον πλεουσῆται, φεουσῆται, ἐσσεῖται» (1) Σχολ. Θεοκρ, παρὰ Ahrens Buc. Gr. II, 9: περισπωσὶ (οἱ Δωριεῖς) καὶ τοὺς παρ' ἡμῖν προπαροξυνομένους παθητικούς μελλόντας, ποιοῦντες εἰς ου καὶ τρέποντες τὴν ου εἰς ευ κατὰ τὴν τῶν περισπωμένων ἀναλογίαν, ὡς κείσομαι. κεισοῦμαι, κεισεῦμαι, ἀναλόγως τῷ ποιοῦμαι ποιεῦμαι». Τὸ δὲ παραδοξότερον εἶνε ὅτι ἀμφότεραι αἱ ἀντιφατικαὶ μαρτυρίαι εἰς τὸν Ἡρωδιανὸν ἀναφέρονται. Ἐνεκα τούτου ὁ Lehrs δὲν ἐδίστασε νὰ προβῇ εἰς διόρθωσιν τοῦ Ἑνετικοῦ σχολίου εἰς Ἰδ. B, 393 γράφας «οὐ γὰρ προπαροξυντέον, ὡς τινες, ἐπεὶ Δώριον» (2), ἠκολούθησαν δ' αὐτῷ ὁ Dindorf ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν ὀμηρικῶν σχολίων καὶ ὁ Lenz ἐν τῇ τοῦ Ἡρωδιανου. Ὁ δὲ Ahrens ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Βουκολικῶν ὑπέβαλε τὸν μόνον τότε γνωστὸν ὄντα δεύτερον τῶν ἀνωτέρων παρατεθέντων σχολιαστών τοῦ Θεοκρίτου εἰς ἔτι γενναιότεραν ἐγχείρησιν, ἀποκόψας ὀλοκλήρην τὴν πρότασιν «ὅταν δὲ βαρυτόμενον, ὁμοίως ἡμῖν ἐκφέρουσιν», ὡς μεταγενεστέρην προσθήκην. Ἡμεῖς οὐδεμίαν αἰτίαν πρὸς ἀμφισβήτησιν τοῦ κύρους τῆς περὶ τοῦ παροξυτόνου τονισμοῦ παραδόσεως δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν, ἐλάχιστα δὲ ἐγκρίνομεν τὰς ἀβιαιρέτους διορθώσεις, δι' ὧν παραχαράττονται σαφέ-

«τὸ εἰ παραλήγον,» ὡς διορθώσεν ὁ Ahrens πλανηθεὶς ἐκ τῆς κακῆς γραφῆς φορεῖται ἀντὶ φορῆται.

(1) Ἠβλ. II. 812, 12: οἱ Δωριεῖς . . . πάντας τοὺς μελλόντας περισπῶντες καὶ λέγοντες τυφῷ. γραφῷ, ποιησῷ, κλαυσῷ, φευσῷ, καὶ τοὺς μέσους αὐτῶν διὰ τῆς ου διφθόγγου προφέρονται, οἷον ποιησοῦμαι, τυφσοῦμαι, γραφσοῦμαι, κλαυσοῦμαι, πλεουσσοῦμαι.

(2) Ἠβλ. Ἰβδστῶ. 655, 13 Δίων μέντοι ἐσσεῖται προπαροξυτόνως φησὶ, λέγων ὅτι τὰ εἰς μακρὸν λήγοντα τῷ αὐτῷ τόνῳ τοῖς ὀλοκλήροις καὶ ἐν τῇ τοῦ ι παρενθέσει, οἷον σπείων σπείων, σπείους σπείους, δέους δέους, ὅθεν εἰ καὶ τὸ ἐσσεῖται εἰς μακρὸν περατοῦσαι, εἰς διφθόγγον γάρ. πάλιν ἐν τῇ τοῦ ι παρενθέσει ἐσσεῖται γενήσεται ἐν τῷ αὐτῷ τόνῳ. Νικῶσι δὲ ὅμοιως τὸν Δίωνα οἱ προπερισπῶντες τὸ ἐσσεῖται.

σταται μαρτυρία. Τούναντίον δὲ ἐκ τοῦ Ἑνετικῷ σχολίου εἰς ἴλ. Β 393 δυνάμεθα εὐκόλως νὰ ἀνεύρωμεν τὴν πηγὴν τῆς περὶ τοῦ προπερισπώμενου τονισμοῦ μαρτυρίας· ὁ Ἡρωδικὸς δηλαδὴ ἐθεώρει προπερισπαστέους τοὺς παρὰ τοῖς Ἀπτικαῖς συνήθεις συνηρημένους μέλλοντας, ἄλλως Δωρικῶς μέλλοντας καλουμένους, ἐκ τούτου δὲ πλανηθέντες οἱ τὰ τοῦ Ἡρωδίου ἀπανθίσαντες ἔγραψαν ὅτι οἱ Δωριεῖς προπερισπασμένως ἐκφέρουσιν.

20 Τὴν αἰτίαν τοῦ καταβιβασμοῦ τοῦ τόνου παρὰ τοῖς Δωριεῦσιν ἀνεύρισκε ὁ Ahrens καὶ ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἐν τῇ κλίσει τῶν ὀνομάτων ἐν τῇ μακρότητι τῆς διφθόγγου αι, ἄλλοι δὲ τούναντίον (1), οἷς συμφωνεῖ καὶ ὁ Brugmann § 68. παραδέχονται ὅτι οἱ Δωριεῖς κατεβίβαζον τὸν τόνον πρὸς τὸ τέλος τῆς λέξεως, τονίζοντες τὴν παραλήγουσαν ἀντὶ τῆς προπαραληγουσῆς, καὶ τὸν δεύτερον χρόνον τῶν μακρῶν συλλαβῶν ἀντὶ τοῦ πρώτου (ὅθεν ἡ χρῆσις τῆς ὀξείας ἀντὶ τῆς περισπωμένης) κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἰολικὴν βαρυτόνησιν. Ἄλλ' ἐν ὅσῳ διακρίνει ἀκέραιον τὸ κῆρος τῶν σχολιαστῶν τοῦ Θεοκρίτου, ὅτι τοὺς βατόνους τύπους τῶν ῥημάτων « ὁμοίως ἡμῖν ἐκφέρουσιν », οὔτε περὶ μακρότητος ἄλλως βραχειῶν συλλαβῶν δύναται νὰ γείνη λόγος οὔτε περὶ καθολικοῦ καταβιβασμοῦ τοῦ τόνου κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἰολικὴν βαρυτόνησιν, καίτοι πᾶσαι αἱ παραλλαγαί, περὶ ὧν διελέχθημεν, εἰς καταβιβασμὸν τοῦ τόνου ἀναφέρονται. Τὸν δὲ τονισμὸν τοῦ δευτέρου χρόνου τῶν μακρῶν συλλαβῶν ἀναίρει καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ Ἀπολλωνίου περὶ ἐπιρρ. 580,33 ὅτι ὄχι πάντα, ἀλλὰ μόνον ἔνια τῶν εἰς — ὡς ἐπιρρημάτων ὀξύνονται παρὰ τοῖς Δωριεῦσιν. Τίς δ' ὁ λόγος τῆς τοιαύτης παροξυτονήσεως τοῦ συνηρημένου μέλλοντος, δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν.

21. Περὶ δὲ τοῦ καταβιβασμοῦ τοῦ τόνου ἐν τοῖς τρίτοις πληθυντικαῖς τῶν παρωχημένων τῆς ὀριστικῆς ὁ Ahrens φρονεῖ ὅτι εἶνε λείψανον ἐκ τῶν χρόνων, καθ' οὓς ἡ κατάκληξις αὐτῆς ἦτο

θῆσει μακρὰ (ἐλεγοντ, ἐλυσαντ). Ἄλλ' οὔτε ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ φαίνονται ποτε αἱ θῆσει μακραὶ συλλαβαί ὡς μακραὶ τονιζόμεναι, καὶ ἐν τῷ Ἰνδογερμανικῷ αἰῶνι φαίνεται ὁ τόνος ἀνεξάρτητος τῆς συλλαβικῆς ποσότητος (1) Ὁρθότατα ἐξήγησε τοὺς τοιοῦτους παροξυτόνους τύπους ὁ Meyer § 308 ὡς συνεκδρομὴν πρὸς τὰ ἄλλα πρόσωπα τοῦ πληθυντικοῦ· πρὸς τὰ ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς δημῳδαί Ἑλληνικῇ ἐλέγαν, ἐφύγαν, ἐπιάσαν κ. τ. λ.

22 Ἐκ τῶν εἰρημένων ἐγένετο, νομίζομεν, ἰκανῶς φανερόν ὅτι πρὸς καταρτισμὸν πλήρους συστήματος Δωρικοῦ τονισμοῦ δὲν ἐπαρκοῦσιν αἱ μαρτυρίαι τῶν παλαιῶν γραμματικῶν, ὡς εἶνε ἡμῖν παραδεδομένοι, ἰκανὰ δὲ ζητήματα θὰ μένωσιν ἴσως διὰ παντός ἄλυτα. Ἐν τούτοις δὲν θεωροῦμεν ἀξιολογίμωτον τὸ παράδειγμα τῶν μεταχειριζομένων ἐπὶ Δωρικῶν κειμένων τῶν Ἀπτικῶν τονισμῶν, ἐνῶ οὐδ' αὐτοῦ ὑπάρχει πλήρης καὶ βέβαιον σύστημα.

Ἡμεῖς ἐκ τῆς περὶ αὐτοῦ μελέτης ἀπεκτέθημεν τὴν πεποίθησιν ὅτι ἐν τῷ Δωρικῷ τονισμῷ δὲν ἐπεκράτει γενικὴ τις ἀρχή, οἷα ἡ βαρυτόνησις παρὰ τοῖς Ἰολεῦσι, αἱ δὲ παραδεδομένοι παραλλαγαὶ πρέπει νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς μερικώτερα αἴτια, μάλιστα δὲ εἰς τὴν συνεκδρομὴν, δι' ἧς νομίζομεν ὅτι ἠδυνήθημεν νὰ ἐξηγήσωμεν τὰς πλείστας. Ἐν τῇ παρουσίᾳ μελέτη ἀνεγράψαμεν τὰς Κρητικὰς λέξεις τετονισμένας κατὰ τὰ ἐν τῷ παρόντι κεραλαίῳ εἰρημένα· ἀλλ' ἴσως οὔτε ἐν πᾶσι τηροῦντες ταῦτα θὰ φανώμεν, οὔτε πάντοτε, διότι ἐν τοῖς τοιοῦτοις καὶ ἡ συνήθεια εὐκόλως ἀποπλανᾷ, καὶ τὰ τυπογραφικὰ παροράματα καὶ εὐκολώτερον γίνονται καὶ δυσκολώτερον διορθοῦνται.

(1) Brugmann, Grundriss der vergl. Gramm I σελ. 535.

(1) Ἴδε τὰς μαρτυρίας παρὰ Meister σελ. 7.

ΦΩΟΓΓΟΛΟΓΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΑΣΕΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

1. Ἀρχόμενοι τῆς φθογγολογίας νομίζομεν ἀναγκαῖον νὰ προτάξωμεν ἐν ἰδιατέρῳ κεφαλαίῳ τὰ περὶ τοῦ δασέος πνεύματος οὕτινος ἡ φύσις δὲν ἐπιτρέπει νὰ κατατάξωμεν αὐτὸ μετὰ λόγου οὔτε εἰς τὰ σύμφωνα, οὔτε εἰς τὰ φωνήεντα, καὶ μάλιστα προκειμένου περὶ γλώσσης νεκρᾶς. (Πρὸς. Sievers *Phonetik* σελ. 101 καὶ 130 ἐξ. Curtius σελ. 683).

2. Τὸ δασὺ πνεῦμα οἱ Κρήτες οὐδέποτε ἐσημείωσαν δι' ἰδιαιτέρου σημείου, ὥστε ἡ παρουσία αὐτοῦ ἐν τοῖς μνημείοις τῆς Κρητικῆς διαλέκτου τότε μόνον δύναται νὰ εἶνε καταφανής, ὅταν προηγούμενον ψιλὸν σύμφωνον μεταβάλληται δ' αὐτοῦ εἰς δασύ. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐν τῷ ἀρχαίῳ Κρητικῷ ἀλφαβήτῳ οὔτε τὸ χ διαστέλλεται ἀπὸ τοῦ κ, οὔτε τὸ ϕ ἀπὸ τοῦ π, ἐλλείπει καὶ ἐντεῦθεν πᾶσα ἐπικουρία, ὅσον ἀφορᾷ τὰ δύο ταῦτα δασέα· ἐναπολείπονται δ' ἡμῖν χρήσιμα μόνον ἐκεῖνα τὰ χωρία, ἐν οἷς συμπίπτει τ μετὰ δασυνομένου φωνήεντος, καὶ ἡ χρῆσις τῶν δυστυχοῦς πολὺ τῶν ἀρχαϊκῶν ἀρισταμένων μεταγενεστέρων ἐπιγραφῶν.

— 3 Ἄλλὰ καὶ πάλιν νέαν δυσχέρειαν παρεμβάλλει τὸ ἔθος τῶν Δωριέων, καθ' ὃ ἐν ὄσῳ ὑφίστατο ἡ ἀρχαιότερα προφορὰ τῶν δασέων, ἀκολουθοῦντες μᾶλλον τὴν ἐτυμολογίαν ἢ τὴν ὄχι πολὺ διαφέρουσαν προφορὰν ἔγραφον ἐν ταῖς συναλοιχαῖς τὰ ψιλὰ ἀντὶ τῶν δασέων. Τοῦλάχιστον οὕτως ἐννοοῦμεν ἡμεῖς τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀπολλωνίου (περὶ συντ. 335 b) ὅτι « ἀπειράκις τὰ Δωρικὰ διὰ ψιλῶν ἀντιστοιχῶν τὰς συνα-

λοιρὰς ποιεῖται» (1). Ἐὰν δ' ἀναλογισθῇ τις καὶ τὴν μαρίστην διαφορὰν τῶν διαλέκτων ὡς πρὸς τὸν πνευματισμὸν καὶ τὴν πλειστάκις ἀπαντῶσαν ἀνακολουθίαν τῆς χρήσεως(2), καθίσταται φανερὸν ὅτι τὰ περὶ τοῦ πνευματισμοῦ τῆς Κρητικῆς διαλέκτου ἀδύνατον εἶνε νὰ ὀρισθῶσι μετὰ τινος ἀκριβείας.

4. Ἐν ταῖς ἀρχαϊκαῖς ἐπιγραφαῖς ἀπαντᾷ ὄχι σπανίως τ ἀμετάβλητον πρὸ φωνήεντος συνήθως δασυνομένου, ὡς κατιστάμεν, κατιστά[το], ὑπερκατιστάμεν Γορτ. Δωδ. (3), πάντ' ἐλόνησαν, μοιχίοντ' ἐλέν Γορτ. Δωδ., λείοντ' οἱ ἐπιθελλόντες Γορτ. Δωδ. κατιστάτο Η50. Γ, 24. Η 12, κατ' ἀμέραν Αηθ. 4, 8 Ὁαξ. 1—2, 5, πεντ' ἀμέρας Αὐτόθ. στ. 6 πεντ' ἀμερῶν, Φεξέκοντ' ἀμερῶν Γορτ. Δωδ. τριάκοντ' ἀμέραις Αηθ. Α, VII 16, αὐταμέριν Αηθ. Β, Η 13. Ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τῇ ἐκ τοῦ Δ' αἰῶνος ἐπιγραφῇ τῆς Κνωσοῦ ἀπαντᾷ κατ' ἀμέραν στ. 8, πέντ' ἀμέραις στ. 7. Ἀκριβὸν εἶνε τὸ ἐν Γορτ. Δωδ. I 50 κατιστασεὶ καὶ Ὁαξ. 10, 5 μ(ήτ) ὑπ' ἀνάγκης. Ὁμοία παραδείγματα ὑπάρχουσιν καὶ ἐν ταῖς νεωτέραις ἐπιγραφαῖς ὄχι σπανίως· οἷον ἐπιστάμενοι Cauer 119, 65, ἐπιστᾶντι αὐτόθ. στ. 68 (ἀλλὰ καὶ καθιστᾶντων στ., 67), κ' ἀμέρας Mus. III 134, 4, κώ Γορτύν[ιος] Bull. IX ἀρ. 12, 9, Bergm. 69, κώ ἱεροργός Mus. III 135, 1, κατᾶ[περ] Mus. III 35 b 29, κατ' ἕκαστον Mus. III 52, 17, κήψῆθῶα (= καὶ ἔψεθῶα) Bull IX ἀρ. 8, 5, ἐπ' ἀμέ CIG 2563, 9, πορτ' ἀμέ T₃ Cauer 122, 16. Ἐξ ἀπαντος καὶ CIG 2557, 3 ἀναγνωστέον ποτ' ἀμέ, ἀνθ' οὗ ὁ Böckh προετίμησε τὴν ὀλιγώτερον ἀσφαλῶς παραδεδομένην γραφὴν ποθ' ἀμέ· εὐλόγως δὲ ὑπόπτεισεν ὁ Bau. (St. I σελ. 8)

(1) Παραδείγματα παραθέτει ὁ Ἀπολλώνιος ἐκ στίχων τινῶν τοῦ Ἄλκαμῆος πιθανῶς, ἐν οἷς ἀπαντᾷ κῶ, κᾶ, τ' Ἀρπόλοκον.

(2) Πρὸς. πρὸ πάντων Ahrens § 4, Meyer § 242—244.

(3) Ἡ γνώμη τοῦ Meister (Beza. Beitr X) ὅτι πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ κατ—ισ—(στ) ἀμέ = κατεστῆναι ἀποδεικνύεται ἀνοπόστατος ἐκ τοῦ μνημονευθέντος ὑπερκατιστάμεν, ὅπερ δὲν δύναται νὰ εἶνε ἡ ἐπεργητικὸς ἐνεστίς.

ὅτι πρέπει καὶ ἐν *MuLebas* 381, 7 νὰ συμπληρωθῇ π ο ρ τ' ἀ[μ.έ].

5. Ἐν τούτοις παρὰ πάντα ταῦτα ἡμεῖς διατάζομεν νὰ συμφωνήσωμεν τῷ *Brugmann* (σελ. 66 ὁμοίως *Kühner* — *Blass* σελ. 109) ὅτι ἐπεκράτει ἐν Κρήτῃ ἢ παρὰ τοῖς Λιλιουσίον ἀποδεδειγμένη ψιλωσις, τοῦλάχιστον ἐν Γόρτυνι καὶ Λύττω⁽¹⁾, πιστεύομεν δὲ μᾶλλον ὅτι ἐν τοῖς πλείστοις μὲν τούτων τῶν παραδειγμάτων ἢ διαφορὰ εἶνε μόνον ὀρθογραφικῆ, τινῶν δὲ ὑπῆρχε παρὰ τοῖς Κρησίον, ὡς καὶ παρ' ἄλλοις Ἑλλησίον, εὐχρηστος ὁ ψιλοῦμενος τύπος, ὡς τοῦ ἀμέρα, οὐ τὴν ἀρχικὴν ψιλωσιν ἀπέδειξεν ὁ *Bau.* (*Stud* σελ. 240 ἐξ.).

Καλλίστη δ' ἀπόδειξις τούτου εἶνε ἡ μαρτυρία τοῦ Ἡρωδιανοῦ (*Σχολ.* εἰς Ὀδυσσ. γ. 444 ἐν *Cramer Anecd.* III 436) « ἄμμιον τὸ ἀργεῖον τοῦ ὑποσφάγματος. Νικάνδρος δὲ καὶ Θεοδορίδας ἀπὸ τοῦ δάμνασθαι προφέρονται ἀσυνδέτως δάμμιον. Ποσειδωνος δὲ ὁ Ἱεραπύτνιος παρὰ Ἱεραπυτνίσις ἐτι σώζεσθαι τὴν φωνὴν αἴμμιον δασείως μετὰ τοῦ ι κατ' ἀρχὴν προφερομένην παρὰ τὸ αἴμμα. Τῆς μαρτυρίας ταύτης τὸ κῦρος οὐδαμῶς δύναται νὰ ἀμφισβητηθῇ ὡς προερχομένης ἐκ χρόνων, καθ' οὓς ἡ Κρητικὴ διάλεκτος διετέλει ἐν παρακμῇ, διότι ἀναφέρεται εἰς λέξιν σπανίαν καὶ κατ' ἰδιόζοντα τύπον παρὰ τοῖς Κρησίον ἐκφερομένην. Οὐδὲ πιστεύομεν ποτὲ ὅτι τὸ δασὺ πνεῦμα ἐσώζετο μόνον ἐν τῇ διαλέκτῳ τῶν Ἱεραπυτνίων, ὅχι δὲ καὶ τῶν Γόρτυνίων, ἢ τῶν Λυττίων, διότι ἐν συνθήκῃ τῶν Ἱεραπυτνίων, καὶ τῶν Πριανσίων ἐν τῇ τῶν Ἱεραπυτνίων διαλέκτῳ ἐξ ἀπαντος γεγραμμένη εὑρηται τὸ ἀνωτέρω μνημονευθὲν ἐπιστάμενοι (*Cauer* 119, 65) μετὰ πλείστων κατὰ τὸν συνήθη τρόπον γενομένων συναλοιφῶν, οἷον κα θ' ἄ π ε ρ σ τ. 19, κα θ' ἰ σ θ ω σ τ. 34, ἀ φ' ὦ σ τ. 58 κ.λ., ἐξ οὗ καταφαίνεται ὅτι παραδειγ-

¹⁾ Τὴν Λύττον πιστεύομεν ὅτι ἐκ παραδρομῆς ἀναφέρει ὁ *Brugmann* πλανηθεὶς ἐκ τοῦ ἐν *Λύττ.* 2, στ. 12 ὁ τ ἔ ρ ο κ' ὁ . . . ὅπερ οὐδὲν ἀποδεικνύει, διότι ἡ ἐπιγραφή αὕτη δὲν διατέλλει τὸ κ ἀπὸ τοῦ χ. Ἄλλο παράδειγμα οὐδὲν ἰδουθήμεν νὰ εὑρωμεν, καίτοι ἐπανειλημμένως ἀνέγνωμεν ἐπὶ τούτῳ τὰς ἀρχαίας ἐκ Λύττου ἐπιγραφάς.

ματα τῆς νομιζομένης ψιλώσεως δὲν ἦσαν ἀλλότρια τοῖς Ἱεραπυτνίσις. Ὡσαύτως σχεδὸν βεβαία εἶνε ἡ ἀναγνώσις κα θ' ἀ π[ε ρ] ἐν μεταγενεστέρῃ ἐπιγραφῇ ἐξ Ἱεραπύτνης *Mus.* III, 35 b 20.

6. Ἐν τούτοις εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐν τοῖς ἀρχαίαις ἐπιγραφαῖς μόνον ἀπαξ εὑρηται μεταβεβλημένον εἰς θ, καὶ τούτο πρὸ φωνήεντος συνήθως ψιλομένου. Ὡς. 8, 3 [χ] α θ ο ν υ μ α ι ν [ε] [σ θ α ι]. Ὅμοια παραδείγματα ἀπαντῶσιν καὶ ἐν μεταγενεστέροις ἐπιγραφαῖς, ὡς ἐν τῇ συνθήκῃ τῶν Γόρτυνίων καὶ τῶν Λαππαίων (*Bull.* IX ἀρ. 8, 5-6) χ[ι]ρήνας (ἀλλὰ οὐτ' εἰρήνας *Cauer* 128, 41), καὶ ἐν τῇ ἐν Βενετίῃ εὑρεθείσῃ συνθήκῃ τῶν Λαπίων καὶ Ὀλοντίων στ. 33 χ[ι]διώ[τ α ι], ὅπερ ὁ *Comp.* συνέκρινε πρὸς τὸ ἄλλοθεν γνωστὸν κα θ' ἰ δ ἰ α ν⁽¹⁾. Καὶ τὸ ἐν ἀποσπύσματι Γόρτυνικῆς ἐπιγραφῆς (*Mon. ant. fr.* 1, 5) ἀπαντῶν (χ)χ σ ι κ ω ἴ σ ω σ πρέπει νὰ ἀναγνωσθῇ . . . α χ ο ἴ κ ω [ι], ἦτοι καὶ οἴκω· τὸ ἀπόσμα ἀνήκει εἰς συνθήκην περιέχουσαν ὄρκον.

7. Τῆς δὲ κατὰ τὸν συνήθη τρόπον συναλοιφῆς παραδείγματα ἀπαντῶσιν ἐν μεταγενεστέροις ἐπιγραφαῖς πλείστα, οἷον ἐν τῇ ἰκανῶς ἀρχαίᾳ καὶ κάλλιστα τὴν διάλεκτον διασωζούσῃ Γόρτυνικῇ ἐπιγραφῇ *Mon. ant.* B, 16 ἐφισταμένων, ἀφ' ὧ Λυτόθι, 25, ἐφισταμένοις *Mus.* III 167, 16, καθ' ὅδον *Mon. ant.* C, 9, κα θ υ π[η]ρξεν *Bull.* III ἀρ. 6, 6, ποθ' ὄλαν Λυτόθ. 4, ἀφελέν *Cauer* 120, 41, ποθ' αὐτόνης *TeCauer* 127, 6, ἀφιδρύματι *Mus.* III, 55, 2, θ' ἀμῶν *TeCauer* 128, 30, ἐφ' ἱππῳ *Cauer* 130, 8, καθ' ὄσοσιαν *Cauer* 132, 2, μεθ' ἄ *MuLebas* 381, 15.

Ἀμφιβολωτάτη εἶνε ἡ συμπλήρωσις τοῦ *Comp.* κα θ' [ε ν] ὅς ἐν Αηθ. 1—2, 4, ἀνθ' οὗ ἡμεῖς συμπληροῦμεν κα θ' ὁ κ[α] ρ ε, ἦτοι καθ' ὄρκος. Ἴδε Ἑρην. Ἀρχαιολ. 1890 σελ. 189.

Μεταξὺ τῶν ἀμφιβόλων πρέπει νὰ καταλεχθῇ καὶ ἡ ὑπὸ *Bau.* γενομένη (*Stud.* II σελ. 253—254· πρβλ. τὴν ὑπὸ *Meister* βιβλιοκρισίαν ἐν *Berl. philolog. Woch.* 18 Ἰανουα-

⁽¹⁾ *Meyer* § 243.— Ἐν τῇ φωτοτυπιᾷ πίνακι τὸ χιδιώ[τ α ι] δὲν δύναται νὰ ἀναγνωσθῇ, ἀλλὰ βεβαιούται ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ *Comp.* Ἐν τούτοις κατ' ἰδίαν *TeCauer* 128, 43.

ρίου 1890) παραγωγή του ἀφραμιώτα (οἰκίται ἀγροῖκοι, περὶοικοι, Πούγ. πρὸβλ. Ἀθήν. VI 263, E). ἐκ τοῦ ἄλλοθεν μήπω ἐγνωσμένου ἄμος (ἐκ τοῦ ἡμ.α.ι), ὅθεν ἄμιος, ἀμιώτης καὶ τῆς ἀπό, ἤτοι οἱ μακρὰν τῆς κατοικίας τοῦ κυρίου διαμένοντες δοῦλοι· (πρὸβλ. ἀπόσκηνος, ἀπόκοιτος).

— 8. Ἐκ τῶν εἰρημένων σαφῶς καταφαίνεται ὅτι τὸ ζήτημα περὶ τοῦ δασέος πνεύματος ἐν τῇ Κρητικῇ διαλέκτῳ καὶ καθ' αὐτὸ δυσχερέστατον ὄν, καθίσταται ἐτι μᾶλλον δυσεπίλυτον, ἐφ' ὅσον ἡ σπάνις ἐπιγραφῶν ἐκ τοῦ Δ'. αἰῶνος δὲν ἐπιτρέπεται ἡμῖν νὰ κρίνωμεν, ἀν ἡ χρῆσις τῶν μεταγενεστέρων ἐπιγραφῶν εἶνε γνησίως Κρητικῇ, ἢ ὄχι. Διὰ τοῦτο ἡμεῖς προτιμῶμεν ἐν τῇ ἀναγραφῇ Κρητικῶν λέξεων νὰ ἀκολουθῶμεν τὸν συνήθη τρόπον ἀπέχοντες πάσης παρατόλμου καινοτομίας. Ἐξαιρέσειν ὅθ' ἀμωμεν μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἀμέρα, ὅπερ καὶ ἐν ταῖς Κρητικαῖς ἐπιγραφαῖς καὶ ταῖς ἀρχαῖαῖς καὶ ταῖς μεταγενεστέραις εἶνε συχνάκις παραδεδομένον ὡς φιλούμενον, καὶ ἐξ ὅσων ἔγραψεν ὁ Bau. φαίνεται ὅτι καὶ τὸ πρῶτον ἐφιλοῦτο παρὰ τοῖς Ἑλλησιν.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

1. Ἐκ τῶν τριῶν ψιλῶν ἀφώνων τὸ λαρυγγόφωνον ἐν ἀρχῇ φαίνεται ὅτι ἐν τῇ γραφῇ παρέστησαν οἱ Κρήτες, ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων, πρὸ μὲν τῶν ἀδρῶν ἢ βαθέων φωνηέντων (dumpfe Vocale) ο καὶ υ διὰ τοῦ ρ, πρὸ δὲ τῶν σχνῶν ἢ ἐπιπολαίων (helle) ε καὶ ι καὶ πρὸ τοῦ α διὰ Κ, εἴτα δὲ ἐπεκράτησε καὶ παρ' αὐτοῖς μόνον τὸ Κ. Τὸ ρ εἶνε μεμαρτυρημένον ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τοῦ Πυθίου πάντοτε πρὸ τοῦ ο καὶ οἰ· οἶον πεντήφοντα Πυθ. I, 12—13 II 50—51,

τριάφοντα Πυθ. II 63, ῥόσμος—ῥοσμ.ἐν Πυθ. I, 77—78, ῥοσμο Πυθ. I 4, [ὄρ] ῥομότας Πυθ. I, 40, ... αρ-ῥος Πυθ. I, 56, ὄρφοι Πυθ. I 48· ὡσαύτως καὶ ἐν συναλοιφῇ, οἶον ῥέζοι = καὶ ὄσσοι Πυθ. I 67, μῆ ῥ' ὄπυσται Πυθ. I 80, 7 (ὄχι ἀσφαλές τὸ (ῥ)' ὄμνυ Πυθ. I 57.). Μετὰ τοῦ σ ὡς ζ νομίζομεν ὅτι ἀπαντᾷ ἐν μικρῷ τεμαχίῳ ἐπιγραφῆς ἐκ τοῦ Πυθίου (Mon. ant. σελ. 109—110 z' ἐφ' οὗ ἀναγινώσκομεν (F ὄ) ρ = ἐξ. Παράδειγμα δὲ αὐτοῦ πρὸ τοῦ υ, ἢ Κ ἀντὶ ρ οὐδὲν ἀπαντᾷ ἐν ταῖς ἀρχαῖκωτέραις ἐπιγραφαῖς τοῦ Πυθίου.

Ἐκτὸς τούτων ἀπαντᾷ τὸ ρ μόνον ἐν Λύττω (Mus II σελ. 669) ῥοσμιο.

Περὶ τοῦ ρ ἀντὶ χ. Ὁὲ διαλάβωμεν ἐν ταῖς περὶ τῶν δασέων. Ἐν τῇ Γορτ. Δωδ. τὸ ρ εἶνε ἤδη ἠφανισμένον· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν ταῖς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον γεγραμμέναις ἐπιγραφαῖς τοῦ Πυθίου· οἶον κόσμον Πυθ. 82, 4. . . κοσ Πυθ. I 84, 6. προκό[ονς] Πυθ. II 65, 4 προκ[όω] αὐτόθι 6, καὶ ἐν ταῖς ἀρχαῖαῖς ἐπιγραφαῖς ἄλλων πόλεων, οἶον Ἐλεύθ. 8, 2 (Mus II 161 ἐξ.) [κα] Τίμαρχος ἐκοσμι(ον), Ὁαξ. 10, 9 κοσμίον (Mus. II 151—154), Ὁαξ. 7, 7 ὁ κόσμο[ς], Ἐλεύθ. 2, 2 (Mus. II 161 ἐξ.) κόροκον.

2. Καὶ τὰ τρία ψιλὰ ἀπαντῶσι καὶ ἐν τῇ Κρητικῇ διαλέκτῳ καὶ ἀπλὰ καὶ μετ' ἄλλων συμφώνων εἴτε προηγούμενων εἴτε ἐπιφερομένων καὶ ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν μέσῳ λέξεως, ὡς καὶ κοινή παρὰ τοῖς Ἑλλησιν.

3. Τὸ ἰνδογερμανικὸν φρυγγόφωνον ψιλόν (velar) μετέβαλε καὶ ἡ Κρητικῇ διάλεκτος εἰς π μὲν πρὸ τοῦ ο, εἰς τ δὲ πρὸ τοῦ ε καὶ ι (Πρὸβλ. Brugm. σελ. 54, Grundriss I σελ. 307 ἐξ), οἶον μῆ ποκα Πυθ. I 2, ποκά Πυθ. I 53—54 3, Mus. III 73 A, 37, ὁπόττοι, ὁπότται Γορτ. Δωδ., τε Γορτ. Δωδ., Ὁαξ. 1—2, 12, Mus. I Ven, 24 κ. ἄλλ. μῆ τε Ἐλεύθ. 3, 4 Ληθ. A, IV, 6. Bergm. 71, ὁτεῖκι Γορτ. Δωδ ὁτειο Πυθ. I 52, 2,

τείον· ποίον· Κρήτες. Ήσυχ. (1), ὅτι Γορτ. Δωδ. Ληθ. Α, IV 2, Ηυθ. I 68, ὅστις Ηυθ. I 81, 2 ὅτιμι Γορτ. Δωδ. Ληθ. 26, 2, Ὁαξ. 4, 2, τίς, τινές, τινά κ.τ.λ. Κατὰ ταῦτα καὶ τὸ ὄπου Γορτ. Δωδ. Bergm. 68=ὄποι. Ἴδ. Brugmann σελ. 35, Meyer ζ, 116, Bau. IvG σελ. 61.

Ὡς γενικὴν τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας θεωροῦμεν τὸ ἐν τῇ Γορτ. Δωδ, V 23 καὶ X. 33 Ληθ. Α, V, 15 Mus. III, 53, 16 ἀπαντῶν ὄπο· κατὰ συνεκδρομὴν δὲ πρὸς τὸ τ τῆς ὀνομαστικῆς ἐσχηματίσθη τὸ ἀττικὸν ὄτου (τοῦ) καὶ τὸ τῶν Ἐπιδαυρίων τοῦ (Collitz 3339, 114 ὑπὸ τοῦ ἀγρίου ἐλκευς ὁ ἐκδότης κακῶς ὑπὸ τοῦ.) Ἴδ. Ἐφημ. Ἀρχαιολ. 1890 σελ. 176 Τὸ αὐτὸ ἀντωνυμικὸν στέλεχος νομίζομεν ὅτι ὑπάρχει καὶ τῷ ἐπιρρήματι μήπω (Κνωσ Mus 677, II στ. 4 [μ|ήπω). Τὸ δὲ ἐν TeLebas 82, 18 ὅπως ἀντι ὄπως δὲν εἶνε Κρητικόν. Κατὰ συνεκδρομὴν ἐσχηματίσθη τὸ ὄπε Γορτ. Δωδ., Ληθ. Α, II 11, ὄπη Mus. I Ven. 33 (κακῶς ὄ Comp. ὄπη· Ἴδ. ἀνωτ. σελ. 23) Mus. III 179, 3. καὶ πεί Mus. III 73 C, 40. Ἴδ. Brugm. σελ. 55.

4 Πρὸ τοῦ α ἀπαντῶν π, οἷον ὄπαϊ Γορτ. Δωδ. ἦ κ, οἷον κά, ὄκα, τόκα, καί. Ὡς κανονικὸν ἐκλαμβάνει τὸ κ ὁ Brugmann σελ. 54, α. Anm. Ἀνεξήγητοι εἶνε οἱ Λιολικοὶ τύποι ὄτα, ὄπότα, ἐτέρωτα, τότα, ἄλλοτα· ἴδε Meister Gr. Dial. I σελ. 39, Brugmann σελ. 223, Meyer σελ. 30· ἄλλ' ἴσως ἐσχηματίσθησαν κατὰ τὸ εἶτα ἔπειτα. Διάρρητον ἐξ ἀπαντος εἶνε τὸ μέστα Caucr 120, 39, ὡς καὶ τὸ Ἰλειακὸν ἔστα· ἴδ. Brugmann σελ. 225.

5. Ὁ αὐτὸς κανὼν ἰσχύει καὶ ἐν ἄλλοις στελέγεσιν, οἷον ἴππον Ληθ. Α, II, 3, πᾶριπποι(2), πρβλ. τὸ Ἰνδικόν

(1) Ἐσφάλη ὁ Ahrens § 10, 1 ὑπολαβὼν τὸ τείον ὡς παρεφθαρμένον.

(2) Πολυδ. V, 40 καὶ 41 σελ. 200 Bekk. τῶν δὲ γε Κρητικῶν κωνῶν οἱ μὲν διάπνοι, οἱ δὲ πάριπποι καλοῦνται, διάπνοι μὲν οὖς φασὶ καὶ τὰς νύκτας ταῖς ἡμέραις ἐν ταῖς πρὸς τὰ θηρία μάχαις ἐπιλαμβάνειν καὶ πολλάκις πχευασθέντας ταῖς θηρίοις μεθ' ἡμέραν ἀρχεσθαι τῆς μάχης. Οἱ δὲ πάριπποι ταῖς ἵπποις συνθέουσι οὔτε προθέοντες οὔτε μὲν ἀπολειπόμενοι

αγνας, λατιν. equus, ἔπον[ται] Ληθ. Α, III, 2, λατιν. sequor, πέντε Ληθ. Α, II, 10, Κνωσ. Δ'. II, 7 κ. ἄλλ., λατιν. quinque, τέτορες Ηυθ. I 53—54, 2, ἴδ. catvaras, λατιν. quatuor. Ὑποπτεύομεν ὅτι ὅμοιοι εἶνε καὶ τὸ π τοῦ παρόσει Ληθ. Α, I, 14 (=πρωσῆ), παροθ ἐν Αὐτόθ. 8, πᾶρος=πῆρωμα Ἀλκαίου Ἀπ. 98 Bergk, ἄτινα πιθανῶς εἶνε ἐκ τῆς αὐτῆς ρίζης, ἐξ ἧς τὸ κῆρ κηραίνω. Τὸ τοῦ Ἀλκμᾶνος κᾶρα=κῆρα (1) δὲν δύναται νὰ παράσχη τινὰ δυσκολίαν. Διπλοῦν κ ἐκ κ F προσελθὼν ἀπαντῶ ἐν Mus. III, 3, 64 λάκκων Mus, I Ven. 72 Ἀρχελάκ[κων] κ. ἄλλ.

6. Τὸ ἀρχέγονον—τι διετήρησαν καὶ οἱ Κρήτες ἀμετάβλητον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Ἀττικὴν καὶ τὴν Ἰωνικὴν οἷον ἐν ταῖς ῥηματικαῖς καταλήξεσιν ἄγοντι, ἀνπιμολιόντι, ἀπαγορεύοντι Γορτ. Δωδ. κίνχηρητι Mus. III 183, 3 κ.τ.λ., ἐν τοῖς ἀριθμητικοῖς Fίκατι, τριακατίοι, πεντακατίοι, ἐν τοῖς ὀνόμασιν, ὡς δυοδεκαFέτια Γορτ. Δωδ., Ὀλοντίοι· ἦ Βολοεντίοι, Λατίοι κ.λ.π. Ἡββλ. Ahrens § 6, Meyer § 299.

Μετὰ τοῦ τ ἀπαντῶ καὶ τὸ ὄνομα Ηοτειδάων Mus III 178, 7, Ηοτειδάων Ὁαξ. 7, 1· τὸ δὲ ἐν Mus. I Ven. 74 Ηοσειδᾶ[να] δὲν εἶνε Κρητικόν.

7. Ἐναλλαγὴ τ πρὸς π ἀπαντῶ ἐν τῷ ὀνόματι Βριτόμαρτις, ὅπερ διὰ τ μὲν ἀπαντῶ παρ' Ἠσυχίῳ, Ηαυσανίχ, Στράβωνι καὶ ἐν CIA, II 549, 7, μετὰ π δὲ ἐν Mus. I Ven. 76 (Βριτομαρταία Αὐτόθ. 43) καὶ ἴσως ἐν Mus. III, 73 Α, 29· ἴδε Halbherr αὐτόθ. σελ. 665. Ἡ ἐτυμολογία δὲν εἶνε σαφής, καίτοι ὁ Σωλῖνος ἠρμήνευσε virginem dulcem καὶ ὁ Στέρωνος ὁ Βυζ. ἐν λ. Γάζα μαρτυρεῖ ὅτι οἱ Κρήτες μάρνας ἐκάλουν τὰς παρθένους.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει ἐν τῇ λέξει σπάδιον· τὸ στάδιον Κρήτες, Γρηγ. Κορίνθ.

8. Περὶ τῆς χρήσεως τῶν ψιλῶν ἀντὶ τῶν δασέων καὶ τῶν

(1) Ηερ' Ἀπολλων. 113. B.

δασέων ἀντί τῶν ψιλῶν θὰ διαλάβωμεν ἐν κερ. Δ'. Ὡσαύτως καὶ περὶ τῶν ψιλῶν ἀντί μέσων καὶ μέσων ἀντί ψιλῶν ἐν κερ. Γ'.

9. Διττὸν τ εὐρηται προσελθόν α') ἐκ τj (Bau. JvG. 28, Meyer § 282, Brugmann § 48), οἷον ὀπόττοι, ὀπότται Γορτ. Δωδ., ὀπό[ττ]οι Mus. III 35, b, 27, ὀττον Ληθ. C, II, 15, κῶττον Ληθ. 3, II, 4, μέττον Ληθ. C, II 12, ἰάττα Γορτ. Δωδ. = οὔσα. Κακῶς, νομίζομεν, κατέλεξεν ἐνταῦθα ὁ Bau. καὶ τὸ διττάμενον ἀρνούμενον, Κρηῆτες, Ήσύχ. (= διτjα — ὀ-μενον), ὕπερ ὀρθῶς ὁ Kleemann ἐξέλαβεν ὡς ταῦτὸν τῷ διιστάμενον. Ἄντι διττοῦ τ ἐτέθη ἀπλοῦν προηγουμένου ἄλλου συμφώνου ἐν τῷ κερτόνανος Γορτ. Δωδ. ἀντί κερτόνανος (ἐκ τοῦ κερτ — jόνανος).

Τοῦναντίον εἰ μεταγενεστέρα ἐπιγραφῇ ἐξ Ἰπάνου (Mus. III, Ἰστ. 5 καὶ 32) ὀσσοις, Mus. III 73, C, 32, ὄσσα.

10. Ἡ αὐτὴ ἀφομοίωσις ἐγένετο καὶ ἐπὶ τοῦ τ-σ. οἷον δάττονται, ἀποδαττάθαι Γορτ. Δωδ. (= ἀποδάτ — σασθαι). Τὸ ἐν Mus. III 167, 13 [δ]αττέθαι ἐξ ἀπαντος εἶνε κακὴ γραφὴ ἀντί δατέθαι. Ἐν Mus. III 73, C, 34, D, 7 ἀπαντῆ δασσάσθωσαν. Περὶ τοῦ ζ ἀντί ττ καὶ θθ ἀντί ττ θὰ διαλάβωμεν κατωτέρω.

11. 6') Κατ' ἀφομοίωσιν ἐκ τοῦ κ τ, οἷον λυττί Γορτ. Δωδ., κόπταννα· εἶδος σύκων μακρῶν· καὶ ἡ παρθένος παρὰ Κρησὶ κοττάνα, Ήσύχ. (Ἀθήν. IX 285, Λ)· πρβλ. τὸ λατίν. coctana καὶ cottana, Λύττος ἀντί Λύκτος, Λυττίσις, Λυττίων κ.λ. CIA. II 549 κ. ἄλλ. Ἐν τοῖς νομίσμασιν ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον Λυττίον ἢ Λυτίον· μόνον ἐπὶ δύο τῶν ἀρχαιοτάτων Λυκτίον ἢ Λυκ. πρβλ. Σβορώνου Ἐφημ. Ἀρχαιολ. 1896 σελ. 205 — 206. Ὁμοίως εἶνε καὶ ὁ τύπος τοῦ ἐπιθέτου λυττός· Στέρ. Βυζ. ἐν λ. Λύκτος· «τὸ γὰρ ἄνω καὶ ὑψηλὸν λύττον (1) φασίν», Ήσύχ.

(1) Ὁρθῶς ὁ Bau. Stud. II 288 διώρθωσε λυττόν, ἐνῶ τοῦναντίον ὁ M. Schmidt διώρθωσε τὸ παρ' Ήσυχιῶ λυττοὶ εἰς λύττοι. Τὸ ἐπιθετον εἶνε ῥηματικὸν ἐκ βίβης λυκ σημαίνον κυρίως τὸν (λάμποντα) περιφανῆ, καὶ

«λυττοὶ οἱ ὑψηλοὶ τόποι». Τὸ δὲ ἰέττας· πατέρας, Κρηῆτες· ἢ τοὺς ἀγρίους τράγους, Ήσύχ. διώρθωσεν ὁ Taylor εἰς τέττας· ἀλλ' ὁ Helbig (ἰδ. Bau. JvG. 39) παραβάλλων τὸ λατινικὸν ibex ἔγραψεν ἰέττας [πατέρας, (δὴ λ. τέττας), Κρηῆτες· ἢ] τοὺς ἀγρίους τράγους. Περὶ τῆς προθέσεως ἐκ θὰ γείνη λόγος μετ' ὀλίγον.

Ἐν μεταγενεστέρα ἐπιγραφῇ ἐξ Ἰπάνου (Mus. III, 4 στ. 3—4) ἀπαντῆ Δίκται, Δικταῖον ὡσαύτως καὶ Cauet 116, 12 Δικταῖον.

Περὶ τοῦ βαίτη = βαικ-τή ἴδε ἐν τοῖς περὶ τοῦ F.

12. γ') Κατ' ἀφομοίωσιν ἐκ τοῦ π τ, οἷον ἔγραττα, ἔγραττο Γορτ. Δωδ., Ληθ. Α, II, 6, Α, VII, 11, C, I, 9. πέντον Γορτ. Δωδ. ἀντί πένττον πένπτον, ἔττὰ Κνωσ. Δ' I, 9 ἀντί ἐπτά. Ἐν ταῖς ὄχι πολὺ συχνάκις ἀναγραφούσαις τὴν ἀφομοίωσιν τῶν συμφώνων ἐπιγραφαῖς τοῦ Ηυθίου ἀπαντῆ ἐν ταῖ πένπτα[ι] Ηυθ. II 55, ἐπτά Ηυθ. I, 52, I. Ἐν μεταγενεστέραις ἐπιγραφαῖς προέγγραπται Cauet 120, 40 Mus. I Ven, 29 ὡσαύτως ἐν Mus. III, 55, 10 κύριον ὄνομα Κορύπτα καὶ παρ' Ήσυχιῶ θάπτα· μυῖα καὶ θρύπτακον· κλάσμα ἄρτου.

13. Ἡ ἀστάθεια αὕτη περὶ τὴν ἀφομοίωσιν τῶν συμφώνων δὲν δύναται νὰ ἀποδοθῇ εἰς ἐπίδρασιν τῆς Κοινῆς, ἀφοῦ ἀπαντῆ ἐν κυρίοις ὀνόμασι καὶ ἐν λέξεσι γλωσσηματικαῖς· σφόδρα δ' ἀπίθανον νομίζομεν καὶ τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἐν πόλεσι τισι τῆς Κρήτης ἢ ἀφομοίωσις τῶν ἀφώνων δὲν ἦτο συνήθης, διότι ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ Cauet 117 συχνότατα γίνεται ἐναλλαγὴ τῶν τύπων Λύττιοι καὶ Λύκτιοι. Εἰς ἡμᾶς πιθανωτέρα φαίνεται ἡ ὑπόθεσις ὅτι τὸ διττὸν τ παριστῆ ὄχι τελείαν μετατροπὴν τοῦ φθόγγου κ εἰς τὸν φθόγγον τ, ἀλλὰ μᾶλλον κατ' ἀπιξίαν

ἐπομένους ὑψηλὸν τύπον. Ὁ Bau. παραβάλλει τὰ γερμανικὰ Leuchtenberg, Leuchtenburg.

Τὸν αὐτὸν τύπον ἔχουσι καὶ τὰ Λύκαστος, Φαισταός (ἐκ βίβης φαιδ, ὅθεν φαιδρός), Σπάρτη = σπαρτή.

του προηγούμενου φθόγγου ἕνεκα τῆς ταχέως ἐπερχομένης διακοπῆς τῆς ἐκπνοῆς πρὸς παραγωγὴν τοῦ ἐπομένου τ. Ἡ δὲ κατάπνιξις αὕτη δὲν ἐξηράνιζε τὴν διὰ ρθρωσιν (articulation) τοῦ καταπνιγομένου φθόγγου, ἀλλ' αὕτη διετηρεῖτο καὶ ἐδηλοῦτο ἐνίοτε ἐν τῇ γραφῇ διὰ τῆς ἀναγραφῆς τοῦ παριστῶντος τὸν φθόγγον ἐκείνον στοιχείου. Οὕτω πρέπει νὰ ἐξηγηταὶ καὶ ἡ ἀστάθεια τῆς χρήσεως ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῆς ἀφομοιώσεως τῶν ἄλλων ἀφώνων.

Οὕτω καὶ ἐν Θεσσαλικῇ ἐπιγραφῇ (Collitz 345, 73) ἀπαντᾷ Κλεοπτόλεμος παρὰ τὰ ἀττᾶν, ἀττᾶς στ. 46 καὶ 12 (= ἀπὸ τῶν, ἀπὸ τῆς), ἐττοῖ στ. 14 (= ἐπὶ τοῦ), Λεπτινάιος στ. 79 (ἐκ τοῦ Λεπτινῆς). πρβλ. καὶ οἱ πτολιάρχοι, ἀρχιπτολιάρχεντος (Collitz 1330=οἱ πτολιάρχοι, ἀρχπτ.).

Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ ἐν CIG 2554, 197 (=Mus. I Ven. 80) ἀπαντῶν τύπος πτολέμω εἶνε βεβαίως ἀμάρτημα τοῦ παλαιοῦ Βενετικοῦ ἀντιγράφου, διότι ὄχι μόνον ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ ἀπαντᾷ πολλάκις πολεμέων πολεμεόντας Mus. I Ven. 79. 7. 10), ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις Κρητικαῖς ἐπιγραφαῖς εἶνε εὐχρηστος πάντοτε ὁ διὰ τοῦ π τύπος, οἷον πολέμο Ὁαξ. 6, 2. Ὡσαύτως καὶ τοῦ ὀνόματος πόλις ἀπαντᾷ πλειστάκις μὲν ὁ διὰ π τύπος, οἷον Ληθ. Α, III, 17, Πυθ. I, 82, 8 κ. ἄλλ., μόνον δ' ἐν νομίσμασι τῆς Ἀπτέρας Πτολιόικος ἢ Πτολιόιτος.

14. δ') ἐκ τοῦ στ, περὶ οὗ ἴδε κατωτέρω ἐν τοῖς περὶ τοῦ σ.

15. Ὡς ὄχι πραγματικὴν ἀφομοίωσιν, ἀλλὰ κατάπνιξιν τοῦ προηγούμενου φθόγγου πρέπει νὰ θεωρήσωμεν καὶ τὸ ἐνίοτε ἀπαντῶν ππ ἀντὶ μ.π. οἷον ποππᾶν ἀντὶ πομπᾶν Mus. I Ven. 32. περιαμπέτις Αὐτόθι 63 ἀντὶ περιαμπέτις ἢ περιαμπέτιξ, ὡς ἐν Mus III, 3, 63 καὶ 67, ἴσως ἐκ τοῦ περιαναπίπτειν = κατέρχεσθαι ἀποκρήμνως γύρωθεν⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Mus. III 3, 67 καὶ πέρα[ν] ἐστὴν στεφάναν καὶ περιαμπέτις, ὡς ἀστεφάνα = καὶ πέραν μέχρι τοῦ κρηνοῦ καὶ γύρω ἀποτόμως κατὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κρηνοῦ. Τὴν λέξιν κακῶς ἐξήγησε νὰ

Ὁμοίως ἀφομοιώσεως προτὶν εἶνε καὶ τὸ τοπικὸν ὄνομα Λάππα ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ παρὰ Στεφάνω τῷ Βυζαντίῳ διασωθέντος ἀρχαιοτέρου τύπου Λάμπη. ⁽¹⁾ Ἐπὶ τῶν νομισμάτων ἀπαντᾷ μόνον Λαππαίων, ὡς καὶ ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς Λάππα, Λάππαθεν κ.τ.λ. Bull. IX ἀρ 8 κ. ἄλλ. πρβλ. Num. σελ. 209 ὑποσημ. 4. Ἡ δὲ ὑπὸ Meyer σελ. 267 καὶ Brugmann μνημονευμένη ὡς ἐπὶ νομισμάτων ἀπαντῶσα ἐπιγραφὴ Λαμπαίων εἶνε μόνον κακὴ ἀνάγνωσις τοῦ Pellerin· ἴδ. Eckhel D. N. II σελ. 315, Num. σελ. 214. μ.π. ἀπαντᾷ ἐν Ληθ. Α, II 17 ἀπαμπαιόμενο . . . , ὁ Comp. παράγει ἐκ τοῦ ἀπαναπαίω προσθέτων ὅτι esprima l' offesa che altri animali possono fare col calcio, ὁ δὲ Bau. (JvG. σελ. 167) ὄχι ὀλιγώτερον ἀπιθάνως ἐρμηνεύει beim Zurücktreiben.

16. Ἐκ τῶν τριῶν διπλῶν συμφώνων τὸ χελεόφωνον καὶ τὸ οὐρανισκόφωνον παρέστησαν οἱ Κρητες ἐν τῷ ἐπιχωρίῳ ἀλφάβητῳ διὰ δύο στοιχείων (πσ — κσ)· τὸ Ψ ἀνεῦρεν ὁ Σβορώνος καὶ ἐπὶ νομισμάτων ἐκ τοῦ τέλους τοῦ Ε'. αἰῶνος· ἴδ. Ἐφημ. Ἀρχαιολ. 1890 σελ. 170.

Ἡ χρῆσις αὐτῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν εἶνε διάφορος ἢ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἑλλησιν. Μόνον ἐν τῇ συζυγίᾳ τῶν ῥημάτων ἀπαντᾷ ξ ἀντὶ σ, περὶ οὗ θὰ διαλάβωμεν ἐν τῷ Τυπικῷ. Ἄπαξ εὔρηται ἐν ἐπιγραφῇ ἐκ Γόρτυνος (in pago Choustiliana) CIG. 2598 ξ μεταβεβλημένον εἰς σ ἐν μέσῳ λέξεως (Δεσιῶ ἀντὶ Δεξιῶ). Πρβλ. Meyer § 261.

17. Ἡ πρόθεσις ἐκ ἀπαντᾷ ἐν τῇ Γορτ. Δωδ. ὑπὸ τὸν τύπον ἐξ μὲν πρὸ φωνήεντος, ἐς δὲ πρὸ συμφώνου· ἴδ. Bau. JvG. σελ. 23. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν ἄλλαις ἀρχαῖαις ἐπιγραφαῖς, οἷον ἐστεισαίτο Πυθ. II 45/46, 1, 47/48, 1 κ. ἄλλ.,

παραγῆ ἐκ τοῦ περὶ — ἀμφὶ ὁ Koen εἰς Γρηγ. Κορωθ. σελ. 341, ἀνήρσε δὲ τὴν ἐτυμολογίαν ταύτην ὁ Bockh CIG II σελ. 405, εἰς ὃν ὁ Ahrens σελ. 82 κατὰ παραδρομὴν ἀπέδωκε τὰ ἐναντία.

Τὸ ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ στ. 62 ἀπαντῶν περιαμπᾶξ εἶνε ἐξ ἄλλης ῥίξεως (παγ — πήγνυμι· πρβλ. διαμπᾶξ).

⁽¹⁾ Στέφ. Βυζ. Λάμπη πόλις Κρήτης, ἣν Ξενίων ἐν Κρητικαῖς διὰ δύο ππ γράφει.

ἐς πολ[ᾶς] Πυθ. II 53, ἐκς ἔδνο[ν] Πυθ. II, 53, ἐκς ἡμίνας Αθθ. C, I, 14 κ. ἄλλ. Μόνον τοῦ ἀριθμητικοῦ F ἐξ διατηρεῖται τὸ ξ καὶ πρὸ συμφώνου. οἷον F ἐκς το . . Πυθ. I, (F ἐ) ὄς θηλει . . Πυθ. II Frammenti minori z, [F ἐ]κς πρῖμο Πυθ. II, 35· ἰδ. Bau. Cret. Satzsandhi III. Κακῶς ἀνέγνω ὁ Comp. ἐς ἀλός Πυθ. I 70 (ἴσως ἐς ἄ(λ)λος)· ἐπίσης δὲ κακῶς ὁ Brugmann σελ. 158 καὶ ὁ Meyer § 283 ἐξέλαβον τὸ ἐν τῇ Γορτ. Δωδ. συνεσάδδει ὡς ἐκ τοῦ ἄγω ἀντι τοῦ σάττω· ἴδε Lewy σελ. 32, Bücheler σελ. 16, Bau. JvG. σελ. 30. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐν ταῖς μεταγενεστέραις ἐπιγραφαῖς ἀπαντᾷ ἐξ Ἰεραπύτνας Mus III 36, 8, ἐξελέν Cauet 116, 9 κ. ἄλλ., ἐς δὲ Mus. III 52, 13, ἐσγόνος Cauet 132, 32, ἐς Καρύμας Mus. III, 3, 65 κ.τ.λ.

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον βεβαίως παρήχθησαν καὶ οἱ διίδυμοι τύποι (Satzdoppelheiten) περιαμπέτιξ καὶ περιαμπέτις, καίτοι ἐπισκοτισθείσης τῆς ἀρχικῆς διαφορᾶς ἀπαντῶσιν ἀμφοτέρω ἐπομένου φωνήεντος ἐν Mus. III 3, 63 καὶ 67.

Ἐν TeLebas 66, 19 ἡ πρόθεσις συνεχωνεύθη πρὸς τὸ ἀρκτικὸν σίγμα τῆς ἐπομένης λέξεως· ἐξυβρίστας = ἐκ Συβρίστας. Ὡσαύτως καὶ παρ' Ἡσυχίῳ ἀπεξέβαι· τὸ ἀποπατεῖν, Κρήτες, ὅπερ = ἀπ-εκ-σεῦαι, ἦτοι ἀποδιῶξαι, ἀποβαλεῖν. Κακῶς διώρθωσάν τινες ἀποπτοεῖν ἀντι ἀποπατεῖν.

Ἐν μεταγενεστέραις ἐπιγραφαῖς τὸ τελικὸν σύμφωνον αὐτῆς ἐδασύνθη πρὸ δασέος συμφώνου· οἷον ὑπέχθηται Cauet 119, 21, ὑπεχθεσίμων Αὐτόθι 25, ἐχφέρεσθαι Cauet 120, 9.

Ἄπαξ ἀπαντᾷ ἐγδυομένους Mus. III 73, C, 14· ἀλλὰ καὶ ἐσδυομέ[να]ν, Mus. III 53, 18· πρὸβλ. τὰ ὑπὸ Halbherr σημειωθέντα. ἴσως καὶ ἐν Mus. I Ven. 21 πρέπει νὰ γραφῇ ἐγδράμωντι· ἰδ. ἀνωτ. σελ. 23.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΑΣΕΩΝ

1. Τὰ δασέα διαστέλλονται ἀπὸ τῶν ἀντιστοιχῶν ψιλῶν μόνον ἐν ταῖς ἐν Ἰωνικῷ ἀλφabethῶ γεγραμμέναις ἐπιγραφαῖς· ἐν δὲ τῷ ἀρχαίῳ Κρητικῷ ἀλφabethῶ μόνον τὸ θ διαστέλλεται ἀπὸ τοῦ τ, ἐνθὲ τὸ χ καὶ τὸ φ παρίστανται διὰ τοῦ αὐτοῦ σημείου, ὡς καὶ τὰ ἀντιστοιχὰ ψιλὰ κ καὶ π· οἷον κόραϊ, ἀνκορῆν, ἐπικορῆν Γορτ. Δωδ., χώραν Mon. ant. C, 19, fr. 1, 3 κ. ἄλλ. πολλ. [ὑπ]ᾶρκον Γορτ. Δωδ. Τίμαρκος Ἐλεύθ. 8, Ἀρχεμάχῳ Mon. ant. B, 3, ἄρχεν αὐτόθ. 24, [Ο]νομάρχῳ Mus. III 142, Κλέαρχος Mus. III 132, 9, ἀρχίλαν· ἀρχιποίμενα Κρήτες. Ἡσυχ. (ἐκ διορθώσεως ἀντι ἀρχιλλάν), ἔκεν, ἐκόμενος Γορτ. Δωδ., ἐχομένων Mon. ant. B. 18, ἐχόντας C, 5, [F]ελκάν[οις] Πυθ. II 58, 1, Βελχανίσις Bull. XIII σελ. 61 στ. 2, Φελγάνος ἐν νομισματι τῆς Φαιστοῦ (Num. Pl. XXIII, 24), Γελγάνος· ὁ Ζεὺς παρὰ Κρησίην. Ἡσυχ., ὀπέλον Γορτ. Δωδ., ὀπήλομα Αθθ. A, VI, 15, ὀφήλει Mon. ant. B, 21, ὀφήλοντι αὐτόθ. 23., πέρει Γορτ. Δωδ. πέρηι Αθθ. A, V 6, φέρειν Mus. III, 73, B, 43, πυτεύσαι, πυταλιάν Αθθ. C, II, 2, φυτεύειν Mus. III 73, D 30, κρέματα Γορτ. Δωδ, χρήματα Mus. III 1, 15, Παιστίον — Φαιστίων· ἐπὶ νομισμάτων, Φαιστίων· Mus. III 178, 18, ἀμπι Αθθ. A, IV, 16, ἀμπεληλεύθεν Αθθ. B, II 4, ἀμφιμαχόμεθα Mus. III 73, D, 24 καὶ ἄλλα πλείστα.

2. Ὁ Bau. (JvG. 32) ἀμφιβάλλει ἂν τὸ ἐν τῇ Γορτ. Δωδ. ἀπαντῶν ἀνδοχὰ πρέπει νὰ μεταγραφῇ ἀνδοχά, ἀλλ' ὁ διὰ τοῦ χ τύπος ἐβεβαιώθη διὰ τοῦ ἀποδοχὰ Mus. III 52, 46. Ἀμφίβολον, ἂν ἀνήκει ἐνταῦθα τὸ αἰγιδοκος (Σχολ.

Ἰλιαδ. Β, 157 «ὄθεν καὶ αἰγιδόκον τόπον τινὰ ἐν Κρήτῃ καλεῖσθαι ἴστορεῖ Εὐφορίων»), ὅπερ πιθανώτατα εἶνε ἐκ θέματος δοκ. ἐξ οὗ τὸ δοκεύειν.

3. Ὡς δασὺ ὑπολαμβάνομεν τὸ κ τοῦ ἀκριῖ Δηθ. Β, II, 3 (= ἀκριῖ ἐκ τοῦ ἀκριος· πρβλ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1890 σελ. 186). Ἀμφίβολα δὲ εἶνε τὰ ἄ τεκνᾶτο Ὁαξ. 1/2, 3, τέκνα(ν) Ὁαξ. 3, 2, ἄτινα ἐκλαμβάνει ὁ Comp. ὡς ἐκ τοῦ τέχνη, καὶ τὸ ἐν Ἐλεύθ. 2, 4. . . πινομεν, ὅπερ ὄχι ὅλως ἀπιθάνως ὁ Comp. νομίζει ὅτι πρέπει νὰ συμπληρωθῇ «[μῆτε Ζῆνά σ]πιν ὕμεν» ἤτοι σφιν ὕειν.

4. Ἐν ταῖς ἀρχαῖκωτάταις ἐπιγραφαῖς πρὸ τοῦ ο τοῦ χ δηλοῦται διὰ τοῦ ρ· οἷον ροῖρος Πυθ. I 53/54, χοῖρον Mus. III 179, 5; Χυρίλω Mus. III 58, 6. Ἀμφίβολον τὸ ὑπὸ Comp. ἀναγνωσθὲν Πυθ. I, 62, 2 [λ]ῆ ροι = λάχοι.

5. Τὸ ἐν Ὁαξ. 10, 7 κρίας ὀρθῶς ἀνέγνω ὁ Bau. (Cret. Konsonantismus V) κρίως — κρέως κρέατος. Ὁ Comp. κακῶς = χρέως.

Ἀμφίβολον θεωροῦμεν τὸ ἀφφάνω Mus. I Ven. 31, ὅπερ ὁ Comp. ἐκλαμβάνει ὡς προελθὼν ἐκ τοῦ ἀμφάνω (πρβλ. πομπάν = πομπάν) σημαῖνον δὲ τὸν ἐν ταῖς συσσιτίοις διὰ τοὺς ξένους καὶ τοὺς ἄρχοντας ὀρισμένον ἐξέχοντα τόπον. Ἐὰ κατόπιν αὐτοῦ γράμματα εἶνε ἀβεβαιότατα, ὥστε ἡ ἀνάγνωσις δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀσφαλῆς, καίτοι ὁ Comp. γράφει la lezi-one è chiarissima, benchè l'A e il secondo Φ siano alquanto logori. Τολμηροτάτη δ' εἶνε ἡ ὑπ' αὐτοῦ προτεινομένη ἀνάγνωσις τῆς ἐπιγραφῆς Bergm. 58, ἐνθα κάλλιον ἀνέγνω ὁ πρῶτος ἐκδότης ἄμ φανῶ[ντι].

6. Ἀμφίβολος εἶνε ὡσαύτως καὶ ἡ μεταγραφή τῶν συναλοιφῶν· οἷον [ἄ]πῆ λεν Πύθ. II 47/48, ἀπέταρον Δηθ. 4, 6 Γορτ. Δωδ., κ ὄρκον Ἐλεύθ. 2, 2, κ' ὕ. . . Δύττ. 2, 12, ρ κ ὄχοι Πυθ. I 67 κ ὄτσι Δηθ. Α, VI, 8, κ ὄττον Δηθ. 3, II, 5 κ.τ.λ. Ἴδε τὰ περὶ τοῦ δασέος πνεύματος λεχθέντα. Τὸ ἐν Πυθ. I, 81, 7 ἐπαίρηι εἶνε πιθανώτατα ἐκ τοῦ αἶρειν· ὁ Comp. ἐπαίρηι.

Εἰς συναλοιφὴν ὀφείλεται καὶ τὸ θ τοῦ οὐθεῖς, μηθεῖς (οὔτε — εἰς, μῆτε — εἰς, ἄτινα συχνάκις ἀπαντῶσι καὶ ἐν μεταγενεστέραις Κρητικαῖς ἐπιγραφαῖς, οἷον TeLebas 71, 16, 17. 72, 23. 73, 16, παρὰ τὸ οὐθεῖς μηθεῖς (Πρβλ. Meyer § 212). Τροπὴν τοῦ δ εἰς θ δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν παρὰ τὴν γνώμην τοῦ Meisterhans (Grammatik d. att. Inschriften² σελ. 80) καὶ τοῦ Brugmann (σελ. 52), ἀφοῦ καὶ τὸ οὐθεῖς μηθεῖς ὑφίστατο πάντοτε, ἀπαξ δὲ καὶ ἐγένετο χρήσις ἀμφοτέρων τῶν τύπων ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ στίχῳ, Cauet 120, 30.

7. Ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἀναγραφῆς τῶν δασέων καθιστᾷ καταφανές ὅτι ἐν Κρήτῃ, τοῦλάχιστον μέχρι τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Ἰωνικοῦ ἀλφαβήτου ἐπεκράτει ἡ ἀρχαία προφορὰ τοῦ χ καὶ φ ὡς κη καὶ ph. Πρβλ. τὰς ἀρχαῖκὰς ἐπιγραφὰς τῆς Θήρας IGA, 443 Πηίλιαιος = Φίλαιος, 444 Θηαρ(ύ)μακη[α] = Θαρρυμάχα, 449 Θηαρ(ύ)μαφης = Θαρρυμάχος, 451 ἀρκληαγέτας = Ἀρχαγέτας. Περὶ δὲ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἐπεκράτησεν ἐν Κρήτῃ ἡ νεωτέρα προφορὰ τῶν δασέων, οὐδὲν ὑπάρχει ἀσφαλῆς τεκμήριον ἐν τοῖς μνημείοις τῆς Κρητικῆς διαλέκτου. Ἄλλ' ἐάν τις τὰς γραφὰς κρημιένοι Mus. I, Ven. 36 (παρὰ τὸ χρηῖαν στ. 17), καμάν· τὸν ἀγρόν, Κρητες. Ἠσύχ. (πιθανῶς ἀντὶ χαμάν· ἴδ. Hey σελ. 35 Bau. St. I, 42), Ἀντιπάτας Mus. III 55, 8 ἀντὶ Ἀντιφάτας (Mus. III 133, 1) Ἀτ(τ)ιχάν CIA II 547, 4 ἀντὶ Ἀττικῆν, ἀποφθεράξασθαι· τὸ τοῖς μυκτῆρσιν εἰς τὸ ἐξω ἤχον προέσθαι. Ἠσύχ. (ἐκ τοῦ πτάρνυσθαι) ἀσχέλιον· τραχύ, Κρητες, Ἠσύχ. (ἐκ τοῦ σκέλλω), ἐκλαμβάνη ὄχι ὡς φθολογολογικῆς, ἀλλ' ὡς ἀπλῶς ὀρθογραφικῆς διαφορᾶς, ὅπερ εὐλογώτατον, ὀφείλει νὰ παραδεχθῇ ὅτι ἡ προφορὰ αὕτη διεσώζετο μέχρι τῶν ἐσχάτων χρόνων.

Περὶ τῆς προφορᾶς ἀλλεπαλλήλων δασέων ἴδε Meyer § 209.

8. Τὸ θ ἐσημειώθη ὑπὸ τῶν Κρητῶν μόνον ἐκ τῶν δασέων πάντοτε δι' ἰδικιτέρου σημείου, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν Θηραίων. Διτηρήθη δὲ πάντοτε παρὰ τοῖς Κρησὶν καὶ ἀρχῇ καὶ ἐν μέσῳ λέξεως, καὶ μόνον καὶ μετ' ἄλλων συμφώνων ἀμετάβλητον· οἷον

θηλείαι Γορτ. Δωδ. Πυθ. II 62, 2 κ. άλλ. Θέμεν Πυθ. II 65, 16, I 82, 18 κ. άλλ. Θεμηλίω Mus. III 37, 3, άλλ. Θείαι Mon. ant. B, 15, λιθίναν Mon. ant. C, 19 κ. άλλ. πάθη Πυθ. II 62, 1, πειθόμενον Ληθ. 4, 5 ὀρθὸν Mon. ant. C, 5, ἐλοῦν Ὁαξ. 3, 6, ἐπελοοίεν Ὁαξ. 2, 4, κακνῶς Πυθ. I, 70, 2 καὶ ἄλλα πλείστα.

9. Μεταβολὴ τοῦ θ εἰς σ ὡς παρὰ τοῖς Λάκωσιν εὔρηται μόνον ἐν δύο παραδείγμασιν, ἐν τῇ γλώσῃ σείναι· θείναι. Κρήτες Ἡσύχ. καὶ ἐν τῇ ἐκ πλημμυροστάτου ἀντιγράφου ἐκδομένη ἐπιγραφῇ CIG. 2554 στ. 185 ΤΩΣΑΛΛΩΣΙΩΣ ἦτοι τῶς ἄλλως σιῶς, ὅπερ δυστυχῶς δὲν διεσώθη ἐν τῷ ἐν Βενετίᾳ πάλιν ἀνευρεθέντι λίθῳ (Mus. I Ven. 76). Ἐν τῷ διασωθέντι μέρει ἀπαντᾷ θίνων στ. 12, θίνας στ. 37, θίασον στ. 44 συνθιῶμεθα στ. 82. Διὰ τοῦτο συμμεριζόμεθα τὴν γνώμην τῶν φρονούντων ὅτι καὶ τῆς μνημονευθείσης ἐπιγραφῆς τὸ χωρίον δὲν εἶνε καλῶς παραδομένον καὶ ἡ γλῶσσα τοῦ Ἡσυχίου κακῶς ἀποδίδεται εἰς τοὺς Κρήτας Πρβλ. Meyer σελ. 215 Πολὺ ἀμφιβολώτερον παράδειγμα τοῦ σ ἀντὶ θ θεωροῦμεν τὸ ἐν Γορτ. Δωδ. XI, 20 ἔγραψε, ὅπερ ὁ Comp καὶ ὁ Meister (Bezz. Beitr. X.) ἐκλαμβάνουσιν ὡς ταῦτὸν τῷ ἐγράφη. Ὁ Lewy καὶ ὁ Bau. ἀναγινώσκουσιν ἔγραψε ὑπονοοῦντες ὡς ὑποκείμενον τὸ ὁ νομοθέτης, ὅπερ βεβαίως πολὺ πιθανώτερον.

10. Ἐναλλαγὴ θ πρὸς τ εὔρηται ἐν ἱκανοῖς παραδείγμασιν ἐκ τε τῶν ἀρχαϊκῶν ἐπιγραφῶν καὶ ἐκ τῶν νεωτέρων ὡς ἀντροπον, ἀντρόπινα Γορτ. Δωδ., τνατῶν Γορτ. Δωδ., τετνακὸς Ληθ. A, I, 10, τετνάκη Ληθ. A, II 7, θνατῶν Mus. III 52, 35, ἀνθρωπος Κνωσ. Δ' II. 2. ἀνθρώποις Mus. III. 183, 1 κ. άλλ., ἀμίστος Ὁαξ. 1-2, 7 μιστῶ αὐτόθ. 11, ἀμισθεὶ Ἐλεῦθ. 8, 5, Φεργακασταὶ Ὁαξ. 1-2, 6 (= ἐργάσασθαι) ἐλέστον Πυθ. II 39, 9 ἀμεΦυσάσθαι Πυθ. I 53, 1 ἀναιρέσο[αί] Πυθ. II 59, 3, τινέσθαι Πυθ. I 56. χρήσθων Cauet 119, 64, . . . σθω Ληθ. 6, Πύτιον CIA II 549, b 6 Mus. III 73, A, 24 Mus. I Ven. 75 Πυτίω Mon. ant. C, 20, Mus. III

7, 2, 178, 19, Πύτιον Cauet 116, 13, Mus. III, 1, 8, ἀγαθῶν ὀύχαι Mon. ant. B, 2 Bull. IX ἀρ. 8, 1, θυκαγαθῶν Πύθ. I, 83/84, 1 ἀγαθῶν ὀύχαι Mus. III 52, 1. 58, 1. 51, 1 κ. άλλ. ξύσθρας Mus. III 181, 2 ἀντὶ ξύσθρας, Τευφίλ[ω] Mus. III 37 10 = Θεοφίλου, Πορτεσίλα Αὐτόθ. 16, Πορθεσίλα Mus. III 59, 4.

Εὐστοχώτατα εἶκασεν ὁ Comp. ὅτι πρέπει νὰ συμπληρωθῇ ἐν Ληθ. 1-2, 1 [αἶ κά τι ἀνθρώπινο] ν ὀύκοι· άλλ' ἀτόπως ἀνέγνω Ὁαξ. 6, 3 ἀFτῆ μ[ατα], ὅπερ νομίζει ταῦτὸν τῷ ἀναθήματα. Ἐνταῦθα ἀνήκει πιθανῶς καὶ τὸ ἄργετος· ἡ ἄρκυθος, Κρήτες. Ἡσύχ. Ἀμφίβολον νομίζομεν τὸ τίριος· θέρους, Κρήτες, διότι ἀνεξήγητος μένει ἡ τροπὴ τοῦ ε τῆς ἀρκυθῆς συλλαβῆς εἰς ι.

11. Ἀντίκρουσις (Dissimilation) δασέων ἐπὶ δύο ἀλλεπαλλήλων συλλαβῶν ἀπαντᾷ ἐνίοτε· οἷον κίνχρητι Mus. III 183, 3 τιθέμεν Ἐλεῦθ. 2, 2, τίθεται Mus. III 181, 7, ἀντιθένος Mus. III 134, 5 (= ὁ ἀπελευθερῶν δούλον· πρβλ. IGA. 83. 86. 88· ἀνακριβῶς ἠρμῆνευσεν ὁ Halbherr)· ἄλλα πολὺ πλείονα εἶνε τὰ παραδείγματα, ἐν οἷς τὰ δασέα ἀναγράφονται ἀμετάβλητα· οἷον καταθιθέθθαι Γορτ. Δωδ. 0107, Ληθ. C, II, 12, θιθεμένοι Αὐτόθ. 13 μὴ· πιθεθέτω Κνωσ. Δ' 5.

12. Τὸ σθ ἐν μὲν ταῖς ἀρχαιοτάταις ἐπιγραφαῖς ἀναγράφεται ἀμετάβλητον, ἢ σπανίως ἀντ' αὐτοῦ στ (παραδείγματα ἴδε ἀνωτέρω), ἐν δὲ τῇ Γορτ. Δωδ. καὶ ταῖς νεωτέραις ἐπιγραφαῖς γράφεται θθ ἢ ἀπλοῦν θ· οἷον πρόθθα ἢ πρόθα Γορτ. Δωδ. (1) . . . δέθαι Πυθ. II 65, 18, ἀποδόθαι Ληθ. A, IV 12 νικῆθθα Ληθ. A, IV 16, ἀπήθθαι Ληθ. A, V 14 . . . ἐθθαι Κνωσ. Δ', 10, δικάδδέθθω Mus. III, 167, 13, ποεθθω Mus. III 180, 7, αἰτησάθθαι Cauet 132, 46 ἐπιτελεθέντων Mon. ant. C, 17 καὶ ἄλλα πλείστα. Ἐν Ληθ. 6 ἀπαντᾷ. . . σθω ἐν στ. 4, μολῆθαι δὲ ἐν στ. 6. Ἐν ταῖς μεταγενεστέραις ἐπιγραφαῖς κατισχύει μᾶλλον τὸ

(1) Πλείονα παραδείγματα παρὰ Bau. IVG σελ. 34.

σθ, ἴσως εἰσαχθὲν ἐκ τῆς Κοινῆς· οἷον προσθεῖναι CIG 2557, 25, ἔρρωσθε Αὐτόθ. 26, ἐξολλύσθαι Mus. III, 1, 47. 73 B, 39, ἐπαινῆσθαι *MuBull. C*, 15, μεμνᾶσθαι *Te Lebas* 76, 21 καὶ ἄλλα πλείστα.

Τὸ θθ τοῦτο θεωροῦμεν ἡμεῖς ὡς καὶ τὰ ἄλλα ἐξ ἀφομοιώσεως προσερχόμενα διττὰ ἄφωνα, ὅχι ὡς πραγματικὴν μεταβολὴν τοῦ πρώτου φθόγγου εἰς τὸν δεύτερον, ἀλλὰ μόνον ὡς ὀρθογραφικὴν παράστασιν τοῦ ἀποπνιγομένου ἀσθενεστεροῦ φθόγγου ὑπὸ τοῦ ἰσχυροτέρου.

Περὶ τοῦ θθ ἀντὶ σσ-ττ ὡς καὶ περὶ τῆς προφορᾶς αὐτοῦ ὅα ὁμιλήσωμεν ἐν τῷ ἐπομένῳ κεφαλαίῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ Ζ.

1. Τὸ διπλοῦν σύμφωνον ζ ἀπαντᾷ ἀναγεγραμμένον διὰ τοῦ συνήθους στοιχείου ἐκ ταῖς ἀρχαιοτάταις ἐπιγραφαῖς τοῦ Πυθίου ὅχι μόνον ἐν τῇ συνήθῃ χρήσει, ὡς Πύθ. I, 66 τῷ δὲ ζοῦ[ι], ἀλλὰ καὶ ὡς προῖον φθολογικῆς ἐξελίξεως ἐκ τοῦ τ j καὶ ἐκ τοῦ τσ (δσ), οἷον ὄζοι(ς) Πύθ. II, 60, 1 ὄζα(ς) Πύθ. II 28 φῶζοι Πύθ. I, 67, ἀνδαζάθαι Πύθ. I, 52, 2, ἐδίκαζε Πύθ. I 62 (= ἐδίκασε), [δικά]ζαι Πύθ. I, 60, 1. Ἴσως καὶ ἐν τῷ αζενε Πύθ. II 9 πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν ἐνσιγμόν τινα ἀόριστον. Ἐνσιγμός τις ἀόριστος κεῖται καὶ ἐν τῇ πλαγίως κεχαραγμένη ἐπιγραφῇ Πύθ. I, 82, ἀλλ' ἀνευ οὐδενὸς λόγου ἤνωσε τὸν δεύτερον στίχον μετὰ τοῦ πρώτου ὁ *Comp.* πλάσας τὸν ἀλλόκοτον τύπον ἀ[να]πλάζαι = ἀναγκάσαι. Ἴσως τὸ ὑπ' αὐτοῦ ὡς π ἀναγινωσκόμενον ἐφαρμόζον γράμμα εἶνε F, ὡς δεύτερον στοιχεῖον τῆς διφθόγγου αυ ἢ ευ. Τὸ δὲ οζσοπερ Πύθ. I 53/54, ἰὸρθῶς ἀνέγνω ὁ *Bau.* (*Cret. Konsonantismus II*) ὡς ὄζο ὄπερ (*quoti cuiusque*· πρβλ. ὅσος τις).

2. Ἡ αὐτὴ χρῆσις ἀπαντᾷ καὶ ἐν ταῖς ἀρχαίαις ἐπιγραφαῖς τῆς Ὀαξου, οἷον ζαμιῶμεν Ὀαξ. 1-2 4 (ἡ κάτω γραμμὴ τοῦ ζ λείπει ἔνεκα βλάβης τοῦ λίθου), *Fεργαζε* . . . Ὀαξ. 4, 4 καὶ ἐν Λύττ, 1, 1 ὄζοι Ἀβέβαιον εἶνε τὸ ὑπὸ *Comp.* ἐν Πύθ. I, 81, 2 ἀναγνωσθὲν μέ(ζατ)ος, ἀπιθανώτατα δὲ τὰ Ἐλευθ. 1 α, ἠλιζίαι (forse per) ἢ ἀλικίαι? (ἀλλὰ πρβλ. βαλικιώτης· συνέφηθος· Κρηῆτες· Ἡσύχ.), *Φοιζήα* Πύθ. I 35/36 (*non c' è da spiegare altrimenti il vocabolo se non ponendo che valga Φοιζήα, serva*) *Φοικηαζε* . . . Πύθ. I 51 (*qui certamente il ζ tiene il posto di un κ e va inteso Φοικηάζει[v] = οικειάζειν· cfr. οικίζω, οικειόω, οικηίω*).

3. Ἐν τῇ Γορτ. Δωδ. καὶ ταῖς μετ' αὐτὴν ἐπιγραφαῖς τὸ ζ ἔχει ἤδη πανταχοῦ ἀφανισθῆ. Ἀντικατεστάθη δὲ ἐν τῇ συνήθει καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἑλλησι χρῆσις δι' ἀπλοῦ μὲν δ ἐν ἀρχῇ λείξεως, διὰ δδ ἢ καὶ δι' ἀπλοῦ δ δὲ ἐν μέσῳ, οἷον δούς = ζώος, δόει δικάδδεν, καταδικαδδέτο Γορτ. Δωδ. δαμιόντο[v] Ληθ. 4, 3. δαμ[ίας] Αὐτόθι 4, πσαπίδονσ[ι] Πύθ. I 82, 2, καταΦοικιδέθαι Πύθ. I, 82, 2 δικαδδέθω *Mus.* III 167, 13, δικαδδόντων αὐτόθ. 17, ἀγκωλιάδδειν· ἄλλεσθαι, Κρηῆτες *Bekker Anecd.* 327, 5 (πρβλ. ἀγκωλιάζειν· ἀλλόμενος τῷ ἐτέρῳ ποδί, Ἡσύχ.). Τοιοῦτον καὶ τὸ ἀδαμία· τὸ ἀδικάστως φονεύειν, Κρηῆτες, Ἡσύχ. (= ἀζαμία· πρβλ. *TeCauer* 125, 34 ἀζαμίοι ὄντες καὶ ἀνοποδικοί).

Ὅσακις δὲ τὸ ζ τῶν ἀρχαιοτάτων ἐπιγραφῶν εἶνε προῖον φθολογικῆς ἐξελίξεως ἐκ τοῦ τ j ἢ τσ, ἀντικατεστάθη διὰ ττ, διὰ δδ (δ) δὲ ὄσακις προήρχετο ἐκ κ ἢ γ, μετὰ j, οἷον ὄτται, ἰάτται, ἀποδαττάθαι κλ. (ἴδ. ἀνωτ. σ. 50), πραδδέθαι συνεσάδδει Γορτ. Δωδ. διαφυλάδεν *TeCauer* 122, 11. Ἐξαιρέσειν ἀποτελεῖ τὸ συγκριτικὸν πρεῖγονα (Γορτ. Δωδ. ἀντὶ πραισ—γιόνα) ἔνεκα ἐπηρείας τοῦ προηγουμένου σ. Ἴδε *Bau.* *IvG.* σελ. 30.

4. Ἐν ταῖς μεταγενεστέρας ἐπιγραφαῖς μετατρέπεται εἰς

00 ἔχει μόνον τὸ ἀντικαταστῆσαν· τὸ ζ τῶν ἀρχαιοτάτων ἐπιγραφῶν γτ, οἷον πορτιᾶθθαν Mon. ant. B, 19, ὀθθᾶκιν Mus. III 112, 7, θάλαθθαν Bull. IX ἀρ. 8, στ. 10, 15, 18, θαλάθθας Bergm. 17 [θᾶ]λαθθαν Αὐτόθ. 36, πρὸς ὁ ἴσως συνεξέδραμε καὶ τὸ γλῶσσα (=γλωχ—jα), ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ εὐγλώθιοι: Mus. III 183, 7, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐνίοτε ἐκ στ παραγόμενον, οἷον ιθθᾶντι, ιθθᾶντες Bergm. 54. Πιθανῶς ἐκ τj (ττ) προῆλθε καὶ τὸ ἀγνώστου ἡμῖν σημασίας ἐπίθετον κριθθός (Mon. ant. C 10 ἐξ: κῆς τὸν ῥόον τὸν ἀπ' Ὀριγρᾶν καταρέοντα] κᾶν ῥόον κῆπὶ τὸν κριθθὸν κοῖλον ἐς τὰν δεξ[ιάν], αἰ ὕδωρ ῥεῖ), οὗτινος φανερὰ εἶνε ἡ ταυτότης πρὸς τὸ Κρίσα, Κρισαῖος κόλπος (ἄλλως Κρίσσα· πρβλ. ἕσσοσ, ἕσος). Ὁ Halbherr (Mon. ant. σελ. 54) ταυτίζει πρὸς τὸ κρισσόν, κισσός, κισσώδης. Ἴσως ἐντεῦθεν καὶ τὸ κύριον ὄνομα Κρίσων ἢ Κρίσων (Πλάτ. Πρωτ. 335, E, Νόμ. VIII, 840, A).

5. Εἰς διπλοῦν τ πρέπει νὰ ἀνάγωμεν καὶ τὸ θθ τοῦ Ἄρκαθθιν Mus. III, 132, 12 (=Ἄρκαδ-σι, Ἄρκασι· ἰδ. Blass. Neue Jahrb. für Phil. 1891 σελ. 4) καὶ Fέτεεθθι Mon. ant. B. 22 (=Fέτεε-σι, ἔτεσι), καίτοι οἱ ἀντίστοιχοι τύποι οὐδαμοῦ ἀπαντῶσιν ἐν ταῖς κατὰ τὴν Πορτ. Δωδ. Κρητικαῖς ἐπιγραφαῖς.

6. Τοῦναντίον δὲ τὸ ἀντικαταστῆσαν τὸ ἐν ἀρχῇ γραφόμενον ζ δδ (δ) ἐν ἄλλαις μὲν τῶν μεταγενεστέρων ἐπιγραφῶν διατηρεῖται, ὡς διαφυλάδεν TeCauer 122. 11, ἀδαμία· τὸ ἀδικάστως φονεύειν, Κρητες, Ἡσύχ. = ἄζαμία· ἐν ἄλλαις δὲ ἀντικατεστάθη ὑπὸ ττ (τ), οἷον ταμίας TeLebas 68 a 11 (κακῶς ὁ Waddington μετέγραψε ζαμίας), τωμός· ζωμός, Κρητες Ἡσύχ., ἐσπρεμίττεν Bull. IX ἀρ. 8 bis, 1 (=ἐκπρεμνίζειν), ἀπολογιττέθω Mus. III 181, 7, φροντιττόντας Bull. XIII σελ. 61 στ. 19, πραττόντων Mus. III 167, 9 (ἀλλὰ καὶ δικαδδέθθω στ. 13, δικαδδόντων στ. 17), πράτει Mus. III 183, 6, διαφυλάττεν CIG 2557, 7, διαφυλάττει Αὐτόθ. 12. Τοιοῦτον εἶνε καὶ

τὸ ἀγκυρίττει μεταμέλλεται, Κρητες Ἡσύχ. (πρβλ. κυρίζεσθε· τρίβεσθε. Ἡσύχ. Ἐτυμολ. M. σελ. 433, 24. 548, 2), ὅπερ πιθανῶς σύγκειται ἐκ τοῦ ἀνά-κυρίσω=κερατιζώ· πρβλ. τὸ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ Ἰσύλλου (Collitz 3342, στ. 6) πάλιν ἐπαγκρούων=ἀλλάσων ἦθος. Ἄλλως ὁ Hey σελ. 38. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἀναχθῇ καὶ τὸ Ττῆνα Bergm. στ. 60, 61, 77, Τῆνα CIA II 549, B, 5, Τηνὶ Mus. III 195, 12, Τᾶνα Cauer 116, 11, Τάν ἐπὶ νομισμάτων τοῦ Πολυρρηνίου καὶ τῆς Ἱεραπύτνης, (πιθανῶς καὶ ἐν Mus. I Ven. 48 Τηνός καίτοι ἡ παλαιὰ ἐκδοσις ἔχει Ζηνός· ἴδε τὴν φωτοτυπίαν)· τοῦναντίον Δῆνα Mus. III 73 A, 17, 18 Δανιθάλης Mus. III, 60, 4. Τὸ ἐπὶ νομίσματος τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων (Num. Pl. XXXIII 10) Ζεὺς Cauer 117, 13 Ζῆνα καὶ τὸ ἐν CIG 2567, 3 καὶ ἐν νομίσμασι τῆς Ἱεραπύτνης Ζηνοφίλω δὲν εἶνε Κρητικά.

7. Οἱ κοινοὶ τύποι ἀπαντῶσι συχνότατα ἐν ταῖς μεταγενεστέραις ἐπιγραφαῖς, οἷον [νομι]ζόμενον Mus. I Ven 45 ὀσπαζόμεθα TeLebas 71, 23, 73. 12 κ. ἀλλ. οἰκίζομένης CIG 2563, 2, νομιζσντι CIA II 547, 2, δανειζοντας, δανειζόμενος Cauer 119, 15, διαφυλάσσοντες TeLebas 73, 12, πράσσοντας CIA II 547, 9, θάλασσαν CIA, II 549, a 5, Cauer 119, 54 κ. ἀλλ. συναλλάσσοντας Cauer 119, 16, [χρ]η[ι]ζηι Mus. III 1, 20, ἀζώστοις Mus. III 73, D, 13.

8. Ἡ ἐξήγησις τῶν παραλλαγῶν τούτων παρέσχε μέχρι τοῦδε μεγίστην δυσκολίαν εἰς τοὺς γλωσσολόγους (ἰδ. πρὸ πάντων Meyer σελ. 256 καὶ § 283 Brugmann § 52 Bau. JvG. σελ. 33—37 Blass Neue Jahrb für Phil. 1891, σελ. 1-6). Ἡμεῖς παραλείποντες ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ ζήτημα περὶ τῶν ὁμοίων φθογγολογικῶν παραλλαγῶν ἐν ἄλλαις διαλέκτοις νομίζομεν ὅτι ἐν τῇ Κρητικῇ διαλέκτῳ πάντα ταῦτα ἐξηγοῦνται ἐκ τῆς χαλαρότητος τῆς διαρθώσεως τοῦ σ, ἐνεκα τῆς ὁποίας τοῦτο μεταβάλλεται ὑπὲρ πᾶν ἄλλο σύμφωνον διὰ τῆς ἐπηρεείας ἄλλων φθόγων. Τὸ πρῶτον στάδιον τῆς φθογγολογικῆς ἐξελίξεως ἐκ τοῦ τj-

το πιστεύομεν ὅτι εἶνε σσ' ἐπομένως τὰ ἐν Ἰτάνῳ καὶ Δρήρῳ (Mus. III 1 καὶ 73) ἀπαντῶντα ὅσσοι καὶ δασσάσθωσαν ἀντιπροσωπεύουσι τοὺς ἀρχαιοτάτους τύπους, καίπερ ἐν μεταγενεστέραις ἐπιγραφαῖς ἀπαντῶντα. Ὁ διπλασιασμὸς ἀσθενοῦς διαχασματικοῦ (Spirant) φθόγγου ἐπήνεγκεν ἐν τῷ τέλει σύμμυσιν (Verschluss) ἀπολήξασαν εἰς τὴν πλήρη κατάπνιξιν αὐτοῦ· ἐντεῦθεν τὸ ττ. Τὴν αὐτὴν ἐξέλιξιν ὑπέστη καὶ τὸ δσ, ὡς ἐπιτρέπεται νὰ συμπεράνωμεν ἐκ τοῦ Ἀρκάθθιν, ὅπερ προϋποθέτει τύπον Ἀρκάττιν, καὶ ἐκ τῶν διὰ ζ (=ττ) γραφομένων ἐνσίγμων ἀορίστων. Ἐκ τοῦ κ], dj παρήχθη ζ, ὅπερ μετ' ὀλίγον ἀντικατεστάθη διὰ δδ (δ) ἀφομοιωθέντος τοῦ πρώτου συστατικοῦ αὐτοῦ σ πρὸς τὸ δεύτερον δ, ὡς καὶ ἐν τῷ τᾶδ δίκας, ἐδδिकाστέριον κ. λ. Γορτ. Δωδ. ἐδδिकाκάτο Ληθ. 1/2, 5, ἐδύσει Ληθ. C, 1, 13 (=ἐς-δύσει· πρβλ. ἡ ἐσδυσ... Πυθ. I, 69). Πρβλ. Brugmann § 52. Τοιοῦτον καὶ τὸ ἀδεμάν· ὅταν, Κρητες, Ἡσύχ. (=ἄς δὲ μάν). Ἡ ἀφομοίωσις αὕτη ἦτο ἤδη συντελεσμένη κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Πυθίου, καίτοι ἐγράφετο ἀκόμη ζ, διότι ἐγένετο χρῆσις αὐτοῦ καταχρηστικῶς καὶ πρὸς δῆλωσιν τοῦ ὅχι πολὺ διαφέροντος τοῦ δδ (=dd) ττ, οἷον ὅζοι ἀντί ὅττοι. Ἐν ταῖς μεταγενεστέραις ἐπιγραφαῖς βλέπομεν συνυπάρχοντα δδ καὶ ττ, ὅπερ εἶνε τεκμήριον ὅτι τὸ μὲν ἀρχῆθεν ἀπλοῦν δ εἶχε προσλάβει τὴν διαχασματικὴν προφορὰν (Spirant); ἦν καὶ σήμερον ἔχει, ἐνῶ τὸ ἐκ ζ προελθὸν δδ (δ) ἦτο ἀκόμη συμμεμυκῶς φθόγγος (Verschlusslaut); διὸ καὶ πρὸς παράστασιν αὐτοῦ ἐθεωρεῖτο ἐνίοτε προσφύεστερον τὸ ττ (τ) παρὰ τὴν παραδεδομένην ὀρθογραφίαν.

9. Διαχασματικὴν προφορὰν τοῦ δ κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους πιστεύομεν ὅτι ἀποδεικνύει καὶ τὸ πῆριξ· πέρδιξ, Κρητες, Ἡσύχ. (πρβλ. πῆραξον· ἀφ' ὀδευσον ἐκ ρίζης περδ.)· διότι ἂν τὸ δ ἦτο συμμεμυκῶς φθόγγος, θά ἦτο φυσιολογικῶς ἀδύνατος ἡ συγχώνευσις αὐτοῦ πρὸς τὸ προηγούμενον ρ καὶ μάλιστα ἀφοῦ ἐν τῇ Γορτ. Δωδ. ἀφομοιοῦται τούναντιον τὸ ρ πρὸς τὸ δ, ὡς ἐν ταῖς πατέδ (δ)όει, ἀνέδ δῶι, ὑπέδ (δ)έ τᾶς (Meyer

§ 272). Τούναντιον δὲ τὸ διαχασματικῶς προφερόμενον δ ἠδύνατο νὰ ἀπολεπτυνθῇ καὶ ἀφανισθῇ, ἀφοῦ μάλιστα καὶ αὐτὸ καὶ τὸ ρ διαρθρῶνται διὰ τοῦ ἄκρου τῆς γλώσσης. Ὅμοιον εἶνε καὶ τὸ ἐν ἐπιγραφαῖς τῆς Κνίδου (Collitz 3536. 3542, 11) πᾶ Δάματρα, πᾶ Δάματρι· ἴσως καὶ τὸ ἄχρηον· ἀκρίδα, Κρητες, Ἡσύχ., διορθωτέον εἰς ἀχράδα (ἄχερδον).

10. Τὸ δὲ παλαιὸν ττ μετεβλήθη εἰς θθ μετ' ἐπιτριβοῦς προφορᾶς (affricata) πιθανῶς· διότι μετὰ τὰς τοσαύτας ἤδη γνωστὰς καὶ ἄλλως ἀνεξηγήτους ἐναλλαγὰς τοῦ τ καὶ θ (ιδ. ἀνωτέρω κεφ. Δ'. 10) ἤκιστα πιθανὴ εἶνε ἡ διαχασματικὴ προφορὰ, ἣν ἔχει παρ' ἡμῖν. Ἴδε πρὸ πάντων Blass. Neue Jahrb. für Phil. 1891 σελ. 5—6. Ἴσως τὴν αὐτὴν ἐπιτριβῆ προφορὰν εἶχε καὶ τὸ ἐκ σθ προελθὸν θθ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ Σ.

1. Τὸ σ εἶχεν ἐν τῇ Κρητικῇ διαλέκτῳ, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, ἀσθενεστάτην διάρθρωσιν, ἐνεκα τῆς ὁποίας συχναὶς ἀφομοιοῦται ἢ μᾶλλον καταπνίγεται ὑπὸ τῶν ἐπιφερομένων ἰσχυροτέρων φθόγγων ὅχι μόνον τῶν συμμεμυκῶτων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἡμιφώνων.

2. Ἐκ τῶν ἀφώνων ἀφομοιοῦσιν ἑαυτοῖς τὸ προηγούμενον σ, α'. τὸ θ καὶ τὸ δ, ὡς εἶδομεν ἐν τῷ προηγούμενῳ κεφαλαίῳ. Ἡ τοιαύτη ἀφομοίωσις ἐν μὲν ταῖς ἀρχαιοτάταις ἐπιγραφαῖς δὲν ἀναγράφεται πάντοτε, οἷον τινέσθαι Πυθ. I, 56, 1, ἀνδαζάθαι Πυθ. I 52, 2, ζοῦ[ι] Πυθ. I 66, (ζ=σδ), (τ)ᾶς δ' Ὁαξ. 5, 2, ἐν δὲ ταῖς κατὰ τὴν Γορτ. Δωδ. γεγραμμέναις ἢ ἀφομοίωσις ἀπαντᾷ πάντοτε μὲν ἐντὸς τῆς αὐτῆς λέξεως, συχναὶς δέ, ἀλλ' ὅχι πάντοτε καὶ ἐν τῇ συμφραστικῇ συμφθορᾷ (Satzsandhi): ἀπαρίθμησιν παραδειγμάτων ἴδε παρὰ Bau. IvG. σελ. 18, οἷς προσθετέον [πλί]σδ δὲ Ληθ. Λ,

VI 1 τὰς δίκας Ληθ. Β, II 4 — 5. Ἐν ταῖς μεταγενεστέραις ἐπιγραφαῖς ὑπερισχυούσης τῆς δυνάμεως τῆς ἐτυμολογίας οὐδεμίαν ὑφίσταται τὸ σ ἀφομοίωσιν ἔνεκα συμφραστικῆς συμφορᾶς, οἷον τὰς δίκας Cauet 119, 49. 51, ἐς Δο[ρθά]ννας Mus. III, 3, 64 καὶ 67, μὴνὸς Θιοδαίσιω Cauet 120, 7 κ. ἄλλ. πλ.

3. β'.) Τὸ γ. ἐν τῷ πρῆγωνα πρῆγιστος Γορτ. Δωδ. CIG. 2562, 23, πρηγῆια Cauet 119, 29, πρηγῆιας Mus. I Ven. 22, πρηγῆιας TeCauer 128, 4 καὶ 17, 129, 4 TeLebas 76, 5 κ. ἄλλ. Τὸ σ διστηρήθη ἐν τῷ πρηγευτάνος CIA, II 547, 12, [πρ]εσγευόντας CIA, II 547, 15. Ἐκ τῆς Κοινῆς εἰσῆχθη τὸ πρησθειάν CIG, 2557, 5 πρησθειά Αὐτόθ. 2, πρησθειά TeLebas 72, 20 κ. ἄλλ.

4 γ'.) Πρὸ τοῦ τ διατηρεῖται τὸ σ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οἷον δικαστάς, πάστας, ἐστείσαιτο κ.τ.λ. ἐνίοτε δὲ ἀναγράφεται καὶ διπλοῦν, ὡς καὶ ἐν ἄλλαις διαλέκτοις, ἐν τε ἀρχαῖκαῖς ἐπιγραφαῖς καὶ ἐν μεταγενεστέραις, οἷον δικαστὰν Ληθ. Α, V 8, δικαστᾶι Ληθ. Β, II 12, πάσται Ληθ. Α, I 16, ἱς τε τὰν Ὁαξ. 1—2, 12, ἐσ[σ]τω Bull. IX 8 bis, 3, Ἀριστάνδρω Cauet 120, 47. Τούναντιον ἐκ δύο σ προηγουμένων τοῦ τ γράφεται ἐνίοτε μόνον τὸ ἐν, οἷον Αἰθ[α]λεῦσταρτὸς ἀντὶ Αἰθαλεὺς σαρτὸς, ταῖστέγαις ἀντὶ ταῖς στέγαις Γορτ. Δωδ. ἐστάλ[αν] ἀντὶ ἐς στάλαν Mon. ant. C, 19· τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ πρὸ τοῦ χ, οἷον τὰ σχίνους ἀντὶ τὰς σχίνους Bull. IX 8, bis, 1.

Ἐν τούτοις ὑπάρχουσι παραδείγματα, ἐν οἷς στ μετεβλήθη εἰς ττ ἢ τὸ ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις ἀντικαταστήσαν αὐτὸ θθ· τοιαῦτα εἶνε τὸ ἐν Γορτ. Δωδ. ἀπαντῶν μέττες = μέστα (Cauer 120, 39, μέστα ἐπὶ Bull. III σελ. 436, στ. 4) — ἐς, περὶ οὗ ἴδ. Bau. IvG. σελ. 44—45, ἰθθ ἀντὶ ἰθθ ἀντες Bergm. 54. «διττάμενον· ἀρνούμενον, Κρηῆτες» Ἡσύχ. = διστάμενον. Ἐνταῦθα νομίζομεν ὅτι ἀνήκει καὶ τὸ ὄνομα Συβρίτα (Συβριτίων ἐπὶ νομισμά-

των)· πρὸς. TeLebas 66, 19 ἐξυβρίστας = ἐκ Συβρίστας. Τὸ δὲ παρὰ Στεφάνω τῷ Βυζαντίω ἀπαντῶν Σίβυρτος προῆλθεν ἐκ μεταθέσεως, ὡς τὸ Ἀφορδίτα Mus. III 73 A, 27 Meyer σελ. 183 Anm. 1. Ὁ Bau. IvG σελ. 45 ἀνάγει ἐνταῦθα καὶ τὸ ἵττον· ἐν, Κρηῆτες, Ἡσύχ.

5. Πρὸ τῶν ὑγρῶν λ καὶ ρ καὶ τῶν ἑρρίνων μ καὶ ν ὑπέστη τὸ σ τὰς καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις διαλέκτοις ἀπαντῶσας ἀφομοιώσεις (περὶ ὧν ἴδε Brugmann σελ. 62 — 64 Meyer § 267.)· οἷον ἔμεν, ὅτιμι Γορτ. Δωδ. Πυθ. I, 82, 2 κ. ἄλλ., κατὰ ρ(ρ)έοντα Mon. ant. C, 10, χιλίας Mus. III, 34 a 7 κ.τ.λ. Ἐκτὸς τούτων ἐν τῇ Γορτ. Δωδ. καὶ ἄλλαις ἀρχαῖκαῖς ἐπιγραφαῖς ὡς καὶ ἐν τοῖς συνθέτοις τῶν μεταγενεστέρων ἀπαντᾷ τὸ σ ἀφωμοιωμένον καὶ πρὸς τὸ λ ἐπομένης λέξεως, οἷον τιλ λέι, τοῖλ λειόνσι Γορτ. Δωδ. τοῖλ Λατοσίσις Fabr. 4, (τ)οῖλ λε[ίονσι] Ληθ. 19, 1, ἀμφιλλεγομένων Cauet 120, 10 (= ἀμφίς—λεγομένων, ἀμφισθητουμένων· κακῶς ὁ Meyer § 289), ἔλλυσιν· τῆν ἔκλυσιν, Κρηῆτες, Ἡσύχ. (= ἔς—λυσιν).

6. Ῥωτακισμὸς ἀπαντᾷ ἐν ταῖς μεταγενεστέραις ἐπιγραφαῖς μόνον ἐν τῷ ὀνόματι κόσμος μετὰ τῶν ἐξ αὐτοῦ παραγῶγων, οἷον κόσμος Mon. ant. B, 27, Mus. III 132, 8, κορμιόντων Bergm. 4, Bull. IX 8, 1 Mon. ant. B, 2, C 23, Mus. III 132, 2 κ. ἄλλ., καὶ ἐν τῇ γλώσση τοῦ Ἡουχίου τέροσοῦ, Κρηῆτες. Ὁρθῶς ὁ Comp. δὲν ἀπεδέχθη Ῥωτακισμὸν ἐν Πυθ. I 75, 1. Ἄλλως τὸ σ διατηρεῖται πανταχοῦ καὶ ἐν αὐτῇ ἔτι τῇ λέξει κόσμος πλειστάκις, οἷον κόσμος, κοσμῖον Γορτ. Δωδ. κοσμῖοντος Ληθ. Α, IV 10, κοσμῆι Αὐτόθ. 13, Ῥοσμῖο. . Λυττ. 3, 3, κόσμος CIA, II 549, a, 9, Mus. I Ven. 21, CIG 2557 1 κ. ἄλλ. πολλ. Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ Mus. III 135 ἀπαντῶσιν ἀμφοτέροι οἱ τύποι, κόσμοι στ. 1, κόσμων στ. 5. Ἀπαξ εὔρηται καὶ μμ ἀντὶ σμ, ἐν τῇ λέξει ψάφιμμα, Mus. III 181, 8, ἐνῶ ἄλλως συχνότατα ψάφισμα, ὡς CIA, II 548, 1 κ. ἄλλ. πολλ.

7. Ἀπλοῦν σ εἶχε τὸ ὄνομα Κνωσός, ὡς καὶ παρὰ

γραμματικῶν εἶνε μεμαρτυρημένον, καὶ ἐν ταῖς Κρητικαῖς ἐπιγραφαῖς πάντοτε ἀπαντᾷ. Ἴδε Riemann Notes sur l' orthographe attique, ἐν Bull. III σελ. 492 — 507. Μόνον ἐν ἀναξιόπιστῳ ἀντιγράφῳ τοῦ περὶ τοῦ ἀσύλου τῆς Τέω ψηφίσματος τῶν Κνωσίων CIG 3053 ἀπαντᾷ ἡ κακὴ ἐπιγραφή Γνωσσίων, ἐνῶ ἀξιόπιστότερον παραδεδομένη εἶνε ἡ γραφή Κνωσίων ἣτις κεῖται καὶ ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Lebas. Κνωσσίω (ι) ἀπαντᾷ μόνον ἐν ἐπιγραφῇ ἐκ Κερκύρας CIG 1840 (=Collitz 3198) στ. 4. Ὅμοιον εἶνε καὶ τὸ Παμφυρίασος Mus. I Ven. 66. οὗτινος αἱ δύο τελευταῖαι συλλαβαὶ ἀναγινώσκονται σαφῶς ἐν τῷ ἐπανευρεθέντι λίθῳ· ὡσαύτως καὶ τὸ Τυλισός, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐπὶ νομισμάτων ἐπιγραφῶν Τυλισίον, Τυλισίος. Ἐπὶ δὲ τὸν νομισμάτων τῆς Λισσῶ κεῖται ὅτε μὲν Λυσίων, ὅτε δὲ Λισσιτᾶν.

8. Τροπὴν τοῦ ἀρκτικοῦ σ εἰς ζ ἐδέχθη ὁ Böckh ἐν CIG 2566, 1 ἐν τῷ κυρίῳ ὀνόματι Ζαύλω = Σαύλω. Ἄλλ' ἡ ἐπιγραφή ἐξεδόθη ἐκ χειρογράφου (ex codice ms. ed. Donius) ὅχι πολὺ ἀξιόπιστου βεβαίως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ F

Τὸ F ἐσημείωσαν οἱ Κρήτες ἐν τε τοῖς ἀρχαιοτέροις χρόνοις καὶ τοῖς μεταγενεστέροις δι' ἰδιαίτερου σημείου, οὗ τὰς διαφορὰς παραλλαγὰς ἀπηριθμησεν, ἀλλ' ὅχι μετὰ πολλῆς εὐστοχίας ἀπεπειράθη νὰ ἐξηγήσῃ ὁ Comp. Mus. II σελ. 236 ἐξ. πρὸς καὶ σελ. 133, Svoronos Zeitschrift für Numism. XIV σελ. 88, Halbherr Nuove monete di Axos ἐν Mitth. XI σελ. 84. Ἐν τῇ ἐκ τῆς Δ'. ἑκατονταετηρίδος ἐπιγραφῇ τῆς Κνωσοῦ ἄλλοτε μὲν οὐδαμῶς ἀναγράφεται, (ἑκατὶ I στ. 7), ἄλλοτε δὲ σημειοῦται διὰ τοῦ υ (ὑέργων II στ. 5 καὶ 8), ἐξ οὗ δικαίως συνεπέρανεν ὁ Blass (Aussprach. d. Griech. ³ σελ.

74 ἐξ.) περὶ τῆς ὀρθότητος τῆς πολὺ πρότερον ὑπὸ ἄλλων ἐξενηχθείσης γνώμης ὅτι τὸ F δὲν εἶχε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὴν προφορὰν τοῦ ἀγγλορωμανικοῦ v, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἡμιαυτοφώνου ἀγγλικοῦ w, ἐξ ἧς προήλθε καὶ ὁ ἀφανισμὸς αὐτοῦ. Παραδείγματα ὑ ἀντὶ F ἐξ ἄλλων διαλέκτων ἴδε παρὰ Meyer § 239. Εἰς ταῦτα πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ τὸ «ῦρισχος, ὃ διαφθεῖροντες οἱ ἰδιῶται βρῖσχον καλοῦσι» Bekker Anecd. σελ. 67, 15. Ἀνάλογος γραφή ὑπάρχει ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ Ἑσυχίου ἄλουα· κῆποι, Κύπριοι, ἣτις βεβαίως πρέπει νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὸ ἐν Collitz. 60, 21 ἀπαντῶν ἄλFο(ν) (ἄλFω Αὐτόθι στ. 9 καὶ 18). Συνέβη δὲ ὁ ἀφανισμὸς αὐτοῦ, καθ' ὃν τρόπον καὶ τοῦ υ ἐν ταῖς διφθόγγαις αυ καὶ ευ, οἷον κατεσκεάσε ἐπισκεάσαντα, Ἐωνυμεύς, ἀπελεθέρα κ.τ.λ. Meyer § 121.

2. Ὑπὸ μὴ Κρητῶν συγγραφέων ἐδηλώθη τὸ Κρητικὸν F καὶ δι' ο ἐπὶ κυρίων ὀνομάτων, οἷον Ὀλύσσην παρὰ τὸ Λίσσης καὶ Βλίσσην, περὶ οὗ ἴδε Ahrens σελ. 50, Ὁαζος (διὰ τὸ κατάρημον εἶναι τὸν τόπον· καλοῦσι γὰρ τοὺς τοιοῦτους τόπους ἄζους, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ἀγμούς) Στέφ. Βυζ., ἐν ταῖς Κρητικαῖς ἐπιγραφαῖς πάντοτε διὰ F Fαξίων TeCauer 122, 1, Fαυξίων Αὐτόθ. 17 καὶ 24 Fακσίον, Fαξίον, Fαξίων ἐπὶ νομισμάτων, ἐνίοτε δ' ἐπὶ νεωτέρων νομισμάτων ἀπλῶς Ἀξίων, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐν Κοινῇ διαλέκτῳ συντεταγμένη συνθήκῃ πρὸς Εὐμένη τὸν Β'. Mon. ant. σελ. 37—40 στ. 5 Ἀξιοί). Μόνον ἐν ἀφιερῶσει ἐν Δήλῳ εὐρεθεῖσθαι καὶ ἐν τῇ Κοινῇ γεγραμμένη ἀπαντᾷ Ὁαξίον Bull. IV σελ. 350. Ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος (I, 1131) ὀνομάζει τὴν χώραν διὰ τοῦ ὀνόματος Οἰαξίς, ὅπερ εὐλόγως, ὡς ἡμῖν φαίνεται, ὁ Curtius σελ. 574 θεωρεῖ ὡς ταῦτὸν τῷ Ὑαξίς, ἐπειδὴ τὸ οἰ δὲν διέφερε πολὺ κατὰ τὴν προφορὰν τοῦ υ ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Ἀπολλωνίου. Ὁ Bau. ἐν διατριβῇ μὴ περιελθούσῃ εἰς ἡμᾶς (Studia Nicolait 34, Meyer σελ. 116) τοῦναντίον θεωρεῖ τὸν τύπον Οἰαξος ὡς τὸν ἀρχέτυπον (ἐκ τοῦ οἰς = Schaftränke), δὲν εἰξεύρομεν μετὰ τίνος λόγου. Ἐκ κακῆς ἀναγνώσεως βεβαίως προήλθεν ὁ παρὰ Σκύλακι τύπος Πάξος,

ὡς καὶ τὸ παρὰ Σουίδα καὶ τῶ Σχολιαστῆ τοῦ Πινδάρου (Ίσθμ. VI, 107) Νάξος. Ὅχι ὀρθῶς Kühner — Blass. § 16, 3 σελ. 82. Περὶ τῶν διαφορῶν τύπων τοῦ Ὁαξος ἴδε Svononos, Num. σελ. 33 ἐξ.

Τοιοῦτον ἔθεωρήθη καὶ τὸ Ζεὺς Ὁράτριος (Bergm. 61 καὶ 77, Cauer 116, 11· 117, 13 καὶ 19,) ἐξηγηθὲν ὡς ταυτὸν τῶ **F**ράτριος (Kühner — Blass σελ. 82, Meyer σελ. 41 ὑποσημ. 1), ἀμφιβάλλομεν ἂν ὀρθῶς, ἐπειδὴ δὲν εἶνε πολὺ πιθανὴ ἢ παρὰ τοῖς Κρησὶ χρῆσις τῆς παρὰ τοῖς Ἑλλείοις συνήθους παρατυπίας **F**ράτρα ἀντὶ ῥήτρα.

3. Ἐκ κακῆς ἀναγνώσεως ἐσημειώθη τὸ **F** ὑπὸ τῶν γραμματικῶν διὰ γ ἐν τῶ Γελχάνος ὁ Ζεὺς παρὰ Κρησίν, Ἑσὺχ. πρβλ. **F**ελχάνος ἐπὶ νομισμάτων τῆς Φαιστοῦ, [F]ελχαν[οις] Πυθ. II 58, 1, Βελχανίους Bull. XIII σελ. 61, 2. Ὁ Bau. Stud. II σελ. 241 ὑποσημ. 1 ὄχι ὅλως ἀπιθάνως ἐκλαμβάνει τὸ τοῦ Ἑσυχίου τάγανα· ταῦτα, Κρητες, ὡς ταυτὸν τῶ τῶ **F**υτά, ἦτοι ταῦτά.

Τὸ ἐν Πυθ. II 63 1 γιν βεβαίως δὲν εἶνε = **F**ιν, καίτοι οὔτε ἄλλοθεν γνωστὸν εἶνε, οὔτε ἐκ τῶν συμφοραζομένων δύναται νὰ ἐξηγηθῆ. Ὁ Comp. ὑποπτεῖ συγγένειαν πρὸς τὸ γίννος ἢ γίνος, ἴσως ὄχι ἀδίκως. Εἰς κακὴν ἀνάγνωσιν ὀφείλεται καὶ τὸ τρέ· σέ, Κρητες ἀντὶ τ **F**έ (πρβλ. Ahrens σελ. 256 Brugmann § 13, Meyer § 237). Ἴσως καὶ τὸ ἐναύρω· πρῶι, Κρητες, Ἑσὺχ. εἶνε χρονικὴ γενικὴ ἐπιθέτου ἐναυβος (ἐκ τοῦ αὐδως — ἠώς)· πρβλ. ἔνωρος, ἔμμηρος.

4. Πολὺ συχνοτέρα παρὰ τε τοῖς γραμματικῶσι καὶ ἐν ταῖς νεωτέραις Κρητικαῖς ἐπιγραφαῖς εἶνε ἢ διὰ τοῦ **β** παράστασις τοῦ **F**, ἧς τὸ ἀρχαιότατον παράδειγμα εἶνε τὸ ἐν ἐπιγραφῇ τοῦ Δ'. αἰῶνος ἐκ τῶν βουτροφηδῶν γεγραμμένων (Ληθ. 21, στ. 11) ἀπαντῶν διαβειπάμενος. Ὅχι σπάνια εἶνε τὰ ἐκ μεταγενεστέρων ἐπιγραφῶν παράδειγματα, οἷον Βελχανίους Bull. XIII σελ. 61, 2, Βολόν[τα] CIA II 549, a, 11, Βολοεντίος Αὐτόθ. b, 2, καὶ 10, Βολοντ[ήφ] Mus. I Ven, 34 Βολόντιον Αὐτόθ. 39, Βοίνοπα Αὐτόθ. 59,

Βινατίαν Bergm. 64 καὶ 80 (πρβλ. Φαβῶρ. Εἰνατία· Εἰνατος γὰρ τόπος Κρήτης, ἐνθα ἐτιμᾶτο ἢ Εἰλειθουα, Ἑσὺχ. Εἰνατον· τόπος Λυκίας καὶ Κρήτης). Τοιοῦτον βεβαίως εἶνε καὶ τὸ **β** τοῦ Βιδάταν CIA, II 549, 6, 5, Βιδάταω Bergm. 23 (ἐκ τοῦ Ἴδα = Ἴδατος· ἴδ. Hey σελ. 40) καὶ Βισίωνος Mus. III 73, A, 7 (πρβλ. Ἰσίας Λακεδαιμόνιος παρὰ Ξενοφ. Ἑλλ. II, 3, 10). Καὶ ἐν ὅλως μεταγενεστέραις ἐπιγραφαῖς ἐν τῇ Κοινῇ γεγραμμέναις ἀπαντῶσι κύρια ὀνόματα, οἷα τὰ Βαναξιβούλου CIG 2572, Βοινοβίου CIG. 2576, Bull. IX, ἀρ. 24, 3. Παρ' Ἑσυχίου εὔρηται **β** ἀντὶ **F** ἐν ταῖς ἐξῆς γλώσσαις· ἀβέλιον· ἠλιον, Κρητες, ἀπεξέβαι· ἀποπατεῖν, Κρητες, λαίβας· ἀσπίδας, Κρητες, βέλιον· ἀτυχές, Κρητες (περὶ οὗ ἴδ. Bau. IvG. σελ. 38.), ἰθηκτῆρ· ὁ παρὰ Κρησίν ἱβριος (ἴδ. τὴν σημείωσιν τοῦ Moritz Schmidt καὶ Curtius σελ. 585). Ἀνεξήγητον τὸ **β** εἶνε ἐν τῶ βαλικιώτης· συνέφηβος, Κρητες, καὶ ἐν τῶ βασκαρίζειν· σκαρίζειν, Κρητες, ἐν οἷς ἄλλως **F** οὐδέποτε εἶνε παραδεδομένον (πρβλ. Ahrens. σελ. 45, Kühner — Blass § 16, 3, a, σελ. 80).

Τὸ παρ' Ἑσυχίου βαίκαν, Κρητες διώρθωσαν τινὲς μὲν εἰς βαίκα· ἐὰν (πρβλ. τὸ ὀσικὸν svai), καίτοι ἐπὶ τῶν Κρητικῶν ἐπιγραφῶν καίτοι πάντοτε αἰ, ἄλλοι δὲ βαίκαν· αἶγα, ἐξ οὗ ὁ Σβορώνος (Zeitschr. f. Numism. XVI) ἐζήτησε νὰ παραγάγῃ καὶ τὸ βαίτυλος, τεκμαιρόμενος ἐκ τοῦ Μεγ. Ἑτυμολ. « Βαίτυλος ἐκλήθη ὁ λίθος, ὃν ἀντὶ τοῦ Διὸς ὁ Κρόνος κατέπιεν· εἴρηται δὲ ὅτι ἡ Πέα βαίτην αἰγὸς σπαργανώσασα τῶ Κρόνῳ δέδωκε. Βαίτη δὲ σημαίνει τὴν διφθέραν, παρὰ τὸ βαίτη δὲ βαίτυλος. » Ἄν· ἢ τελευταία αὕτη γνώμη εἶνε ἀληθής, ὅπερ ὄχι ἀπιθάνον, τὸ **β** (**F**) εἶνε καὶ ἐν τούτῳ ἀνεξήγητον· πρβλ. Curtius. σελ. 172.

5. Ἐν μέσῳ λέξεως ἀπαντᾷ τὸ **F** ἐν ἐπιγραφαῖς μόνον ἐν τῶ ἐπιθ. **F**ισΦος = ἴσος, οἷον **F**ισΦον Ληθ. A, II, 2, ἐπὶ τῶ **F**ισΦαι Πυθ. I 82, 2, [F]ισΦόμοιρον Γορτ. Δωδ. Πυθ. I 79. (πρβλ. γίσγον· ἴσον, Ἑσὺχ. ἐν μεταγενεστέραις ἐπιγρα-

φαις ἰσοπολιτείας Cauer 116, 20. 119, 13 κ.τ.λ.).

Ἄλλως τὸ F λείπει, οἷον λάο, Φοικῆος, Φοικῆα, δρομέες, υἱέες, αἰεὶ πατράνας, ματράνας, κσενίο κ.λ. Γορτ. Δωδ. [v]αὸν Ληθ. Α, VII 2, ναὸν Mus. III 54, 3. 55, 2 κ. ἄλλ. ναωσαίεν Mus. III 53, 24, ὄης Πυθ. II 56, 2, οἶες Πυθ. II 62, 3 τετόρες Πυθ. I 53/54, 2. Ἄντι τοῦ οἶων τ. . . Πυθ. II 63, 1, ὡς ἀναγινώσκει ὁ Comp, δυνατὸν καὶ ἴσως ὄχι ὀλιγώτερον πιθανῶς νὰ ἀναγνώσθῃ οἶοντ[ται].

Συναίρεσις δύο διὰ F κεχωρισμένων φωνηέντων ἀπαντᾷ ἐν τῷ ἄτα, ἄτα μένος Γορτ. Δωδ. κ. ἄλλ. Πρβλ. τὸ πινδαρικὸν ἀυάτα Πυθ. 2, 52. 3, 42, ἐνθα καὶ Böckh, Buttman Ausf. gr. Spr. §. 6 σελ. 31. Bau. IvG. σελ. 38, Ἄλιον Mus. III 73, Α, 28. Ἐν τούτοις τὸ F δὲν ἦτο ἐντελῶς ἠφανισμένον μέχρι τῶν ἐσχάτων χρόνων, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθεισῶν γλωσσῶν, ἐν αἷς παρίσταται ὡς σύμφωνον καὶ ἐν τῇ γραφῇ. Ἐν ἄλλαις γλώσσαις πάλιν λείπει οἷον ἄεσαν, τὴν δρόσον, Κρηῆτες. Διὰ διφθόγγου δὲ παρίσταται ἐν τῷ εὔα· ἔα καὶ εὔασον· ἔασον, ἄτινα ἀναφέρει ὡς Κρητικὰ ὁ Γρηγόριος ὁ Κορίνθιος.

6 Ἐν ἀρχῇ λέξεως ἀναγράφεται τὸ F συνηθέστατα ἐν ταῖς ἀρχαῖκαῖς ἐπιγραφαῖς, οἷον Fόν, Fέκαστος, Fεκάτερος, Φοικεύς, ἐνΦοικεῖ, Φοῖνο, Fέμας, Fεκσέκοντα, Fεῖποντι κ.λ. Γορτ. Δωδ. (Bau. IvG. σελ. 38) Fόν Ληθ. Α, I 3, C, II 13, Φοι Αὐτόθ. στ. 5, Φοικῆα Ληθ. Α, IV, 6, Φεργάδδεται Ληθ, Α, V, 5, Fεκάστο Ληθ. Α, VII 11, C I, 8. 22, 1, Fήμας Ληθ. C, I, 19, Fέρρον Ὁαξ. 5, 5, Φεργαζε. . Ὁαξ 4, 4, (π)ροF(εῖπ) ἐμεν Λύττ. I, 2, Φαρὴν Πυθ. I 53/54, 2, Fίκα[τι] Πυθ. I, 80, ἐνΦοικῆν Πυθ. I 80, 8, καταΦοικιδέθαι Πυθ. I 82, 2, Φαστίαν δίκαν Πυθ. I 62, 2, Fέκαστον Πυθ. II 6, Φετίον Πυθ. II 45-46 κ.λ.π. καὶ ἐπὶ νομισμάτων Φακσίον Φαξίων. Ὅχι σπανίως δὲ καὶ ἐν ταῖς μεταγενεστέραις, οἷον Fέτεθθι Mon. ant. B, 22, Fεκατέ-

ρων Mon. ant. C, 16, Fεκατερῆ Bull. IX 8, 19, Fέκαστος Bull. IX 12, 5, Fικαδίωνος CIG. 2598, (πρβλ. Bau. IvG. σελ. 59) Φοικιόν[τανς] MuLebas 383, a, 5. Fάστονι Mus III 185 κ. ἄλλ. Ἐν ῥημάτικοῖς τύποις καὶ κατόπιν τῆς ἀξήσεως, οἷον Fαδε Πυθ. I 82, 1, Mus III 134 1.

7. Ἐν τούτοις ἤδη ἐν τῇ Γορτ. Δωδ. ἀναγράφεται ἀνευ F τὸ ὄνεν ἐνέθαι, ὄναν (παρβ. σανσκρ. vashà-s, λατιν. venum, veneo, vendo), τὸ ἀναφορικὸν ὅτι (ὀτεία, ὀτιμί, ὀπο· πρβλ. τὸ λοκρικὸν Fότι, Brugmann § 207 Meyer § 438) τὸ ἐλόνσαν, ἐλόντα κ. λ. (1), βραδύτερον δὲ λείπει συχνάκις ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς. Ἐν τῇ ἐκ τῆς τετάρτης ἑκατονταετηρίδος ἐπιγραφῇ τῆς Κνωσοῦ δις μὲν ἀναγράφεται δι' ὕ ἐν τῇ 6'. στήλῃ (στ. 5 καὶ 8), δις δὲ παραλείπεται ἐν τῇ 4 (ἀι ἐκάστω στ. 2 ἱκατι στ. 7). Ὡσαύτως καὶ ἐν Mus. III 53 ἀπαντᾷ Fεξήκοντα μὲν ἐν στ. 1, ἱκατι δὲ ἐν στ., 14 καὶ ἐν Mus. I Ven. Βολόντιον στ. 39 (Βολοντί[φ] στ. 34), Ὀλοντίοις δὲ στ. 24 καὶ 77, καὶ ἐπὶ τῶν ἱκανῶς ἀρχαίων νομισμάτων τῆς Ὀλοῦντος κεῖται Ὀλοντίον. Ἄλλαχού κεῖται Ἰκαδίωνος Cauer 120, 49 ἰδιώτας Cauer 119, 47, οἰκίαν Mus. III 1, 22, ἑκατέροι Mus III 3, 62, ἑ[κα]στος Mus. III 35, b, 28, ἕκται Mus. III 52, 40, ἑλοιμεν Mus. III 53, 1, κατοικήτω Mus. III 34, b, 6, συνήρησε Mus. III, 2 11. κ.τ.λ.

Μεταβολὴν τινα τοῦ φθόγγου, κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους, ὅποιαν διδάσκει ὁ Ahrens σελ. 59 οὐδεμία ἀνάγκη εἶνε νὰ δεχθῶμεν. Περὶ τοῦ F ὡς συστατικοῦ διφθόγγων θὰ διαλάβωμεν κατωτέρω.

8 Μετ' ἄλλου συμφώνου οὐδέποτε ἀναγράφεται οὐτ' ἐν μέσῳ λέξεως οὐτ' ἐν ἀρχῇ, εἰμὴ μόνον ἐν τῷ ἐπιθέτῳ FίσFος καὶ τῇ ἀντωνομιᾷ τFέ (πρὲ παρ' Ἰσχυίφ). Ἀφωμοιωμένον πρὸς τὸ ἐπόμενον ρ φαίνεται ἐν τῷ ἀπορρεθέντι Γορτ.

(1) Ἐξ ἀπαντος ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ ἐρσένες Γορτ. Δωδ. κ. ἄλλ., καίτοι ὁ Bau IvG. σελ. 68 προσπαθεῖ νὰ ἐξεύρῃ διάφορον ἐτυμολογίαν.

Δωδ. τούναντιον μεθ' ενός ρ τὸ διρέσιος Γορτ Δωδ. ὡς καὶ τὸ Πολυρηνίων, ἐμ Πολύρηνι Bull. XIII σελ. 71, στ. 5-6, Πολυρηνίων ἐπὶ νομισμάτων. Ἀντέκτασις (Ersatzdehnung) τοῦ προηγουμένου φωνήεντος ἀπαντᾷ κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους, οἷον ὦροι Bergm. 22 Mus. III, 3, 59 (ἀλλὰ ὄροι στ. 66 ὡς καὶ Mus I Ven. 51), Κώραν CIG. 2567, 2 [Δι]οσκωρίδας Mus. III 71, 13, κωραλίσκον· τὸ μειράκιον, Κρητες, Φώτ. λεξ. (πρβλ. τὸ Θεσσαλικὸν Κόρφα IGA 324), Ἐηνίω Bull. XIII σελ. 76 (τούναντιον ξένια Cauet 118, 15, προξένοις αὐτόθ. 11, Ἐενόφιλος Mus. III 54, 3 κ. ἄλλ. πολλ.) Ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις χρόνοις ἴσως τὸ μήπω ἠφρανισμένον F ἐκώλυε τὴν ἀντέκτασιν. Πρβλ. τὰς περὶ τούτου μαρτυρίας τῶν παλαιῶν γραμματικῶν παρὰ Ahrens σελ. 160—161 ὑπόσημ. 10.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΥΓΡΩΝ Λ ΚΑΙ Ρ

1. Ἀμφότερα τὰ ὑγρά ἀπαντῶσι καὶ ἀπλᾶ καὶ διπλᾶ, ὡς συνήθως. Ἐνίοτε δ' ὅμως ἀντὶ διττοῦ λ ἢ διττοῦ ρ κεῖται ἀπλοῦν λ ἢ ρ, οἷον ἄλος, ἄλα παρὰ τὸ ἄλλος ἄλλα διαβαλλόμενος ἀντὶ διαβαλλόμενος (ἴδ. Ἐφημ. Ἀρχ. 1890 σελ. 179) Γορτ. Δωδ. ἄλον Ὅαξ. I—2, 14, ἄλοι Πυθ. I 53/54, [ἄ]λαν Cauet 132, 18, ἄλαν Mus. III 130, 2 κ. ἄλλ., καλίστα Mus. III 174, 3 (κακῶς ὁ Halbherr κάλιστα), καταρέοντα Mon. ant. C, 10. Τούναντιον ἀπαντᾷ δις ἀναγεγραμμένον τὸ λ ἐν ἀρχῇ λέξεως ἐκ παραδρομῆς τοῦ χαρακτοῦ βεβαίως Πυθ. I 82 2 καταφοικιδέθαι Λλατόσιον, περὶ οὗ πρβλ. Comp. Mus, II σελ. 226 ἐξ. Ἐξέλιπε τὸ λ ἐν τῇ λέξει Ἴβηνα· τὸν οἶνον, Κρητες, οἱ δὲ βήλα, Ἴσυχ., ἣν ὀρθῶς ἀνήγαγεν ὁ Curtius σελ. 365. εἰς τὴν ῥίζαν λιθ, ὅθεν λειθω—εἴω (πρβλ. ἰβάνη, ἰβανος)· τὸ δὲ βήλα εἶνε λίαν δυσεξήγητον.

2. Πρὸ συμφώνων φαίνεται ὅτι προεφέρετο τὸ λ ὑπὸ τῶν Κρητῶν ὡς τὸ τραχύ I τῶν σλαυικῶν γλωσσῶν (περὶ οὗ ἴδ. Sievers Phonetik³ σελ. 111—112) ἐξ οὗ καὶ ἀπαντᾷ παρ' Ἴσυχῳ δι' υ ἀναγεγραμμένον, ὡς καὶ σήμερον γίνεται παρὰ τοῖς Λιθουανοῖς (ἴδ. Brugmann § 22, Grundriss I § 266 καὶ 280, Meyer § 172, Bau. IvG σελ. 42· ὅμοια παραδείγματα ἐκ τῆς Γαλλικῆς, τῆς Ἀγγλικῆς καὶ τῆς Ὀλλανδικῆς γλώσσης ἴδε παρὰ Hey σελ. 46· πρβλ. καὶ τὸ καυκουλάτωρ = calculator τοῦ θεσπίσματος τοῦ Διοκλητιανοῦ 7· 67). Αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος γλώσσαι τοῦ Ἴσυχῳ εἶνε αἱ ἐξῆς· αὐκάν· ἀλκήν, Κρητες, αὐκόννα· ἀλκύννα, Κρητες, αὐμα· ἄλμη ὑπὸ Κρητῶν, θεύγεσθαι· θέλγεσθαι, Κρητες· εἰς ταύτας πρέπει νὰ προστεθῶσι καὶ αἱ ἄνευ τοῦ Κρητες ἀναγραφόμεναι αὐγεῖν· ἀλγεῖν καὶ εὐθεῖν· ἐλθεῖν. Τούναντιον λ κεῖται ἐν τῇ γλώσσῃ μαλκενίς· ἡ παρθένος, Κρητες, περὶ ἧς πρβλ. Curtius σελ. 326. Ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν μόνον ἐν τῇ Γορτ. Δωδ. ἀπαντᾷ ἀπαξ V, 18 ἀδευπιαί παρὰ τὸ δωδεκάκις κείμενον ἀδελπιαί.

3. Τὸ ὑπὸ γραμματικῶν μαρτυρούμενον «βέντιον· ἀντὶ τοῦ βέλτιον οἱ Κρητες λέγουσιν» (ἴδε Kleemann σελ. 29) διωρθώθη εἰς βεύτιον ὑπὸ Koen. Ἐτερον ὅμοιον παράδειγμα ἀπαντᾷ μόνον ἐν ἐπιγραφῇ δυστυχῶς ὄχι ἀσφαλῶς παραδεδομένη πορτηνθον (Bull. IX, 8, 12.) Περὶ ν ἀντὶ λ ἐν ἄλλαις Δωρικαῖς διαλέκτοις ἴδ. Ahrens σελ. 110, Meyer § 170).

4. Ἐνίοτε ἀπαντᾷ καὶ μετάπτωσις τῶν ὑγρῶν εἰς ἄλληλα, οἷον ἀναιλέθθαι (=ἀναίρεισθαι) ἐναιλεθέντος, αἰλεθεῖ Γορτ. Δωδ. [α]φαιλήται Bergm. 83 (=ἀφαιρείται), ἀφαιλήσθαι CIA, II 547, 6, (τούναντιον ἀναιρέται Πυθ. I, 61, 2, [ἀ]παίρειθῆι Πυθ. I 81, 7· ἐν Πυθ. I 65, 1 κεῖται πιθανῶς ἐπαίρηι ὄχι ἐπαίρηι, ὡς γράφει ὁ Comp.), λάκη· βήκη, Κρητες, Ἴσυχ., Πάκιος—Λάκιος (Ἀθῆν. Ζ'. 297 E, 298 A), βριτύ· γλυκύ, Κρητες (πρβλ. βλίττω, βλιχώδης, Meyer § 160), Βριτόμαρτις· ἐν Κρήτῃ ἢ Ἀρτεμεις, Ἴσυχ. (=virgo dulcis κατὰ Σω-

λίον 11). Ἐνταῦθα ἀνάγει ὄχι ἀπιθάνως ὁ Bau. IvG. σελ. 40 καὶ τὸ ἐπελεῦσαι.

5. Ἀμφιβολωτάτη εἶνε ἡ ἐναλλαγὴ ρ καὶ ν, ἧς φέρονται δύο παραδείγματα· κηρούει· ἐκεῖ, Κρηῆτες Ἡσύχ. (ὁ Ahrens σελ. 271 διορθοῖ κηνούει, ὁ δὲ Voretzsch κηρούει· ἡ χεῖ ἐκ ρίζης καρ., ὄθεν κῆρυξ), καὶ Κρητῶν γόνυτος· ὀήκη, φαρέτρα Bekker Anecd. σελ. 1096 (ὁ Kleemann θεωρεῖ αὐτὸ ὡς κακὴν γραφὴν ἀντὶ γωρυτός).

6. Μετάθεσις τοῦ ρ (Meyer § 175) ἀπαντᾷ ἐν τῷ Ἀφορδίταν Mus. III 73, A, 27 καὶ ἐν τῷ κρίκον· τὸν κίρκον, Κρηῆτες, Γρηγόρ. Κορίνθ. Ἡμεῖς ἐθεωρήσαμεν ἀνωτέρω καὶ τὸ ὄνομα Σίβυρτος ὡς ἐκ μεταθέσεως προελθόν. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἐχωρίσθη τὸ ρ ἀπὸ ἐτέρου συμφώνου δι' ἐπεντιθεμένου φωνήεντος, οἷον ἄκαρα· τὰ σκέλη, Κρηῆτες, Ἡσύχ. Ὁμοίως ἀπαντᾷ μετάθεσις καὶ τοῦ λ ἐν τῷ Ἀσκαλπιὸν Mon. ant. C, 7.

7. Ἀφομοίωσις τοῦ λ πρὸς τὸ μ ἀπαντᾷ ἐν τῷ ὀνόματι Σαμμώνιον ἢ Σαμώνιον παρὰ Στράβωνι καὶ Πτολεμαίῳ. Ἐν τούτοις ἀπαντᾷ καὶ ἡ γραφὴ Σαλμώνιον, ἣν προκρίνει ὁ Κοραῆς (Στράβ. Γεωγρ. τόμ. Δ'. σελ. 224), ἐν δὲ ταῖς Πράξεσι τῶν Ἀποστόλων Σαλμώνη (σήμερον Σαλαμώνι). Ἐν Cauet 116, 13 Ἀθαναίαν Σαλμωνίαν.

8. Τὸ ρ ἀπαντᾷ ἀφομοιούμενον α'.) πρὸς τὸ δ, οἷον πατέδ· δόει (ἀλλὰ καὶ πατέρ· δοὸς ἰόν), ἀνέδ· δῶι, ὑπέδ· ἐτάς (= ὑπὲρ δὲ τὰς) Γορτ. Δωδ., 6'.) πρὸς τὸ ν ἐν τῷ ἀννίοιτο, ἐκσαννῆσεται Ληθ. A, III 15 ὄν· ν[ι]θα Ληθ. A, III, 8. Ἴσως καὶ τοῦ ὀνόματος Μάλλα ὁ ἀρχικὸς τύπος ἦτο Μάρλα, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς Μαρλοτᾶν νομισματός τινος τῆς ἐν Κιλικίᾳ Μάλλου, ἥτις πιθανώτατα ἦτο ἀποικία τῆς ἐν Κρήτῃ Μάλλας. Ἴδ. Svoronos Zeitschr. für Num. XVI. Ἐν τούτοις ἐπὶ νομισμάτων τῆς Κνωσοῦ ἀπαντᾷ Κορλύπο. Πρὸ τοῦ σ διατηρεῖται ὡς ἐν τῷ ἔρσεωνες Γορτ. Δωδ. Πυθ. II 57, 4 μαῖτυρες Ληθ. A, V, 11, Θαρσυδίκας ἐπὶ νομισμάτων τῆς Κνωσοῦ (Num. σελ.

85)· ἀλλὰ τὰ νομίσματα τῆς Χερσονήσου (Num. σελ. 50) ἔχουσιν ἐνίοτε τὴν ἐπιγραφὴν Χερωνασίον, ἀλλ' ὡσαύτως καὶ Χερσονασίον (Χερσονασίων ἐπὶ τετραδράχμου ἐκδοθέντος ὑπὸ Fabricius ἐν Mitth. X σελ. 68)· πρβλ. Χέρσω Mus. I Ven. 54. Παραδοξότατος εἶνε ὁ τύπος μαῖτυς ἀντὶ μάρτυς (πλειστάκις ἐν τῇ Γορτ. Δωδ., μαῖτυρες Ληθ. A, V 11, ὡς μάκαρες, μαῖτύρ(σ)[ιν] Ληθ. 6, 4). Ὁ Comp. (Mus. I σελ. 260) παραδέχεται ἀποβολὴν τοῦ ρ καὶ ἀντέτασιν (un allungamento in dittongo dell' α tonico in seguito alla soppressione dell ρ), καίτοι καὶ τὸ ρτ ἀπαντᾷ πλειστάκις διατηρημένον (κάρτει, κάρτερος κ.τ.λ.), καὶ τροπὴ τοῦ α εἰς αι δι' ἀντεκτάσεως δι' οὐδενὸς παραδείγματος δύναται νὰ πιστωθῇ ἐν τῇ Κρητικῇ διαλέκτῳ (ἐκτὸς τοῦ Πρίασιος ἀντὶ Πριάνσος, περὶ οὗ ἴδε κατωτ.) Πιθανώτερον πως ὁ Brugmann § 60 ἐξηγεῖ τὸ μαῖτυς ἀποδεχόμενος ὡς μεσάζοντα τὸν τύπον μάλτυρ- μετ' ἐξύγρου (mouillirt) λ. Διαφόρος, ἀλλ' ὄχι πιθανῶς ὁ Bau. IvG. σελ. 42.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΡΡΙΝΩΝ Ν ΚΑΙ Μ

Ἐν τῇ χρήσει τῶν ἐρρίνων ὀλίγον παραλλάσσει ἡ Κρητικὴ διάλεκτος. Παράδοξος εἶνε ὁ τύπος νύναμαι, νυνατὸς ἀντὶ δύναμαι δυνατὸς ἐν τῇ Γορτ. Δωδ., ὅστις μέχρι τοῦδε μένει ἐντελῶς ἀνεξήγητος· πρβλ. Bau. IvG. σελ. 43. Ὁσαύτως καὶ νυνατὸν Ληθ. A, II, 5 καὶ 7, νυνατὸς Ληθ. 3, I, 1. A, III 11. Ἐν μεταγενεστέραις ἐπιγραφαῖς ἀπαντᾷ μόνον ὁ συνήθης τύπος, οἷον δ[υνα]τὸν Mus. III, 1, 38, τὸς δυνάστας MuLebas 382, 9 καὶ 383, 7, δυνατὸν Bull. IX, 8, 11 καὶ 16.

Τοῦ ὀπαῖ κανανται κάλλιστα Γορτ. Δωδ. XII,

30 ἡ ὀρθὴ ἀνάγνωσις εἶνε ὁ πᾶσι κ' ἀναντα καλλίστα (ἐκ τοῦ ἀναμαί = ἀνύω). Ἰδ. Bau. Stud. I σελ. 76. Πρῶτον διωρθοῦτο κακῶς εἰς κα νύ ναντα.

Ἐπίσης ἀνεξήγητος εἶνε ὁ ἐν Γορτ. Δωδ. συγνάκις ἀπαντῶν τύπος δαρκνᾶ ἀντι δραχμῆ· ἀλλ' ἐν Κνωσ. 1 [δα]ρκμᾶς.

2. Ἄνευ τινὸς σημασίας ἐξ ἀπαντος εἶνε τὸ διττὸν ν ἐν τῷ τάνν ἐμίαν Γορτ. Δωδ. II, 47, Ληθ. A, VI, 9. Πρβλ. τὸ νυνατὸν Ὁαξ. 5, 7-8, τὸνς ἐπιβαλλόντανς Γορτ. Δωδ. VII, 9.

3. Τὸ λαρυγγόφωνον ἔρρινον (ἄγγμα) παρίσταται ἐν μὲν ταῖς ἀρχαῖαις ἐπιγραφαῖς πάντοτε διὰ ν, ἐν δὲ ταῖς μεταγενεστέραις καὶ διὰ ν καὶ διὰ γ, οἷον ἀνάγκαι ἐπάνανκον, λανκάνεν, ἀνκορέν Γορτ. Δωδ. ἀνκεῖται Ληθ. 22, 5, ἀνκέμο[λον] Πυθ. I 81, 3, [τὰ]ν κατᾶθεσιν Ληθ. C, II, 7, ἐνγύανς Mon. ant. B, 21, ἀνγράψαι Mus. III 52, 27, ἐκκτησιν Αὐτόθι 35, λανγκάνεν Mus. I. Ven, 18, Φαρανγίταν, ἐν Γόρτυνι Bergm. 27, ἐνγραφόντ[ε]ν Cauer 120, 23, ἀγγράφων Αὐτόθι 27, συγγενῆ TeLebas 73, 20, συγγένειαν TeLebas 72, 28, σύγ Κυῖαι Mus. III 73, A, 5, τὰγ Γᾶν Αὐτόθι 31, τῶγ Κνωσίων Αὐτόθι B, 11, ἐγκτησιν Cauer, 132, 35 κ.τ.λ. Ἔτι καὶ ἐν ἐπιγραφῇ, ἣν ὁ Böckh κρίνει νεωτέραν Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου, κεῖται ἀνκλάριον CIG. 2562, 13, ἐπὶ δὲ νομισμάτων τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἐκ Κυδωνίας συνκλήτω.

4. Πρὸ τῶν χειλεοφώνων τὸ ν ἄλλοτε μὲν μεταβάλλεται εἰς μ, ἄλλοτε δὲ ἀναγράφεται ἀμετάβλητον, οἷον ἀμπί, ἀμπί-μολον, ἀμπαινέθαι, ἀμπαντον, ἀμπαντύ καὶ πάλιν ἀνπί, ἀνποτέροις, ἀνπανσιν, ἀνπαντομμέ, ἀπαναμένοι Γορτ. Δωδ. Ὡσαύτως [τ]όμ μὲ πειθόμενον Ληθ. 4, 5, πρίν μολέθαι Ληθ. 6, 6 (ἔθεν ὀρθῶς ὁ Comp. ἐν Πυθ. II 35 πριμ(ο) ἀνέγνω πρίν μωλῆν), ἐκατόνβαν Ὁαξ. 1—2, 12, τὰν μεγᾶλαν Αὐτόθι, 13 τόμ μνά-μονα Ληθ. B, II, 6, ἀνποτέροσ(ε) Πυθ. I, 81, 6, ἀνπαν-τόι Πυθ. I 81, 3, ἀμπί Ληθ. A, IV, 17, ἐμ Πάλαι Ληθ.

C, II 2, θέμημ πόλι Ληθ. A, III, 17, τόμ πριάμενον Ληθ. A, VII, 7. Ἐν δὲ μεταγενεστέραις ἐπιγραφαῖς ἐμ M[άλωι] Bull. XIII σελ. 71, 1, ἐμ Πολύρηνι Αὐτόθι 4 καὶ 6, Φιλόνοβροτον CIG. 2557, 8, ἐν πολέμ[ω] CIA, II 549, 10, ἐμ παντί CIA, II 548, 6, διάλαμψιν (= ἐνδιαφέρον) Cauer 132, 25, ἀμ ποταμόν Bergm. 31, ὑπέρ ὦμ Μύρινος Cauer 132, 8, τὰμ πόλιν Αὐτόθι 50, τόμ Φοίνικα Mus. III 73, A, 30, Νυνφᾶν Mus. III 179, 2, Νύμφωνι Mus. III 186, Ὀλυμπίω(ι) Mus. III 195, 13, Ὀλυμπία Αὐτόθι 15: κ.τ.λ.

Ἄντι διττοῦ μ κεῖται ἀπλοῦν ἐν Mus. I, Ven. 23 ἐμέ[ν] Λάτωι, ἧτοι ἐν μὲν Λάτφ.

5. Καὶ πρὸ τοῦ λ δὲ καὶ τοῦ ρ τὸ ν ἄλλοτε μὲν παρίσταται ἀφωμοιωμένον, ἄλλοτε δὲ ἀναγράφεται ἀναλλοιωτον, ὡς ἀλλυέθαι, ἀλλυσαμένοι Γορτ. Δωδ. συλλε(λ)υμένοι Mus. III, 52, 22, ἐλλείπων TeLebas 73, 16, ἀρ ῥάχιν Mus. I Ven. 70, ἀν ῥάχιν Αὐτόθι 69, τὰν ῥοᾶν Ληθ. C, II, 12, κὰν ῥόον Mon. ant. C, 11, ἐν Λάτοι Mus, I Ven. 40. Πρὸ σ μετὰ συμφώνου παρίσταται ἠφανισμένον ἀπαξ ἐν TeLebas 77, 23 ἐστάλαι = ἐν στήλῃ. Πρβλ. Meisters Gram. d. att. Inschrift. 86

6. Τὸ μ μετὰ τοῦ ν μένει ἀμετάβλητον καὶ ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν μέσῳ λέξεως, οἷον μνωία, μνωίται = δουλεία, δοῦλοι⁽¹⁾, αἴμνιον· τὸ ἄγγος τοῦ αἰμαδόχου, Σουίδ. II 36⁽²⁾, ἀποτάμνηται Bull. IX 8, 12, δεδαμναμέναν Γορτ. Δωδ. κ.τ.λ. Ἐν τούτοις ἀπαντᾷ ἀπαξ ἐσπρεμμίτην ἀντι ἐκπρεμνίζειν Bull. IX, 8, bis, 1.

Παράδοχος εἶνε ἡ μετάθεσις νεμονηίας Mon. ant. B, 28 καὶ 17 καὶ 26 νεμονηία Mus. III 73 D, 19 ἀντι νεο-μηνία.

⁽¹⁾ Ἀθῶν. VI 263, F καὶ 267, C, Πολυδ. III, 83 Στράβ. IB'. 512, Ἡσύχ. ἐν λ. μνά, μνῆται, Ὑβρίας παρ' Ἀθῶν. XV 695, F « δεσπότης μνοίας κέκλημαι »

⁽²⁾ Πρβλ. Σχολ. Ὀδυσ. γ. 414

7. Ἀπὸ πολλοῦ εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ Κρητικὴ διάλεκτος ἐν ἀντιθέσει πρὸς πάσας τὰς ἄλλας ἐκτὸς τῆς τῶν Ἀργείων⁽¹⁾ διετήρησε τὸν πρὸ τοῦ σ. Πρὸβλ. Ahrens § 14. Hey σελ. 49 ἐξ. Meyer § 273. Οὕτω διατηρεῖται τὸ νσ ἐν μέσῳ λέξεις, οἷον μενσί, ἄνπανσιν, ἐπέσπενσε, ἔχονσαν κ.λ. Γορτ. Δωδ. (Bau. IvG. σελ. 43) πάνσαι Πυθ. I 66, πάνσα[ις] Πυθ. I 83—84, 2, [ἀπολ]αγαθένσα Mus. III 133, 3, ὑπάρχονσαν Bull. XIII σελ. 74, στ. 18, πάνσας TeCauer 122, 17. 126, 6, ἰόνσα Cauet 132, 21, Πριανσιέων ἢ Πριανσιέων ἐπὶ νομισμάτων καὶ πολλάκις ἐν ἐπιγραφαῖς κ.λ. Ὡσαύτως καὶ ἐν τέλει λέξεως, οἷον νικάσανς Ληθ. A. V, 16, Γόρτυς Πυθ. I 83 — 84, 2, ἀντιθένης Mus. III, 133, 5 κ.τ.λ.

8. Αἱ εἰς νσ λήγουσαι πληθυντικαὶ αἰτιατικαὶ τῶν ὀνομάτων ἀποβαλοῦσαι τὸν ἐξ ἀνάγκης πρὸ συμφώνων (Brugmann § 63 καὶ 55, Grundriss I 485 ἐξ. Meyer § 296) ἀπετέλεσαν διδύμους τύπους (Satzdoppelheiten) εἰς νσ μὲν πρὸ φωνήεντος, εἰς σ δὲ μετὰ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος πρὸ συμφώνων. Ἡ τοιαύτη διάκρισις τῶν διδύμων τύπων ἐπικρατεῖ μάλιστα ἐν τῷ ἄρθρῳ· ἀλλ' ἤδη ἐν ταῖς ἀρχαιοτάτοις μνημείοις τῆς Κρητικῆς διαλέκτου ἡ διάκρισις φαίνεται ἐκλιποῦσα, καὶ γίνεται χρῆσις ἀμφοτέρων τῶν τύπων καὶ πρὸ συμφώνου καὶ πρὸ φωνήεντος ἀδιακρίτως, οἷον τὸς μαιτύρανς, τὸνς μαιτύρανς, τὰνς ἀπλόονς τιμάνς, στέγανς μὲν τὰνς ἐν πόλι, τὸς καδεστάνς καὶ, δύο μοίρανς Fέκαστον κ.λ. Γορτ. Δωδ., στατέρανς Fέκαστον τὸνς τίτανς Πυθ. I, 82, 5, λεβήτας καταστάσαι Πυθ. I 81, 8, πλίας αἰ Ὁαξ. 3, 8, [δα]ρκμάς κατι(σ)[τά.] Κνωσ. 1, τὸνς μαιτύρανς Ληθ. A, II, 14. ἐνγύανς ὀφῆλει Mon. ant. B, 21, τὰνς τῷ Mon. ant. C, 3, ἐς τὸνς τῶν Fαξίων ὄρωνς τούτων Mon. ant. C, 12, τὰνς πόλινς ἀμφοτέρανς ἐν Mon. ant. C, 21, τὸς δυνάστας MuLebas

(1) Ὑπάρχουσιν ἕνα παραδείγματα καὶ ἐν τῆς Θεσσαλικῆς καὶ ἐξ ἄλλων διαλέκτων.

383, 9, τὸνς δυνάστανς Αὐτόθι 7, τὸς τε θεός, τὸς ὤμοσα Cauet 116, 23, τὸς ἐν MuLebas 382, 1, τὸς ἐξω Αὐτόθι στ. 3. κ.τ.λ. Πρὸβλ. Bau. IvG. σελ. 24—27, Cret. Satzsandhi IV, Stud. I σελ. 13. Ἐκ τῆς ἀναμιξεως ταύτης τῶν διδύμων τύπων προσετέθη ἡ κατάληξις νς καὶ εἰς συμφωνολήκτους ρίζας, οἷον μαιτύρανς ἀντὶ τοῦ κανονικοῦ μαιτύρανς, θυγατέρανς ἀντὶ θυγατέρας, ἐπιβαλλόντανς ἀντὶ ἐπιβαλλόντας κ.λ. (Brugmann § 87, Meyer § 359.

9. Ὅμοιοι διδύμοι τύποι εἶνε καὶ τὰ νικαθές Mus. I Ven. 38 ἀντὶ νικαθεις, νικαθε[ις] CIA, II 549 a 8 (ὄχι ὀρθῶς ὁ Köhler νικαθε[ις]). Ὡσαύτως καὶ ἡ πρόθεσις ἐς προῆλθεν ἐκ φράσεων, οἷα ἢ ἐν Mon. ant. C, 19 γραψάντας ἐσταλάαν = ἐνς στάλαν, εἶτα δὲ ἐπέξετάθη ἡ χρῆσις αὐτῆς καὶ πρὸ φωνήεντων, ὡς καὶ πρὸ συμφώνων, οἷον ἐς Ἴελεβέτας Mus. I Ven. 60, ἐσαγομένωι Cauet 119, 23, ἐς [ὀ]ρθόν Mus. III 60, ἐς τὰν δεξι[άν] Mon. ant. C, 7, ἐς βολάν Πυθ. I, 80, 4 κ.τ.λ. Τούναντιον δὲ ὁ ὑπὸ τοῦ Ἡρωδιανοῦ (204, 6), τοῦ Εὐσταθίου σελ. 722 καὶ ἄλλων μαρτυρούμενος παλαιότερος τύπος ἐνς ἀπαντῶσπανιώτατα ἐν ταῖς Κρητικαῖς ἐπιγραφαῖς ἐνς ὀρθόν Mon. ant. C, 5.

10. Μόνον ἐν μεταγενεστέραις ἐπιγραφαῖς ἀπαντῶ ἀποβολὴ τοῦ ν καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγουμένου φωνήεντος, οἷον ὑπάρχωσαν TeLebas 73, 7, προῦπάρχωσαν TeLebas 72, 27, TeCauer 128, 8, ἐῶσιγ TeLebas, 73, 9, ἐώσας Cauet 119, 25, ἀγώσας Mus. III, 3, 64, πάσας TeCauer 125, 18, ἐπίπασι Cauet 116, 15. Μόνον πληθυντικαὶ αἰτιατικαὶ μετ' ἀντεκτεταμένου φωνήεντος οὐδέποτε ἀπαντῶσιν ἐν Κρητικαῖς ἐπιγραφαῖς, εἰμὴ μόνον ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Ψευδεπιμενίδου (παρὰ Διογ. Λαερτ. I, 10 τῶς πολιήτας, κακῶς ἀνδρας, ἀνθρώπως, δούλως), καὶ ἐν τῷ πλημμελεστάτῳ παλαιῷ ἀντιγράφῳ τοῦ CIG 2554· τούναντιον ἐν τῷ ἐν Βενετίᾳ πάλιν ἀνευρεθέντι λίθῳ κεῖται [νά]σος Mus. I Ven, 6 καὶ 9, ἐκατέρος, τὸς 18, αὐτὸς 36, τὰς ὁδὸς 37, τὸς 41 καὶ 42. Οἱ κοινοὶ τύποι

εἶνε παμπληθεῖς ἐν ταῖς μεταγενεστέραις ἐπιγραφαῖς, οἷον τοὺς Mus. III, 1, 4 καὶ 21, Θεοῦς Αὐτόθι 4 καὶ 5, νά[σ]ου[ς] Αὐτόθι 10, κατὰ τοὺς νόμους Mus. III 2, 14 κ.τ.λ.

11. Παραδοξοτάτη ἀντέκτασις ἀπαντᾷ ἐν τῷ ὀνόματι Πρίαισος παρὰ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντίῳ, ἐν ᾧ ἐπὶ τῶν Κρητικῶν ἐπιγραφῶν ἀπαντᾷ μόνον ὁ διὰ τοῦ ν σ τύπος. Ὁ Waddington (Voyage arch. Asie Min. Expl. σελ. 40) δὲν εἰδίστασε νὰ προτείνῃ διόρθωσιν εἰς Πρίαισος· ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Σβορώνος (Num. σελ. 293). Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι τὸ κείμενον τοῦ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου οὐδεμίαν ἀνάγκην διορθώσεως ἔχει, καίτοι ὁ τύπος Πρίαισος οὐδαμῶς εἶνε Κρητικός, διότι ἐνδέχεται νὰ παρέλθῃ αὐτὸν ὁ Στέφανος ὅχι ἐκ Κρητικῆς πηγῆς, ἀλλ' ἐκ συγγράμματος Αἰολέως τινός.

12. Τοῦ λεγομένου ἐφελκυστικοῦ ν σχεδὸν οὐδὲν βέβαιον παράδειγμα ἀπαντᾷ ἐν ταῖς ἀρχαῖαις ἐπιγραφαῖς. Ἰδ., Bau. IvG σελ. 21. Κακῶς ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ Bau. (Cret. Satz-sandhi II) ὡς βέβαιον τὸ Ἐλευθ. 3, 3 δ' ἔγραπεν τρι- [δελ. .], διότι μετὰ μεγαλητέρας μάλιστα πιθανότητος δύναται νὰ ἀναγνωσθῇ δὲ γράπεν. Πιθανώτερα, ἀλλ' ὅχι καὶ ὅλως βέβαια τὰ [ἀ]πῆλεν καὶ Πυθ. II 47/48, 1 καὶ . . . ηλεν Πυθ. II 18, ὅπερ ὁ Comp. συνεπλήρωσεν ἐπίσης εἰς [ἀπ]- ῆλεν. Ὅλως ἀβέβαια τὰ . . . λεν Πυθ. II 28, 10—11, αζεν ἐ Πυθ. II 9, μῆσκαπε(ν) Πυθ. II 19—20 (ἢ μῆσκαφέν [τ. .]); ἦβαλεν (= ἔβαλεν· ἢ ἦβάλεν;). Βεβαία ἔνεκα τοῦ ἐπομένου διαιρετικοῦ τῶν λέξεων σημείου εἶνε ἡ παράλειψις τοῦ ἐφελκυστικοῦ ν ἐν Πυθ. II 62, 4 ἐνέβαλε· οὕτω καὶ ἐν ταῖς τρι[ισ]ι ἀμέραις Ληθ. 1—2, 5. Ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς μεταγενεστέραις ἐπιγραφαῖς τὸ ἐφελκυστικὸν ν δὲν ἀπαντᾷ συχνάκις· εὐρηται δὲ ἀδιαφόρως καὶ πρὸ φωνήεντος καὶ πρὸ συμφώνου, οἷον ἐστιν[καί] Mus. III 52, 24, ἔδοξεν Λατίων Te Cauet 125, 1, ἔδοξεν Παυκίων Te Cauet 127, 1 προσῆκεν ἀνδρὶ Te Cauet 129, 11, ἔδοξεν Ἰαραπυτιῶν Cauet 118, 1. Ἀλλὰ καὶ παραλείψις αὐτοῦ ἀπαντᾷ συχνάκις ὅχι μόνον πρὸ συμφώνου, ἀλλὰ

καὶ πρὸ φωνήεντος, οἷον [Ἐδο]ξε Γορτυνίου[ς] Mon. ant. C, 31, ἔδοξε τοῖς Mus. III 52, 4, κατέβαλεται πόλι Mus III. 133, 3, ἐπέβαλ[ε] ὑπὲρ Cauet 132, 16.

13. Φυσιολογικῶς ἀδύνατος εἶνε ἡ τροπή τοῦ ν εἰς F, ἢ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀνάγκης ἐδέχθη ὁ Comp. (Mus. II σελ. 137) ἐκλαθῶν τὸ σπο F δδαν Ὁαξ. 1—2, 9 ὡς = σπονδῆν, καὶ συμπληρώσας ὅλως ἀπιθάνως ἄF τήμ[ατα] (= ἀναθήματα) Ὁαξ. 6, 3, λόFκ[α]ς (= λόγχα) Αὐτόθι 4, [ἔλε]Fκος (= ἔλεγχος) Ὁαξ. 1—2, 1.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ Β, Γ, Δ.

1. Ἐκ τῶν μέσων ἀφῶνων τὰ μὲν δύο τελευταῖα ἐσημαίνοντο καὶ παρὰ τοῖς Κρησὶν διὰ τῶν συνήθων στοιχείων· τὸ δὲ β ἐν ταῖς ἀρχαῖαις ἐπιγραφαῖς τοῦ Πυθίου σημειοῦται ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον δι' ὅλως ἰδιάζοντος στοιχείου ὅπερ ὁ Comp. (Mus. II σελ. 236) θεωρεῖ ὡς παραλλαγὴν τοῦ φοινικικοῦ στοιχείου beth (ἴδε Deeke ἐν Baumeister, Denkmäler des klass. Alterth. ἐν ἄρθρῳ Alphabet) προελθοῦσαι πιθανῶς ἐκ τῆς τάσεως πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ λίαν πρὸς τὸ beth ὁμοιάζοντος rēsch A ἢ 9). Ἐν τούτοις καὶ τὸ σύνθημα στοιχείον Β ἀπαντᾷ ἐνίστε ἐν ταῖς ἀρχαῖαις ἐπιγραφαῖς τοῦ Πυθίου, (οἷον Πυθ. I, 43 καὶ 81, 7, Πυθ. II 33.), ὅπερ ἐν ταῖς κατὰ τὴν Γορτ. Δωδ. ἐπιγραφαῖς εἶνε τὸ μόνον ἐν χρήσει. Μόνον ἐν ταῖς μικροτέραις ἐπιγραφαῖς τοῦ Ληθίου ἀπαντᾷ ἄπαξ καὶ τὸ ἀρχαιότερον στοιχείον (Ληθ. Β, II, 11).

2. Ἡμεῖς οὔτε τὴν ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ χρῆσιν τοῦ τε συνήθους καὶ τοῦ ἀρχαίου ἐπιχωρίου Β δυνάμεθα εὐκόλως νὰ ἐξηγήσωμεν, οὔτε τὴν ὁμοιότητα τοῦ ἀρχαίου Κρητικοῦ β πρὸς τὸ φοινικικὸν beth εὐρίσκομεν τοσοῦτον μεγάλην, ὥστε νὰ δεχθῶμεν ὅτι βεβαίως προῆλθεν ἐξ ἐκείνου πολὺ δὲ ὀλιγώτερον δύνα-

ται να θεωρηθῆ ὡς ἐκ τοῦ φοινικικοῦ beth προελθὸν τὸ στοιχείον C, ἧπερ ἐν τῷ ἀλφαβήτῳ πολλῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἀντικαθιστᾶ τὸ B. Ἐν τούτοις αὐτὸ τοῦτο τὸ στοιχείον C ἐν τῷ κατὰ τὴν Γορτ. Δωδ. Κρητικῷ ἀλφαβήτῳ δηλοῖ τὸ π, τὸ δ' ἐπιχώριον Κρητικὸν θ τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Πυθίου ἐλάχιστα διαφέρει τοῦ ἐν ταῖς αὐταῖς ἐπιγραφαῖς π. Ἐκ τούτων πραχόμεθα νὰ πιστεῦσωμεν ὅτι τὸ ἀρχαῖκόν Κρητικὸν θ οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ παραλλαγή τοῦ π, ὑπάρχουσα ἐν χρήσει παρὰ τὸ σύνθηθες B καὶ ἀποδεικνύουσα τὴν μεταξὺ τῶν δύο φθόγγων π καὶ θ ὑπάρχουσαν συγγένειαν, ἥτοι ὅτι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ὁ διὰ τοῦ θ ἐκφερόμενος φθόγγος ἦτο ἰσοδύναμος τῷ λατινικῷ b. Ὡς παραλλαγή τοῦ Π διὰ τὸν αὐτὸν λόγον παραχθεῖσα δύναται νὰ ἐξηγηθῆ εὐκολώτατα καὶ τὸ Κορινθιακὸν θ (Π¹), ὅπερ ὅλως ἀπιθάνως ἐθεώρησεν ὁ Kirebhoff⁽²⁾ ὡς προελθὸν ἐκ τοῦ Ϛ, ἔτι δ' ἀπιθανώτερον ὁ Deecke ὡς ἐκ τοῦ Κυπριακοῦ ἀλφαβήτου παραληφθὲν⁽³⁾.

3. Ἡ μέχρι σήμερον ἐπικρατοῦσα διαχασματικὴ (spirantisch) προφορὰ τοῦ θ ἐπεκράτει βεβαίως, καθ' ὃν χρόνον ἐσημειώθη τὸ F διὰ θ, ἥτοι ἤδη ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Δ'. αἰῶνος (διαβειπάμενος Ληθ. 21, 11). Ἐτι παλαιότερα εἶνε ἡ τοιαύτη προφορὰ ἐν Κορίνθῳ, ἂν τὸ ἐν IGA 108a ἀμοι F ἂν εἶνε ταῦτόν τῳ ἀμοι θ ἂν, περὶ οὗ ὑπάρχει τις διαφωνία.

4. Ψιλὰ ἀντὶ μέσων ἀπαντῶσιν ἐν τοῖς ἐξῆς ἀβλοπές· ἀβλαθές, Κρητες, Ἡσύχ. (πρβλ. ἀβλοπία Ὁαξ. 3, 10, [ἀβλ]οπία Ὁαξ. 5, 2, καταβλαπέθαι Ληθ. Β, II, 11, ἀροπήσαι πατήσαι, Κρητες, Ἡσύχ. ὁρθῶς διορθωθὲν εἰς παταγήσαι (=ἀραβῆσαι), κλάγος· γάλα, Κρητες, Ἡσύχ., ἀντρηῖοι Ὁαξ. 1—2, 8 καὶ 15 (ἀλλὰ ἐν ἀνδρηῖοι Πυθ. I, 53—54, 4, ἀνδ[ρ.] Πυθ. I, 75, 4,

1) Ὡσαύτως καὶ τὸ ἐν τοῖς νομίμασι τοῦ Βυζαντίου θ περὶ οὗ ἴδε Kirebhoff, Stud. z Gesch. d. gr. Alph. 3 σελ. 113 καὶ Σβορώνου Ἐφημ. Ἀρχαιολ. 1889 σελ. 107.

(2) Ἀπόθ. σελ. 102.

(3) Baumeister. Denkmäler d. kl. Alterth. ἐν ἄρθρῳ Alphabet.

ἀνδρὸς Γορτ. Δωδ.). Ὡς Κρητικὴν ἐθεώρησεν ὁ M Schmidt τὴν ἀδέσποτον γλώσσαν ἀκαθὸν ἀγαθόν, Ἡσύχ. ἄλλας τινας ὁμοίας ἴδε παρὰ Kleemann σελ. 22. Ἀμφίβολον τὸ βαῖκαν [αἶγα], Κρητες, Ἡσύχ. Ἐπίσης ἀμφίβολον, ἂν τὸ δισυροποιοι Ἐλευθ. 8, 3 δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς συγγενὲς πρὸς τὸ ἐπὶ νομισμάτων τῆς Ἰόρτυνος ἀπαντῶν ἀνιγματῶδες Τισυροιοι, ὅπερ ἄλλοι ἄλλως ἐξηγοῦσιν (ἴδε Sveronos. Numism. Chronicle VII 126—131). Ὁ Comp. (Mus. II σελ. 167) ὑπόπτεισεν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἄλλοτε, ὅτι δύναται νὰ ἀναγνωσθῆ (σ)ισυροποιοι· ἀλλὰ τὸ δ καίπερ βεβλαμμένον ἀναγινώσκειται σαφῶς ἐπὶ τοῦ λίθου, ὡς ἐβεβαίωσεν ὁ πρῶτος ἐκδὸς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην Fabricius.

Περὶ τοῦ κλάγος καὶ ἀβλοπές πρβλ. Curtius. σελ. 538. Meyer σελ. 203.

5. Ἐνίστε ἀπαντᾷ τὸναντίον μέσον ἀντὶ ψιλῶ, ὡς ἐν τῷ κυρίῳ ὀνόματι Ἀγαγλύτω Mus. III 71, 8, ὅπερ βεβαίως ἀγάκλυτος, καίτοι ἕνεκα τῆς φθορᾶς τοῦ λίθου ὁ Halbherr ὑποπτεῖ μήπως πρέπει νὰ ἀναγνωσθῆ Ἀπαγλύτω. Ἐντελῶς ἀλλότριον τῆς Κρητικῆς διαλέκτου πρέπει νὰ θεωρηθῆ τὸ ἐπὶ νομισμάτων ἀμφιβόλου γνησιότητος (ἴδ. Num. σελ. 92) ἀναγινωσκόμενον Γνωσίων ἀντὶ Κνωσίων, ὅπερ ὁρθότατα ὁ Riemann (Notes sur l' orthogr. att, Bull. III) ἐξήγησεν ὡς ἀπλῆν μεταγραφὴν τοῦ λατινικοῦ τύπου Gnossus. Ὁμοίως ἐσχηματίσθη ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ καὶ Agrigentum ἐκ τοῦ Ἀκράγας.

Ἀντὶ δασείας ἀπαντᾷ μέσον ἐν τῷ «ἐργατῶνες» οἱ ἐν τοῖς ἀγροῖς τόποι, ἐνθα οἱ οἰκίεται κοιμῶνται, οἱ παρὰ Ἀττικοῖς ἐργατῶνες.» Ἡσύχ.

6. Ὀδοντόφωνον μέσον ἀντὶ χειλεροφώνου ἀπαντᾷ ἐν τῷ ὀδελοῦς Γορτ. Δωδ. τριόδελον Ἐλευθ. 8, 3, Ληθ. 4, 7, [τ]ριόδελον Κνωσ. Δ', 8, περὶ οὗ ἴδε Brugmann σελ. 55 Meyer § 194. Παράδοξον τὸ ὀδολκαί· ὀβολοί, Κρητες Ἡσύχ. Βεβαίον εἶνε τὸ [δῆ]ληται Cauet 130, 7—8 ἀντὶ βούληται. Ὁμοία εἶνε καὶ τὸ δέλτος = ἀγαθός, (παρὰ τὸ βέλ-

τιστος) (1), δέπυρα Ληθ. C, II 16 (πρβλ. διαφοῦρα γέφυρα, Λάκωνες, Ήσύχ.).

7. Δυσεξήγητος εἶνε ἡ μεταβολὴ τοῦ γ εἰς δ ἐν τῷ ἀδνό· ἀγνό·ν, Κρητες, Ήσύχ., Ἀριάδνη (ἐκ τοῦ Ἀριάγη CIG 7441, Meyer § 279). Ἀπόπειραν πρὸς ἐξήγησιν ἔκαμεν ὁ Curtius σελ. 706 (πρβλ. καὶ σελ. 535)

8. Ἀποβεβλημένον εἶνε τὸ δ πρὸ τοῦ σ ἐν τῷ διάλσιος "Οαξ: 1—2, 8 (ἐκ τοῦ [ἄλδω | ἄλδαινω, ὡς τὸ ἄλσος· ὥστε [τ]ᾶς ἐν ἀντρηίοι διάλσιος = τροπᾶν ἐν ἀντρηίοι αὐτόθ. στ. 15 Bau. Cret. Flexionslehre) Ὁ Comp. (Mus. II σελ. 135) κακῶς ἐξέλαβεν αὐτὸ ὡς ἐκ τοῦ διάλλομα· ἐρμηνεύσας una specie di danza combinata col salto, come la βίβασις degli Spartani. Ἡ πλάνη αὕτη παρήγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν παρέρμηνειαν τοῦ σποF δδᾶν καὶ ὀλοκλήρου τῆς ἐπιγραφῆς ἐν σελ. 138.

9. Ἀφομοιωμένον τὸ γ πρὸς τὸ ν ἀπαντᾷ ἐν τῷ γιννό[μ]ενον Mus. III 134, 2. Ἐν δὲ τὸ γάρσανα· φρύγαννα, Κρητες, Ήσύχ. ἐγρᾶφη Γ κακῶς ἀντὶ Τ. πρβλ. τραύσανον ξηρόν πᾶν ἢ φρύγανον, Ήσύχ. (Kleemann σελ. 30).

10. Πλείονα περὶ τοῦ δ, ὡς καὶ περὶ τῆς προφορᾶς αὐτοῦ ἐγράψαμεν ἀνωτέρω Κεφ. Ε'.

(1) Φωτ. Βιβλιοθ. σελ. 151 Bekker: Ἀντήνωρ δὲ ὁ τὰς Κρητικὰς γράφας ἱστορίας δέλτα διὰ τὸ ἀγαθὸς εἶναι καὶ φιλόπολις· τοὺς γὰρ Κρητας τὸ ἀγαθὸν δέλτον καλεῖν φασίν.

"Ὅχι ὀρθῶς ὁ Kleemann (σελ. 20) ἀνήγαγεν ἐνταῦθα καὶ τὸ ἄγδυσ· ἄγγο· Κρητικὸν Ήσύχ., ὅπερ πρέπει νὰ ταῦτισθῇ πρὸς τὸ ἔγδισ.